EDITURA PENTRU LITERATURĂ UNIVERSALĂ

Scriitorul japonez KOBO ABE, reprezentant marcant al tinerei generații, ne oferă în „Femeia nisipurilor“ un roman de factură modernă, care dezbate — în acest poem simbolic, cu atît mai tulburăror și mai obsedant — cîteva dintre cele mai acute probleme ale condiției umane. Autorul, trasînd cu o mînă de maestru etapele revoltei, înfrîngerii și apoi ale resemnării eroului, izbutește o analiză magistrală a comportamentului unui om obișnuit pus într-o situație-limită.

Versiunea cinematografică realizată după această carte a fost premiată la festivalul filmului de la Cannes din 1964 — drept cel mai bun film străin al anului.

Lei 4,25

58

1968

KOBO ABE • FEMEIA NISIPURILOR

CM

KOBO ABE

FEMEIA NISIPURILOR

COLECȚIA MERIDIANE

CM

Desenul copertei de *Damian Petrescu*

THE WOMAN IN THE DUNES

Kobo Abe

Berkley Publishing Corporation

Kobo Abe

Femeia nisipurilor

În românește de
Magdalena Levandovski-Popa

Editura pentru Literatură Universală

București • 1968

Cînd nu te amenință nici o pedeapsă,
nu simți nici bucuria evadării.

PARTEA ÎNTÎI

1

Într-o zi de august a dispărut un om. Plecase pur şi simplu în concediu, spre ţărmul mării, la distanţă de mai puţin de o jumătate de zi cu trenul, şi nimic nu s-a mai auzit de el. Atît cercetările poliţiei cît şi anunţurile din ziare au rămas fără rezultat.

Dispariţiile nu sînt întîmplări prea neobişnuite. Din rapoartele statistice reiese că, în fiecare an, dispar cîteva sute de persoane, iar proporţia celor regăsiţi este neaşteptat de redusă. Crimele şi accidentele lasă totdeauna cîte o urmă. De obicei, motivele răpirilor pot fi precizate, dar dacă autorităţile nu găsesec un fir conducător — şi lucrul acesta este adevărat mai ales în cazul persoanelor dispărute — problema devine foarte complicată. În multe dispariţii poate fi vorba, pur şi simplu, de o fugă de acasă.

Probele au fost neînsemnate şi în cazul acestui bărbat. Deşi se cam ştia încotro plecase, din regiunea aceea nu sosise nici un raport că s-ar fi găsit vreun cadavru. Profesiunea lui nu era din

acelea care să-l fi făcut părtaşul unei taine, pentru care să fi fost răpit. Purtarea lui cu totul normală nu dăduse niciodată de bănuit că ar fi avut de gînd să dispară.

La început, toată lumea şi-a închipuit că era vorba de o femeie. Dar soţia lui, mai bine zis femeia cu care trăia, spunea că plecase să adune diferite insecte. Anchetatorii poliţiei şi colegii lui s-au simţit oarecum dezamăgiţi, căci borcanele şi plasa pentru insecte nu prea erau nimerite ca să mascheze o escapadă cu o femeie. Apoi un funcţionar de cale ferată din S... şi-a amintit că a văzut coborînd din tren un bărbat, care arăta ca un alpinist şi purta atîrnate peste umăr o gamelă şi o cutie de lemn, pe care o luase drept trusă de vopsele. Era singur, singur de tot, zicea funcţionarul, încît bănuiala că la mijloc ar fi fost o femeie trebuia să cadă.

S-a mai spus că, plictisit de viaţă, omul se omorîse. La teoria aceasta ţinea mai ales unul din colegii lui care se ocupa, în timpul liber, cu psihanaliza. El pretindea că entuziasmul unui bărbat în toată firea pentru o ocupaţie atît de nefolositoare ca prinderea insectelor dovedea cu prisosinţă o refulare. Preocuparea neobişnuită de a prinde insecte indică adesea chiar şi la copii un complex oedipian. Ca să-şi împlinească dorinţele, copilul înfige cu sete acul în insectele care tot nu-i vor scăpa. Iar faptul că face la fel şi cînd e mare, dovedeşte că starea lui e şi mai gravă. De aceea, nu întîmplător entomologii au adesea dorinţa vie de a dobîndi lucruri rare. Unii sînt foarte retraşi, cleptomani şi homosexuali. De aci şi pînă

la sinucidere, pentru că te-ai plictisit de lume, e doar un pas. De fapt, există unii colecţionari care sînt atraşi mai mult de cianura de potasiu din borcanele lor decît de prinsul insectelor, şi nu pot scăpa de această atracţie oricît ar încerca. Într-adevăr, omul nostru nu-şi mărturisise nimănui preocupările, poate pentru că îşi dădea seama că nu erau tocmai normale.

Dar cum tot nu s-a găsit nici un cadavru, toate aceste presupuneri dibace au rămas zadarnice.

După şapte ani, timp în care nimeni n-a aflat adevărul, în baza paragrafului 30 din Codul Civil, omul a fost declarat decedat.

2

În gara din S... sta într-o după-amiază de august un bărbat. Pe cap purta o şapcă cenuşie, iar manşetele pantalonilor erau îndesate în ciorapi. Pe umeri îi atîrna o gamelă şi o cutie de lemn. Părea pregătit pentru o excursie în munţi.

Dar prin apropiere nu erau munţi pe care să fi meritat să-i urci. Pe drept cuvînt, paznicul care i-a luat biletul la ieşirea din gară i-a aruncat, pe cînd trecea, o privire batjocoritoare. Bărbatul s-a urcat fără şovăire în autobuzul din faţa gării şi s-a aşezat pe un loc din spate. Şoseaua ducea în direcţia opusă munţilor.

Bărbatul rămase în maşină pînă la ultima staţie. La coborîre apăru în faţa lui un peisaj de coline

şi văgăuni. Pe terenurile joase se-ntindeau plantaţii de orez, împărţite în loturi înguste, iar între ele, împrăştiate ca nişte insule, răsăreau cîmpuri mai înalte, plantate cu arbori de curmal japonez. Bărbatul străbătu un sat şi merse tot înainte înspre ţărm. Treptat, pămîntul se făcu albicios şi uscat.

De la o vreme nu mai văzu case ci doar pîlcuri singuratice de pini. Apoi solul se schimbă într-un nisip fin, care i se prindea de picioare. Din cînd în cînd, smocuri de ierburi uscate aruncau umbre pe gropile din nisip. Ici-colo răsăreau ca din greşeală straturi sărace de pătlăgele vinete, de mărimea unei rogojini de paie, dar nu se vedea nici urmă de om. Marea, spre care se îndrepta, se afla dincolo.

Pentru prima dată, se opri. Îşi şterse cu mîneca hainei sudoarea de pe faţă şi privi în jur. Deschise cu băgare de seamă cutia de lemn şi scoase din despărţitura de sus cîteva beţe legate împreună. Le adună într-un mîner, fixînd la capăt o plasă de prins insecte şi începu din nou să meargă, lovind smocurile de iarbă cu mînerul. Nisipul era plin de mirosul mării.

Mai trecu cîtăva vreme, dar marea tot nu se zărea. Poate că terenul presărat cu coline închidea vederea. Acelaşi peisaj se întindea la nesfîrşit. Apoi, deodată, priveliştea se deschise şi apăru în zare un cătun. Era un sat obişnuit, mai degrabă sărac. Acoperişurile caselor, îngreunate cu pietre, erau risipite în jurul unui turn de foc mai înalt. Cîteva case erau acoperite cu ţiglă neagră, altele cu tablă de zinc vopsită în roşu. O clădire cu

acoperiş de tablă zincată, aşezată la singura răscruce a cătunului, părea să fie clubul vreunei cooperative de pescari.

Dincolo de sat erau poate şi mai multe dune, iar apoi începea marea. Cătunul se întindea pe o lungime neobişnuită. Cea mai mare parte a solului era formată dintr-un nisip alb, uscat, întrerupt pe alocuri de straturi de pămînt roditor, plantat cu cartofi şi arahide. Mirosul animalelor domestice se amesteca cu acela al mării. O îngrămădire de scoici sparte alcătuia o movilă pe o parte a drumului de lut şi nisip, tare ca cimentul. În timp ce bărbatul trecea în josul uliţei, pe locul viran din faţa cooperativei se jucau cîţiva copii, mai mulţi moşnegi stăteau pe prispele părăginite şi-şi reparau plasele, iar în faţa singurului magazin universal se adunaseră femei cu părul rar. O clipă, cît se uitară curioşi la el, orice mişcare încetă. Dar bărbatului părea să nu-i pese de ei. Nu-l interesa decît nisipul şi insectele.

Cu toate acestea, întinderea satului nu era singurul lucru surprinzător. În ciuda aşteptărilor, treptat drumul urca. De vreme ce ducea spre mare, era mai firesc să coboare. Greşise oare cînd se uitase pe hartă ? Încercă să intre în vorbă cu o ţărancă tînără, care tocmai trecea pe acolo, dar ea coborî privirea şi prefăcîndu-se că n-a auzit nimic, îşi văzu de drum, grăbită. Totuşi, grămada de scoici, plasele de prins peşte şi culoarea nisipului îi arătau că marea era undeva, pe aproape. Nimic nu prevestea încă vreo primejdie.

Drumul urca din ce în ce mai pieziş. Treptat se făcu tot mai nisipos, iar la urmă ajunse nisip curat.

Un lucru era curios. Terenul pe care erau clădite casele nu urca de loc. Singur drumul urca, în timp ce cătunul rămînea parcă la acelaşi nivel. Dar nu numai drumul, ci şi pămîntul dintre case urca în aceeaşi măsură. Deci satul părea că urcă o pantă, în timp ce clădirile, singure, rămîneau la înălţimea iniţială a terenului. Acest lucru îl impresionă tot mai mult, pe măsură ce înainta. Pînă la urmă toate casele părură cufundate în gropi săpate în nisip. Marginile gropilor depăşeau înălţimea acoperişurilor. Unele după altele, şirurile de case se înfundau tot mai adînc în nisip.

Deodată panta deveni mai piezişă. Acum, erau cel puţin douăzeci de metri pînă la crestele acoperişurilor. Cum or fi trăind oamenii aici ? se gîndi el înmărmurit, uitîndu-se într-una din gropi. Pe cînd îi făcea înconjurul, îl izbi în faţă un vînt puternic care-i opri respiraţia. Orizontul se deschise fără veste — sub el valurile tulburi şi spumoase ale mării spălau ţărmul. Bărbatul se trezi pe creasta dunelor, care fuseseră ţinta lui !

Dunele din faţa mării, care înfruntau musonul, se înălţau brusc ; în locurile unde panta nu era prea mare, creşteau smocuri singuratice de ierburi pipernicite. Privind acum înapoi spre sat, putu să vadă că văgăunile, care se adînceau pe măsură ce se apropia de creastă, se înşiruiau pe cîteva rînduri înspre centru. Satul semăna cu o secţiune transversală printr-un stup de albine ; se întindea peste dune, sau, mai degrabă, dunele se lăsau peste sat. Oricum, era un peisaj tulburător, zbuciumat.

Se simţi mulţumit că-şi atinsese ţinta — dunele. Bău puţină apă din gamelă, respiră adînc, dar aerul, care i se păruse atît de limpede, îi lunecă aspru pe gît.

Bărbatul voia să adune insecte, dintre acelea care trăiesc în nisip. Fireşte, insectele acestea sînt mici şi au culori şterse, dar el era un colecţionar pasionat şi ochii nu-i erau ispitiţi nici de fluturi şi nici de libelule. Colecţionari de felul lui nu doresc să-şi împodobească trusele cu exemplare care bat la ochi ; pe ei nici nu-i interesează în mod deosebit clasificarea insectelor, ori gîzele din care se prepară medicamentele chinezeşti. Plăcerea unui adevărat entomolog e mult mai simplă, mai directă : să descopere un tip nou. Atunci, numele descoperitorului apare în enciclopediile entomologice ilustrate, în coada numirii latineşti a insectei nou descoperite, iar acolo numele poate să dăinuie aproape o veşnicie. Truda lui este încununată de succes atunci cînd numele îi este păstrat în memoria semenilor, în legătură cu o insectă.

Insectele mai mici, mai neînsemnate, cu nenumăratele lor deosebiri de formă, prilejuiesc multe descoperiri noi. Şi el pîndise într-o vreme muşte cu două perechi de aripi, mai ales muşte obişnuite, de casă, care oamenilor li se par atît de respingătoare. Diferitele tipuri de muşte sînt neînchipuit de numeroase şi cum toţi entomologii par să gîndească aproape la fel, şi-au îndreptat cercetările asupra variantei a opta, atît de rară, dar

care în Japonia se găseşte din belşug. Poate că variantele sînt atît de multe pentru că mediul înconjurător al muştei este foarte aproape de acela al omului.

I se păru că cel mai bine ar fi să cerceteze mai întîi mediul înconjurător. Faptul că existau atîtea variaţii provocate de mediu nu arăta oare cît de bine se adaptează muştele ? Descoperirea l-a făcut să sară în sus de bucurie. Poate că teoria lui nu era chiar greşită. Faptul că musca dovedea o mare putere de adaptare, însemna că ea putea să se simtă la largul ei şi în mediile cele mai nefavorabile, în care alte insecte nu puteau să trăiască, de pildă în pustiu unde toate celelalte vietăţi mor.

În clipa aceea începu să-l intereseze nisipul şi curînd acest interes dădu roade. Într-o zi descoperi în albia uscată a rîului de lîngă casa lui o mică insectă roz-deschis, asemănătoare gîndacului de grădină, cu aripile duble *(Cicindela japonica* Motschulsky). Toată lumea ştie, desigur, că gîndacul de grădină prezintă multe variaţii de culoare şi desen. Dar, pe de altă parte, forma picioarelor de dinainte se schimbă foarte puţin. Într-adevăr, la coleopterele cu elitre aceste picioare constituie un criteriu important de clasificare. Articulaţia a doua a picioarelor dinainte ale insectei, care-i atrăsese atenţia, avea într-adevăr caracteristici izbitoare.

În general, în familia coleopterelor picioarele anterioare sînt negre, zvelte şi foarte mobile. Totuşi, la aceasta, picioarele dinainte păreau acoperite cu o teacă groasă. Erau rotunde, aproape groase şi de culoare gălbuie. Se poate să fi fost

pline cu polen. Ba s-ar fi putut bănui chiar existența unor peri, a unor perișori care ar face ca polenul să se prindă pe picioare. Dacă observațiile lui erau corecte, făcuse desigur o descoperire importantă.

Dar, din nefericire, insecta îi scăpase. Fusese prea emoționat și pe deasupra îl tulburase și felul ei de a zbura. Insecta se avînta, apoi, parcă ar fi spus „prinde-mă !" se întorcea și aștepta. Cînd omul se apropia cu grijă, ea zbura din nou, se-ntorcea și iar aștepta. Chinuindu-l fără milă, ajunsese la un smoc de ierburi în care dispăruse.

Omul era fermecat de insecta cu picioarele de dinainte galbene.

Cînd privise pămîntul nisipos, i se păruse că ghicise bine. De fapt, familia coleopterelor era reprezentativă pentru insectele deșerturilor. După unele teorii, acest fel curios de zbor este o viclenie, cu care ele ademenesc animalele mici să se îndepărteze de cuiburile lor. Prăzi ca șoareci și șopîrle sînt ademenite astfel să iasă afară, fără voia lor ; rătăcesc apoi prin pustiu și mor de foame și de oboseală. În felul acesta stîrvurile lor devin hrana coleopterelor. Ele poartă în limba japoneză cochetul nume de „factor poștal" și înfățișarea le este plină de grație ; în realitate au fălci tăioase și sînt crude și lacome. Dar fie că teoria lui fusese corectă fie că nu, ceea ce îl ispitise era fără îndoială felul misterios al zborului.

Interesul pentru mediul în care trăiau acele insecte nu putea decît să crească. Începuse să citească despre nisip tot ce găsea, și pe măsură ce înainta în cercetări, își dădea seama că e o ma-

terie foarte interesantă. Deschizînd enciclopedia la capitolul despre nisip, citise :

NISIPUL este format din stînci fărîmiţate. Uneori conţine rocă magnetică, cositor şi, mai rar, praf de aur. Diametrul granulelor : 2—1/16 mm.

Iată, într-adevăr, o definiţie clară. Pe scurt, nisipul se naşte din stînci sfărîmate, aflîndu-se undeva, la mijloc, între lut şi prundiş. Dar numindu-l o substanţă intermediară, nu obţii o explicaţie cu adevărat satisfăcătoare. De ce apar pustiurile izolate şi terenurile nisipoase prin separarea numai a nisipului, dintr-un sol în care el este bine amestecat cu lut şi pietriş ? Dacă într-adevăr ar fi vorba de o substanţă intermediară, acţiunea erozivă a vîntului şi a apei ar trebui să producă neapărat un număr cît mai mare de forme între rocă şi lut. Nu există totuşi decît trei forme, care se pot deosebi bine una de alta : prundiş, nisip şi argilă. Mai mult, nisipul e tot nisip, oriunde s-ar găsi. Curios e că nu prea există deosebire în mărimea granulelor, fie că provin din desertul Gobi sau din golful Enoshima. Ele prezintă variaţii reduse şi urmează o distribuţie conform curbei lui Gauss, cu o medie de 1/8 mm.

Un articol dăduse o explicaţie foarte simplă a descompunerii solului sub acţiunea erozivă a vîntului şi a apei : particulele mai uşoare sînt împrăştiate, treptat, pe distanţe mari. Dar rămînea nelămurită semnificaţia diametrului de 1/8 mm

al granulelor. O altă carte de geologie adăugase, dimpotrivă, o explicaţie în termenii următori : „Curenţii de aer şi de apă provoacă vîrtejuri. Cea mai mică lungime de undă a acestor vîrtejuri este aproape egală cu diametrul granulelor de nisip din deşerturi. Datorită acestei particularităţi, din sol este separat numai nisipul, fiind scos perpendicular pe direcţia vîrtejului. Cînd coeziunea solului este slabă, nisipul e aspirat de vînturi uşoare care, bineînţeles, nu dislocă pietrele şi lutul şi cade din nou pe pămînt, depunîndu-se în spatele vîntului. Caracteristicile nisipului ar părea să fie, deci, o chestiune de aerodinamică."

Aşadar, s-ar putea adăuga ca un punct „b" la prima definiţie că nisipul este :

> o particulă de rocă sfărîmată de asemenea dimensiuni încît să poată fi uşor mişcată de un fluid.

Pămîntul fiind străbătut de vînturi şi curenţi de apă, formarea nisipului este inevitabilă. Cît timp bat vînturile, curg rîurile şi se agită mările, nisipul se va naşte, bob cu bob din pămînt şi se va tîrî peste tot, ca o fiinţă vie. Nisipurile nu se odihnesc niciodată. Încet dar sigur, ele invadează şi distrug suprafaţa pămîntului.

Imaginea nisipului în veşnică curgere îl impresionase nespus de mult. Ariditatea nisipului, aşa cum este descrisă de obicei, nu se datorează numai uscăciunii lui, ci, pe cît se pare, şi mişcării neîncetate, care îl face neprimitor pentru orice vietate. Cîtă deosebire faţă de

felul trist, în care oamenii se țin strîns legați unii de alții ani de-a rîndul!

Desigur că nisipul nu este un mediu prielnic vieții. Dar poate fi oare considerată stabilitatea o condiție absolut indispensabilă pentru existență? Nu cumva odioasa luptă de întrecere apare tocmai pentru că încercăm să ne menținem într-o poziție imobilă? Dacă am renunța la această poziție și ne-am lăsa duși de mișcările nisipurilor, lupta ar înceta repede. De fapt, în deșerturi înfloresc flori și își duc viața insecte și alte animale. Ele reușesc să scape de lupta întrecerii prin marea lor capacitate de adaptare — ca, de exemplu, familia coleopterelor vecine cu omul.

În timp ce medita la efectul nisipurilor curgătoare, era cuprins din cînd în cînd de halucinații, în care el însuși parcă începea să curgă, mînat de curent.

3

Înainta cu capul plecat, urmărind șirul semilunar al dunelor care înconjurau satul ca un bastion, dominîndu-l. Nici nu mai era atent la peisajul îndepărtat. Un entomolog trebuie să-și concentreze toată atenția pe o rază de cel mult trei metri de jur împrejur, iar una din regulile fundamentale cere ca soarele să nu-i vină din spate, căci altfel, ar speria insectele

cu propria-i umbră. De aceea, fruntea şi nasul unui entomolog sînt întotdeauna arse de soare.

Omul înainta într-una, încet şi măsurat. La fiecare pas nisipul îi intra în pantofi. Afară de buruieni cu rădăcini superficiale, care arătau de parcă ar creşte într-o singură zi dacă ar exista o brumă de umezeală, nu mai părea să existe aici nimic viu. O dată, după mai multă vreme, atrase de mirosul transpiraţiei zburară în jurul lui nişte muşte de culoarea carapacei broaştelor ţestoase. Şi totuşi, tocmai pentru că era într-un loc ca acesta, putea să se aştepte să găsească ceva. Coleopterele nu prea trăiesc mai multe la un loc, şi unii spun că în anumite cazuri excepţionale, o singură insectă stăpîneşte o suprafaţă de o milă pătrată. Bărbatul păşea cu răbdare, mişcîndu-se parcă într-un cerc.

Deodată se opri. Se mişcase ceva lîngă un smoc de iarbă. Era un păianjen. Nu-l interesau păianjenii. Se aşeză, deci, să fumeze o ţigară. Vîntul bătea neîncetat dinspre mare şi departe, jos, talazuri albe, clocotitoare loveau baza dunelor. Acolo unde dunele se îndreptau spre vest, pătrundea în mare o colină dominată de o stîncă golaşă. Soarele se spărgea pe ea în nenumărate ace de lumină.

Nu izbutea să aprindă chibritul. Nici unul din zece nu lua foc. De-a lungul beţelor zvîrlite, vălurele de nisip se mişcau cu repeziciunea secundarului de la ceasul lui. Îşi fixă atenţia asupra unui val şi, cînd îi ajunse la călcîi, se ridică

în picioare. Din cutele pantalonilor îi curse nisip. Scuipă, dar în gură îi rămaseră fire de nisip.

Nu păreau să fie prea multe insecte pe acolo. Poate că mişcarea nisipului era prea mare. Dar nu, nu trebuia să se descurajeze atît de repede. Teoria lui garanta că, totuşi, va găsi.

Linia dunelor se unduia în jos, iar într-o parte se întindea spre mare o limbă de pămînt. Gîndul că prada lui se afla, probabil, acolo, îl ispitea să meargă înainte ; coborî de aceea pe panta blîndă. Ici-colo, rămăşiţele unor împletituri de răchită, care semănau cu garduri ridicate împotriva vîntului, însemnau locul sub care se afla un platou. Bărbatul înainta de-a curmezişul valurilor de nisip, retezate cu o regularitate automată. Deodată nu mai văzu nimic în faţa lui. Stătea pe marginile unei stînci privind în jos, într-o văgăună adîncă.

Largă de vreo 20 metri, cavitatea forma un oval neregulat. Panta din depărtare părea relativ blîndă, în timp ce aceea de lîngă el era aproape verticală. Se întindea la picioarele lui într-o curbă netedă, ca buza unui vas de porţelan gros. Aşezînd cu grijă un picior pe margine, privi în jos. Fundul ei întunecat, contrastînd cu marginea luminoasă, anunţa apropierea serii.

În întunericul din fundul văgăunii se zărea o căsuţă cufundată în tăcere. Într-o parte, creasta acoperişului avea un capăt îngropat pieziş în peretele de nisip. Ca o scoică, gîndi el.

Orice ar face, oamenii aceştia tot nu scapă de legea nisipului.

Chiar în clipa cînd își potrivi aparatul de fotografiat, nisipul de la picioarele lui începu să se mişte cu un zgomot sec. Îşi retrase repede piciorul cutremurîndu-se, dar nisipul curse mai departe. Ce echilibru fin şi primejdios ! Respirînd adînc, îşi şterse de mai multe ori palmele asudate de pantaloni.

Lîngă el cineva tuşi. Se apropiase pe furiş şi acum sta chiar în spatele lui — un bătrîn, probabil unul dintre pescarii satului. Privind la aparat, apoi în fundul văgăunii, moşneagul rînji încreţindu-şi faţa, brăzdată ca o piele de iepure argăsită pe jumătate. Colţurile ochilor înroşiţi erau pline cu o mîzgă groasă.

— Aţi venit în inspecţie ?

Era o voce subţire, spulberată de vînt, ieşită parcă dintr-un aparat de radio portativ. Dar pronunţia era clară şi nu prea greu de înţeles.

— Inspecţie ?

Tulburat, bărbatul acoperi obiectivul cu palma. Ridică la vedere plasa de insecte.

— Ce vrei să spui ? Nu înţeleg. Adun insecte. Sînt specialist în insectele nisipurilor.

— Ce ?

Bătrînul părea că nu pricepea nimic.

— Strîng insecte. In-sec-te. Le prind aşa ! repetă el mai tare.

— Insecte ?

Bătrînul păru că se-ndoieşte. Scuipă privind în jos. Sau, mai exact, lăsă să i se prelingă scuipatul din gură, care, smuls de vînt de pe buzele lui, plutea acum într-un fir lung. Dumnezeule, oare de ce se enervase ?

— Se face aici vreo inspecţie ?

— Nu, nu. Dar dacă nu inspectezi, chiar că nu ştiu ce alta faci.

— Nu, nu inspectez.

Fără să dea măcar din cap, bătrînul se întoarse şi o luă încet de-a lungul crestei, tîrşîindu-şi vîrful sandalelor de paie.

Cam la cincizeci de metri stăteau pe nisip, ghemuiţi şi tăcuţi, trei bărbaţi îmbrăcaţi la fel, care păreau să-l aştepte pe moşneag. Oare cînd veniseră ? Cel din mijloc avea un binoclu pe care îl învîrtea pe genunchi. Îndată începură să vorbească între ei. Loveau nisipul cu picioarele. Păreau să se certe vîrtos.

Dar cînd bărbatul încercă să-şi continue cu indiferenţă căutarea coleopterei, moşneagul se întoarse din nou, grăbit.

— E sigur că nu eşti de la stăpînire ?

— Stăpînire ? Nu, te înşeli.

Îşi scoase brusc carnetul de identitate, vrînd să arate prin aceasta că se săturase. Buzele moşneagului se frămîntau cu greutate :

— Ah ! Eşti învăţător !

— Nu am nici un fel de legătură cu stăpînirea.

— Hm. Adică eşti învăţător.

Părea că înţelesese, în fine, şi colţurile ochilor i se ridicară în sus. Se duse înapoi la ceilalţi, ţinînd cu respect în mînă carnetul de identitate. Cei trei părură mulţumiţi, se sculară şi plecară.

Moşneagul se întoarse iar.

— Şi, ia spune, ce ai de gînd să faci ?

— Să adun insecte.

— Dar ultima maşină care te putea duce înapoi a plecat adineauri.

— Şi nu pot să stau undeva pe aici ?

— Toată noaptea ? În sat ?

Bătrînul se strîmbă.

— Dacă nu aici, am să merg înainte, pînă în satul vecin.

— Ai să mergi ?

— Da. Nu mă prea grăbesc.

— Da de ce să te osteneşti atîta ?

Moşneagul deveni dintr-o dată vorbăreţ.

— Vezi şi dumneata, satul e sărac, spuse el cu o voce tînguitoare. Nu e nici o casă ca lumea ; dar dacă vrei, am să pun o vorbă bună şi-am să văd ce se poate face ca să te ajut.

Nu părea răuvoitor. Ţăranii sînt prudenţi. Poate că aşteptau să le vină în inspecţie vreun slujbaş de la prefectură. De îndată ce bănuielile le-au fost risipite, au redevenit pescari simpli şi de treabă.

— V-aş fi foarte recunoscător. O să vă răsplătesc într-un fel... Mi-ar face o deosebită plăcere să stau într-o casă ţărănească, zise el.

4

Soarele apusese iar vîntul se mai liniştise. Omul merse de-a lungul dunelor pînă nu mai putu să deosebească urmele pe care vîntul le scobise în nisip.

Nu se mai vedeau cîmpuri cultivate.

Orthoptera — greieri cu aripi mici şi urechelniţe cu favoriţi albi.

Rhynchota — ploşniţe cu dungi roşii. Nu era sigur de nume, dar ştia că e un tip de ploşniţă.

Dintre insectele cu elitre pe care le căuta : cosaşi cu spinări albe şi poştaşi cu picioare lungi.

Nu putuse observa nici un exemplar din familia coleopterelor care-l interesa. De aceea se gîndea cu plăcere la roadele bătăliei de mîine.

De oboseală, în ochi îi jucau pete palide de lumină. Apoi, fără să vrea, se opri din mers şi-şi fixă privirea pe suprafaţa tot mai umbrită a dunelor. Nu mai avea nici un rost. Tot ce mişca părea să fie o coleopteră.

Aşa cum făgăduise, bătrînul îl aştepta în faţa sediului cooperativei.

— Îmi pare rău că vă deranjez.

— Ba de loc, numai că nu ştiu dacă o să-ţi placă ce ţi-am găsit.

La sediu părea să se ţină o adunare.

Patru-cinci oameni şedeau în cerc vorbind tare şi rîzînd. În faţa intrării atîrna o placă orizontală pe care scria cu litere mari : IUBEŞTE-ŢI VATRA. Bătrînul spuse ceva ; deodată rîsul încetă şi el ieşi afară petrecîndu-i pe ceilalţi. Drumul presărat cu scoici se aşternea vag şi alb în lumina amurgului.

Bărbatul fu condus la una din văgăunile de pe creasta dunelor din capătul satului.

O potecă îngustă cobora panta de pe creastă, spre dreapta. Merseră cîtăva vreme, apoi bătrînul

se apleca în întuneric şi, bătînd din palme, strigă cu voce tare : „Hei ! Bunicuţo ! Vino-ncoa !"

Din adîncimile întunericului pîlpîi la picioarele lor o lampă şi cineva răspunse :

— Sînt aici ! Aici ! Dincolo, la sacii de nisip, e o scară.

Aşa şi era. Fără scară n-ar fi putut să coboare. Ai fi însemnat să se proptească cu mîinile de stînca înaltă cît trei case, puse una peste alta, şi treaba nu era uşoară nici cu scara. Îşi aminti că în timpul zilei panta i se păruse dulce, dar cînd o privea acum era aproape verticală. Scara de frînghie atîrna nesigură şi dacă-ţi pierdeai echilibrul, era în stare să se încurce de tot. Să trăieşti acolo jos însemna să te afli într-o fortăreaţă naturală.

— Să n-ai nici o grijă. Noapte bună.

Moşneagul se întoarse şi plecă, fără să mai coboare pînă în fundul văgăunii.

De sus curgea nisip. Pe bărbat îl năpădi o curiozitate ciudată, ca în copilărie. Se întrebă dacă femeia era bătrînă — o strigase „bunicuţo". Dar „bunicuţa" care veni să-l întîmpine ridicînd în mîini o lampă era o femeie drăguţă, mititică, de vreo treizeci de ani. Probabil că se pudrase. Era surprinzător de albă, ţinînd seama că trăia pe malul mării. Oricum, îi era foarte recunoscător că-l primise în casa ei şi nu încercase să-i ascundă cît de bucuroasă era şi ea.

Într-adevăr, fără o primire călduroasă s-ar fi împăcat greu cu casa. Ar fi crezut că ţăranii şi-au bătut joc de el şi ar fi plecat numaidecît. Pereţii se cojeau, în locul uşilor glisante atîrnau rogojini,

bîrnele erau îndoite, geamurile fuseseră înlocuite cu scînduri, rogojinile de pai erau aproape putrezite şi, cînd călcai pe ele, făceau un zgomot de burete ud. Peste toate plutea un miros neplăcut, de nisip încins şi stătut.

De fapt, totul depinde de cum te porţi. Îl dezarma felul de a fi al femeii. Îşi spuse că noaptea aceasta era o experienţă rară şi, dacă avea noroc, putea să dea peste cîteva insecte interesante. Desigur că insectele trăiesc cu plăcere într-un asemenea mediu.

Presimţirea nu-l înşela. Nici nu se aşezase bine în scaunul pe care femeia i-l oferise lîngă soba pe jumătate îngropată în nisip, cînd în jurul lui se răspîndi un zgomot asemănător aceluia făcut de picăturile de ploaie. Era o întreagă armată de muşte. Dar nu se speria el de aşa ceva ! Un colecţionar de insecte este întotdeauna pregătit. Îşi pudrase hainele pe dinăuntru cu un dezinfectant şi-şi spunea că ar face bine dacă s-ar unge înainte de culcare pe părţile expuse ale pielii cu un insecticid.

— Tocmai pregăteam ceva de mîncare... dacă vrei să mai aştepţi cîteva minute... zise femeia aplecîndu-se şi luînd lampa. Te-ai putea descurca o clipă fără lumină ?

— Ai o singură lampă ?

— Din păcate, da.

Rîse cam încurcată. Pe obrazul stîng îi apăru o gropiţă. Dacă nu ţineai seama de ochi, fără îndoială că femeia aceasta avea un anume farmec, gîndi el. Poate că ochii ei erau aşa din cauza unei supărări. Oricît se farda, nu putea ascunde col-

ţurile lor înroşite. Luă hotărîrea ca înainte de culcare să-i dea un medicament pentru ochi.

— Nu-i nimic, dar aş vrea să fac mai întîi o baie.

— O baie ?

— N-ai aşa ceva ?

— Îmi pare foarte rău, dar n-ai putea s-o amîni pînă poimîine ?

— Pînă poimîine ? Păi, n-am să mai fiu aici poimîine.

Şi rîse tare, fără să vrea.

Femeia întoarse capul cu un aer preocupat. El crezu că o dezamăgise şi că ţăranii nu ştiu să se prefacă. Încurcat, îşi trecu de cîteva ori limba peste buze.

— Dacă nu ai baie, mi-ar face plăcere să-mi torn puţină apă pe cap. Tot corpul mi-e plin de nisip.

— Îmi pare rău, dar n-avem decît o singură găleată de apă de fiecare. Izvorul e tare departe.

Părea ruşinată, iar el se hotărî să nu-i mai spună nimic. Curînd avea să-şi dea seama, într-un chip neplăcut, că baia n-avea nici un rost.

Femeia aduse mîncarea — supă de scoici cu peşte fiert. O adevărată mîncare pescărească. Asta era bine, dar îndată ce începu să mănînce, femeia deschise o umbrelă mare de hîrtie şi o întinse deasupra lui.

— La ce serveşte asta ?

Se întreba dacă nu cumva era un obicei al locului.

— Păi, dacă nu pun umbrela, nisipul îţi curge în mîncare.

— Cum ? zise el, uitîndu-se surprins la plafonul care nu avea nici o gaură.

Ea îi urmări privirea.

— Nisipul se cerne peste tot, prin toată casa. Dacă nu mătur în fiecare zi, se adună un strat de două degete.

— Acoperişul e stricat ?

— Da, destul de stricat. Dar chiar dacă ar fi nou-nouţ, nisipul tot s-ar strecura. E îngrozitor. E mai rău decît carii.

— Carii ?

— Insectele care mănîncă lemnul făcînd găuri în el.

— Sînt probabil termite, nu ?

— Nu, nu. Sînt cam aşa de mari... şi au coaja tare.

— Ah, atunci e un gîndac-fierăstrău, cu coarne lungi.

— Gîndac-fierăstrău ?

— Are mustăţi lungi şi e roşcat. Nu ?

— Nu, are un fel de culoare ca bronzul şi forma bobului de orez.

— Înţeleg. Atunci e o coleopteră cu irizaţii.

— Dacă-l laşi în voia lui, grinzi ca acestea putrezesc pînă nu mai rămîne nimic, ştii ?

— Vorbeşti de coleoptera irizată ?

— Nu. De nisip.

— De ce ?

— Intră de pretutindeni. Cînd vîntul suflă dinspre partea rea, nisipul se strecoară sub acoperiş şi dacă nu l-aş mătura, s-ar aduna şi ar fi aşa de greu că ar prăbuşi lemnăria tavanului..

— Hmm ! Da, înţeleg că n-ar fi bine să-l laşi să se adune deasupra tavanului. Dar nu e caraghios să spui că grinzile putrezesc din cauza lui ?

— Nu. Putrezesc cu adevărat.

— Păi, ştii doar că nisipul e uscat.

— Totuşi, putrezesc. Dacă laşi nisip pe nişte papuci de lemn nou-nouţi, ei se desfac în două săptămîni. Oamenii spun că se topesc, aşa că trebuie să fie adevărat.

— Nu pricep de ce.

— Lemnul putrezeşte, şi o dată cu el şi nisipul. Ba, am auzit că din bîrnele acoperişului unei case îngropate în nisip, a ieşit un pămînt aşa de bun, că pe el creşteau castraveţi.

— Imposibil, răspunse bărbatul hotărît, strîmbîndu-se.

Simţea că propria lui părere despre nisip fusese pîngărită de neştiinţa ei.

— Ştiu şi eu cîte ceva despre nisip. Lasă-mă să-ţi spun. Nisipul se mişcă aşa tot anul. Curgerea e viaţa lui. Nu stă locului niciodată, nicăieri. În apă sau în aer, se mişcă liber şi nestînjenit. De aceea, fiinţele vii nu pot de obicei să trăiască în el, şi lucrul acesta e valabil şi pentru bacterii. Cum să-ţi explic... nisipul reprezintă puritate, curăţenie. Poate să păstreze ceva, dar în nici un caz nu face să putrezească nimic. Şi, draga mea doamnă, nisipul este din capul locului un minereu respectabil. El nu poate să putrezească !

Femeia rămăsese încremenită şi mută. Sub adăpostul umbrelei pe care o ţinea, bărbatul mîncă în grabă şi isprăvi masa în tăcere. Pe su-

prafaţa umbrelei se adunase atîta nisip, încît ar fi putut scrie pe el cu degetele, iar umezeala era insuportabilă Fireşte că nisipul era uscat, doar corpul lui era umed. Deasupra acoperişului urla vîntul. Îşi scoase ţigările şi simţi că buzunarul era plin de nisip. I se păru că simte un gust amar înainte de a aprinde ţigara.

Scoase din borcanul cu cianură de potasiu o insectă. Înainte ca gîza să înţepenească, o fixă cu ace ; putea cel puţin să-i păstreze forma picioarelor. De la spălătorul de afară, se auzea zgomot. Femeia spăla vasele. Oare nu mai locuia nimeni în casă ?

Cînd se întoarse, femeia începu, tăcută, să-i pregătească patul, într-un colţ al camerei. Dacă i-l făcea acolo, apoi unde, în numele cerului, voia să doarmă ea ? Desigur că în camera interioară din dosul rogojinei. Afară de aceste două încăperi, nimic nu mai semăna a cameră. Dar era cu totul neobişnuit să pui oaspetele în camera de la intrare, iar gazda să doarmă în cea dinăuntru. Sau poate că trăia acolo un invalid care nu putea să umble ? Poate. Sigur că era mai firesc să presupui aşa ceva. În primul rînd, nu te aştepţi ca o femeie singură să se deranjeze pentru călători în trecere.

— Mai este cineva ?...

— Cum „cineva" ?

— Cineva din familie, sau...

— Nu. Sînt singură de tot.

Femeia părea să-şi dea seama ce gîndea el, şi izbucni deodată într-un rîs forţat şi stingher.

— Totul se umezeşte din cauza nisipului, pînă şi cearşafurile.

— Şi soţul dumitale ?

— A, da. Acum un an, pe vremea taifunului... spuse ea făcîndu-şi de lucru, netezînd şi mîngîind fără rost capetele rogojinei pe care o întinsese. Pe aici taifunurile sînt cumplite. Nisipul se revarsă ca o cădere de apă. Orice ai face, se adună straturi de trei pînă la şase metri.

— Chiar pînă la şase metri ?

— Cînd se-ntîmplă aşa ceva, nu te poţi împotrivi nisipului, ori cît dai cu lopata. Bărbatu-meu a fugit afară cu fetiţa — era la şcoală — strigîndu-mi că încearcă să salveze coteţele. Eram prea ocupată cu grija casei şi trebuia să rămîn înăuntru. Cînd s-a făcut în cele din urmă dimineaţă şi a stat vîntul, am ieşit să-i caut. Nici urmă nu mai era de coteţe... şi nici de nimic.

— Au fost îngropaţi ?

— Da. De tot.

— Îngrozitor ! Oribil ! Nisipurile sînt înfricoşătoare.

Deodată lampa începu să pocnească.

— E nisipul.

Femeia se apleca, întinse mîna şi, rîzînd, apucă fitilul lămpii cu degetele. De îndată lampa arse din nou, liniştită. Rămînînd în aceeaşi poziţie, ea se uita la flacără cu zîmbetul acela nefiresc pe buze. El îşi dădu seama că-şi arăta în mod intenţionat gropiţa din obraz şi, fără să vrea, se încordă. I se părea cu totul necuviincios din partea ei s-o facă acum, după ce vorbise de moartea celor dragi.

5

— Hei, voi de-acolo ! Am adus o lopată şi o cană pentru celălalt.

O voce limpede, ţinînd seama că venea din depărtare, slăbi încordarea ; poate că se folosea un megafon. Apoi se auzi un zgomot ca acela pe care îl fac vasele de tinichea cînd se ciocnesc între ele, în cădere. Femeia se ridică să răspundă.

El avu neplăcuta senzaţie că se ţese ceva pe ascuns

— Ce-i asta ? Vezi, pînă la urmă tot mai este cineva pe aici.

— O, pentru Dumnezeu ! zise ea şi se răsuci ca şi cum s-ar fi simţit gîdilată.

— Dar chiar adineauri cineva a spus „pentru celălalt".

— Hmm. Ziceau de dumneata.

— De mine ? Ce legătură am eu cu lopata ?

— O, nimic. Dă-i încolo. Sînt nişte limbuţi.

— A fost vreo încurcătură ?

Dar femeia nu-i mai răspunse şi, răsucindu-se pe genunchi, coborî pe podeaua de lut.

— Iartă-mă, dar îţi mai trebuie lampa ?

— Mi-ar mai trebui puţin. De ce ? Ai nevoie de ea acolo, afară ?

— Nu. E o treabă cu care sînt obişnuită.

Femeia îşi puse o pălărie de pai, din cele pentru grădinărit, şi se strecură afară, în noapte.

Aplecîndu-şi capul într-o parte, bărbatul îşi aprinse altă ţigară. Simţea ca se petrece ceva suspect. Se sculă tiptil şi se hotărî să-şi arunce

privirea pe după rogojină. Şi acolo era o cameră, dar n-avea pat. Pe locul lui, nisipul se scursese în pantă blîndă, de dincolo de perete. Fără să vrea, îl trecu un fior şi se opri înmărmurit. Casa aceasta era aproape moartă. Interiorul ei era pe jumătate mîncat de tentaculele nisipului care curgea neîncetat, nisip care nici măcar nu avea o formă proprie lui — alta decît diametrul mediu de 1/8 mm. Şi totuşi, nimic nu putea sta împotriva acestei forţe distructive, lipsită de formă. Şi poate că manifestarea cea mai înaltă a forţei nisipului era că n-avea formă.

Dar se întoarse numaidecît la realitate. Dacă această cameră nu putea fi folosită, unde, în numele cerului, avea ea de gînd să doarmă ? O auzea mişcîndu-se dincolo de peretele de scînduri. Ceasul lui arăta ora 8^{02}. Oare ce mai era de făcut afară la ora asta ? — se gîndi el.

Coborî pe podeaua de lut căutînd apă. Pe bruma de lichid rămasă în fundul cănii plutea o pînză roşie, metalică. Dar pînă şi asta era mai bine decît să înduri nisipul din gură. După ce-şi spălă faţa în apă şi-şi frecă ceafa şi gîtul, se simţi mult mai bine.

De-a lungul podelei de lut sufla un curent de aer rece. Probabil că afară era mai suportabil. Se strecură prin uşa glisantă care, înţepenită în nisip, nu mai luneca, şi ieşi afară. Briza dinspre drum se răcise binişor. Vîntul aduse un zgomot care părea să vină de la un cărucior pe trei roţi, cu motor. Ciulindu-şi urechile recunoscu mai multe voci omeneşti. Sus, deasupra dunelor — ori poate îşi închipuia numai — simţea mai multă

animație decît în cursul zilei. Sau poate că era zgomotul mării ? Cerul era plin de stele.

Femeia se întoarse cînd văzu lumina lămpii. Mînuind cu îndemînare lopata, aduna nisipul într-un bidon mare de gaz. În spatele ei, peretele negru de nisip se ridica brusc în sus și părea aplecat asupra lor. Probabil că pe acolo pe sus se plimbase el ziua în căutare de insecte. Cînd se umpleau două bidoane, femeia le căra, cîte unul în fiecare mînă, pînă la locul unde se găsea el. În trecere ridică privirea și-i spuse cu o voce fornăită :

— Nisip.

Îl vărsă din bidoane aproape de poteca din spate, unde atîrna scara de frînghie și își șterse sudoarea cu capătul unui prosop. Pe locul acela mai erau și alte grămezi de nisip, cărate de ea.

— Curăț locul de nisip.

— N-ai să isprăvești niciodată, oricît ai să te căznești.

Cînd trecu pe lîngă el a doua oară, îl împunse cu un deget în coaste. Tresărind surprins, era să scape lampa din mînă. Trebuia oare să țină lampa ca mai înainte, sau s-o așeze pe jos și să-i întoarcă gîdileala ? Șovăi, luat prin surprindere. Se hotărî să țină lampa în mîini și se apropie stîngaci și țeapăn, cu un rînjet al cărui rost nu-l pricepea nici el, de femeia care iar săpa. Cînd ajunse lîngă femeie, umbra ei umplu toată suprafața peretelui de nisip.

— N-ar trebui să faci asta, spuse ea încet, pe nerăsuflate, tot cu spatele la el. Pînă vine coșul, am de umplut bidoanele de șase ori.

Bărbatul se încruntă. Nu era plăcut să fii provocat fără rost, să ţi se răscolească simţurile, pe care apoi le înfrînezi greu. Totuşi, fără voia lui, îl cuprinse o senzaţie pe care n-o putea nega. Nisipul, care i se lipea de piele, i se strecura în sînge şi-i măcina pe dinăuntru rezistenţa.

— Vrei să te ajut ?

— O, nu-i nevoie. Nu se cuvine să te pun să faci treabă din prima zi.

— Din prima zi ? Nu-ţi bate capul. Tot nu stau aici decît în noaptea asta.

— Aşa ?

— Nu duc o viaţă de huzur. Dă-mi cealaltă lopată ! Mai repede.

— Scuză-mă, dar lopata dumitale e dincolo.

Într-adevăr, sub streaşina de lîngă intrare erau rînduite o lopată şi două bidoane de gaz, cu mînere. Era sigur că aceste lucruri fuseseră aruncate de sus, din drum, cînd spuseseră „pentru celălalt". Pregătiseră totul mult prea bine. Oare ghiciseră dinainte ce va face el ? Dar cum ? Căci era un lucru pe care nici el nu-l ştiuse pînă atunci. În orice caz, au o părere nu prea bună despre mine, se gîndi el presimţind ceva rău. Mînerul lopeţii era făcut dintr-un ciot de lemn şi avea un luciu închis, de atîta întrebuinţare. Îi trecu pofta s-o ajute.

— O, coşul a şi ajuns la vecini !

Femeia vorbea cu aprindere, de parcă nici nu băgase de seamă şovăiala lui. Vocea îi era veselă şi avea o notă de siguranţă care apărea acum pentru prima dată. Glasurile care se auzeau de la o vreme se apropiară, deodată. Cîtva timp se

repetară o serie de strigăte scurte, ritmice, urmate de mormăieli joase, continue, străbătute de rîsete înăbuşite, apoi iar de ţipete.

Munca îl făcuse deodată să se simtă bine. Într-o lume de oameni atît de simpli, probabil că era cu totul normal să pui musafirul la lopată. Şi ar fi curios dacă te-ai abţine. Făcu o gaură în nisip cu piciorul şi aşeză în ea lampa, ca să nu se răstoarne.

— Presupun că pot să sap oriunde, nu ?

— Nu chiar oriunde.

— Aici e bine ?

— Da, dar încearcă să sapi drept în josul peretelui de stîncă.

— Acum se curăţă nisipul de pe la toate casele ?

— Da. Cu nisipul se lucrează mai uşor noaptea, pentru că e umed. Cînd nisipul e uscat, zise ea privind spre cer, nu ştii niciodată cînd şi de unde se va prăbuşi.

Privi în sus şi văzu că, într-adevăr, de pe marginea stîncii atîrna, ca zăpada viscolită, o sprînceană de nisip.

— Dar e primejdios, nu ?

— Ba de loc ! zise ea pe un ton şăgalnic, altfel de cum vorbea de obicei. Uite, începe să coboare ceaţa.

— Ceaţa ?

Şi, într-adevăr, văzu cum stelele se întunecă repede şi încep să se stingă. Un nor de ceaţă zdrenţuit se învolbura capricios acolo unde peretele de nisip se întîlnea cu cerul.

— Vezi ? Asta pentru că nisipul suge multă ceață. Cînd nisipul sărat se umple de ceață, se face tare ca scrobeala.

— Asta nu pot s-o cred.

— Oh, e adevărat. Atunci cînd marea se retrage din golf, pot trece și tancuri peste nisip fără nici o primejdie.

— Extraordinar !

— Da. Așa e. Și tot așa, partea aceea care iese în afară crește în fiecare noapte. În zilele cînd bate vîntul de unde nu e bine, nisipul cade de sus ca azi, pe umbrelă. După-masă, cînd e uscat, se prăbușește deodată cu zgomot. Și dacă se întîmplă să cadă unde nu trebuie... acolo unde grinzile sînt slabe... s-a sfîrșit.

Conversația femeii era limitată, dar o dată ce intra în sfera ei de viață, o cuprindea o însuflețire nouă. Poate că tot asta era și calea spre inima ei. Nu-l interesa prea mult ce-i spunea, dar vorbele ei aveau o căldură care-l făcea să se gîndească la trupul ascuns sub pantalonii aspri de lucru.

Apoi, împlîntă lopata de mai multe ori cu toată forța în nisipul de la picioarele lui.

6

Cînd termină de cărat pentru a doua oară bidoanele de gaz, auzi glasuri și, deasupra lui, pe drum, pîlpîi o lampă.

Femeia vorbea destul de aspru.

— E macaraua. Eu am isprăvit în partea mea. Vrei să mă ajuţi în partea cealaltă ?

Pentru prima dată înţelese rostul sacilor de nisip îngropaţi de la capătul de sus al scării : trecînd în jurul lor nişte frînghii, coşurile puteau fi ridicate şi coborîte. La fiecare coş lucrau patru bărbaţi şi, în total, erau trei sau patru grupuri. În majoritate păreau să fie tineri care lucrau repede şi bine. În timp ce coşul unui grup se umplea, un alt grup aştepta să-l ia în primire. Din şase ridicări, nisipul adunat fu complet îndepărtat.

— Sînt grozavi băieţii ăştia.

Vorbea prietenos, ştergîndu-şi sudoarea cu mîneca de la cămaşă. Tinerii, care nu scoteau nici o vorbă de batjocură văzîndu-l cum ajută la cărat nisipul, păreau să-şi facă treaba cu multă energie. Simţise pentru ei o oarecare simpatie.

— Da. În satul nostru noi urmăm cu adevărat zicala „Iubeşte-ţi vatra".

— Ce fel de iubire e asta ?

— Iubirea pentru locul unde trăieşti.

— Frumos !

Rîse, şi rîse şi ea cu el. Dar părea că nu ştia de ce rîde.

De departe se auzea pornind motorul căruciorului cu trei roţi.

— Ce-ar fi să ne odihnim acum ?

— O, nu. Îndată ce isprăvesc o tură, se întorc iar cu coşul.

— O, dă-l încolo. Ce-a mai rămas poate să aştepte pînă mîine şi...

Bărbatul se sculă nepăsător şi o porni spre podeaua de lut, dar femeia nu se grăbea de fel să-l urmeze.

— Asta nu se poate ! Trebuie să curăţim cel puţin o dată în jurul casei.

— Ce vrei să spui cu „în jurul casei" ?

— Nu putem lăsa casa să se dărîme. Nisipul o năpădeşte din toate părţile.

— Dar aşa ne apucă zorile.

Ea se întoarse brusc, de parcă ar fi jignit-o şi o luă înainte. Era clar că voia să se întoarcă la piciorul stîncii să-şi continue lucrul. Purtare de coleopteră — se gîndi el.

Acum, după ce înţelesese situaţia, n-au să-l mai prindă.

— Nemaipomenit. Asta faceţi în fiecare noapte ?

— Nisipul nu stă-n loc niciodată. Coşurile şi căruţul cu trei roţi circulă toată noaptea.

— Cred şi eu.

Şi chiar aşa se întîmplă. Nisipul cădea mereu de sus. Bărbatul era încurcat. Era zăpăcit ca şi cum ar fi călcat din greşeală pe coada unui şarpe, pe care l-a crezut mic şi care s-a dovedit apoi surprinzător de mare. Dar cînd şi-a dat seama de asta, capul şarpelui îl ameninţa şi din spate.

— Asta înseamnă că voi trăiţi numai ca să curăţaţi nisipul, nu-i aşa ?

— Da, şi nu putem să lăsăm treaba nefăcută.

Se simţi din ce în ce mai indispus. Nu ţinea de loc să fie părtaş la o astfel de viaţă.

— Ba poţi. Ar fi aşa de simplu, nu ? Poţi să faci orice vrei.

— Nu, asta n-ar fi bine de loc, spuse ea în timp ce continua să sape. Satul nu piere, pentru că nu încetăm niciodată să curăţim, aşa cum vezi, nisipul. Dacă n-am face aşa, în zece zile ar fi complet astupat. Data viitoare e rîndul vecinului meu din spate. Uite, colo.

— Foarte frumos, desigur. Tot de aceea muncesc cu atîta îndîrjire echipele ?

— Da, dar lor li se plăteşte.

— Dacă au atîţia bani, de ce nu sădesc un gard mai solid, de copaci, împotriva nisipului ?

— Dacă aduni cheltuielile, pare să fie mai ieftin aşa.

— Aşa cum faceţi voi ? Asta-i treabă ?

Deodată îl cuprinse un val de mînie. Era furios pe lucrurile care o legau pe femeie... şi pe femeia care se lăsa legată de ele.

— De ce stai într-un sat ca ăsta ? Zău că nu înţeleg. Cu nisipul nu-i de glumit. Greşeşti dacă gîndeşti că i te poţi împotrivi cu metode de felul acesta. E absurd. E o nebunie. Eu renunţ. Mă dau bătut. Nu vă compătimesc de loc.

Zvîrlind lopata peste bidoanele care fuseseră lăsate deoparte, se întoarse brusc în cameră, neţinînd seamă de expresia apărută pe faţa femeii.

Petrecu o noapte fără somn, zvîrcolindu-se. Ciuli urechile cînd îi simţi prezenţa. Se socotea oarecum vinovat. Luînd această atitudine, trăda un fel de gelozie faţă de ceea ce o ţinea legată. Şi nu desluşea oare dorinţa ca ea să lase treaba şi să vină în taină în patul lui ? Într-adevăr, sentimentele lui puternice păreau să nu ţină numai de furia împotriva prostiei femeieşti. Mai era

ceva nelămurit. Salteaua era din ce în ce mai umedă, iar nisipul i se lipea tot mai mult de piele. Totul era prea iraţional, prea straniu. N-avea de ce să-i pară rău că zvîrlise lopata şi intrase în casă. Nu trebuia să se simtă răspunzător de nimic. Avea destule obligaţii pe care trebuia să le îndeplinească. De fapt, problema nisipului şi colecţionarea insectelor erau pentru el doar mijloace de evadare, măcar o vreme, din obişnuinţele şi din lipsa de activitate în care îşi ducea viaţa.

Oricît se căzni nu putu să adoarmă. Zgomotele iscate de mişcările femeii continuau fără întrerupere. Din cînd în cînd se auzea şi zgomotul coşului, care apoi se oprea. Dacă lucrurile mergeau aşa înainte, mîine nu va fi în stare să lucreze. Se va scula în zori, şi se va folosi din plin de ziua care-i sta înainte. Cu cît se străduia să adoarmă, cu atît se trezea mai tare. Începură să-l usture ochii ; lacrimile, clipitul, păreau să n-aibă nici o putere împotriva nisipului care cădea într-una. Întinse un cearşaf şi îl înfăşură în jurul capului. Respira mai greu, dar aşa era mai bine.

Încercă să se gîndească la altceva. Cînd închidea ochii, pluteau spre el linii lungi curgînd ca nişte nisipuri. Erau creste mişcătoare de nisip, de la suprafaţa dunelor. Deoarece privise neîncetat la ele timp de douăsprezece ore, se imprimaseră probabil pe retină. Aceeaşi curenţi de nisip înghiţiseră şi distruseseră oraşe înfloritoare, imperii imense. Dacă-şi amintea bine, asta se numea „sabulaţia" imperiului roman. Dar satul acela, despre care scria Omar Khayam, cu toţi

croitorii şi măcelarii, bazarele şi şoselele lui, răsucite ca şuviţele de frînghie ale unui năvod pescăresc! Cîţi ani de luptă au trebuit să treacă pînă la schimbarea unei şuviţe? Cetăţile din antichitate, de trăinicia cărora nu se îndoia nimeni... şi n-au fost nici ele în stare să reziste legii curgerii nisipului de 1/8 mm.

Nisipul...

Lucrurile care aveau formă păreau goale de orice conţinut cînd erau puse alături de nisip. Singurul factor sigur era mişcarea lui. Nisipul era antiteza formei. Totuşi, dincolo de peretele subţire de scînduri, femeia continua să-l ia cu lopata, ca de obicei. Ce credea ea că poate să facă, cu mîinile ei slabe? Era ca şi cum cineva s-ar porni să clădească o casă în mare, dînd la o parte apa. Un vapor pluteşte pe apă ţinînd seama de proprietăţile ei...

Gîndind astfel, se simţi deodată scăpat de apăsarea pe care, într-un fel ciudat, i-o provoca zgomotul făcut de femeie cînd lucra cu lopata. Dacă vaporul pluteşte pe apă, ar putea să plutească şi pe nisip. Dacă s-ar putea libera de concepţia unor case stabile, n-ar trebui să cheltuiască energie luptînd împotriva nisipurilor. Un vapor-casă, curgînd înainte, purtat de nisip... oraşe, capitale fără formă.

Fireşte că nisipul nu e un lichid. Deci, nu ne putem aştepta ca cineva să plutească pe el. Dacă ar zvîrli cineva pe suprafaţa lui ceva cu greutate specifică mai mică, să zicem un dop de plută, lăsîndu-l acolo, pînă şi dopul s-ar scufunda. Un vapor care ar pluti pe nisip ar trebui să aibă ca-

lităţi mult mai deosebite. O casă ar putea avea, să zicem, forma unui butoi care s-ar mişca rostogolindu-se. Chiar dacă s-ar înfunda puţin, ar scutura nisipul căzut pe el şi s-ar ridica îndată la suprafaţă. Desigur că oamenii n-ar fi în stare să îndure instabilităţile unei case care s-ar roti neîncetat. Va trebui să se construiască un butoi dublu, pe un ax aşezat în aşa fel încît butoiul interior să aibă întotdeauna acelaşi punct de gravitate. El ar rămîne fix, s-ar roti numai cel exterior. O casă care s-ar mişca la fel ca pendula unui ceasornic uriaş... o casă-leagăn... vapor părăsit al pustiurilor...

Sate şi oraşe în mişcare continuă, alcătuiri din grupări de astfel de vapoare...

Adormi fără să-şi dea seama.

7

Îl trezi cîntatul unui cocoş răguşit ca scîrţîitul unui scrînciob ruginit. Se sculă neliniştit. Avea impresia că abia mijeau zorile, dar ceasul arăta 11 şi 16 minute. Deci culoarea aceasta a razelor indica amiaza. Era destul de întuneric, pentru că se afla pe fundul văgăunii şi soarele nu ajunsese încă pînă acolo.

Sări repede în sus. Nisipul, care i se adunase pe faţă, pe cap şi pe piept, se risipi cu un fîşîit. În jurul nasului şi al gurii se lipise nisip întărit de sudoare. Îl îndepărtă cu dosul mîinii şi clipi cu

grijă din ochi. De sub pleoapele încrustate şi congestionate, lacrimile prinseră să-i curgă şiroaie, dar ele nu erau destule ca să spele nisipul ce se îngrămădise în colţurile umede ale ochilor.

Se-ndreptă spre vasul aşezat pe podea, căutînd puţină apă. Deodată auzi respiraţia regulată a femeii, care dormea de cealaltă parte a sobei îngropate, şi privi într-acolo. I se tăie respiraţia şi uită că-l dureau ochii.

Femeia era complet goală.

În faţa ochilor lui înlăcrimaţi părea că pluteşte ca o umbră vagă. Zăcea pe rogojină cu faţa în sus, lăsînd să i se vadă tot trupul, în afară de cap. Mîna stîngă era culcată uşurel pe partea de jos a burţii, netedă şi plinuţă. Tot ce se ascunde de obicei era dat în vileag, în timp ce faţa, pe care oricine ar arăta-o, era înfăşurată într-un prosop. Fireşte că prosopul trebuia să-i apere nasul, gura şi ochii de nisip, dar contrastul făcea să reiasă şi mai mult goliciunea trupului.

Tot corpul era acoperit cu un strat subţire de nisip fin, care ascundea amănuntele şi scotea la iveală liniile feminităţii ei. Părea o statuie poleită cu nisip. Bărbatului i se scurse deodată de sub limbă o salivă vîscoasă, pe care nu reuşea s-o înghită. Dacă ar fi înghiţit-o, nisipul dintre buze şi dinţi s-ar fi împrăştiat în toată gura. Se întoarse spre podeaua de lut şi scuipă. Dar oricît scuipa, nu putea să scape de gustul nisipului. Oricum şi-ar fi golit gura, tot nu scăpa de nisipul care părea să-i iasă într-una dintre dinţi.

Din fericire, cana de apă, umplută de curînd, era plină ochi. După ce-şi clăti gura şi se spălă pe

față, se simți mai bine. Niciodată nu-și dăduse seama ca acum cît de minunată este apa. Apa — această substanță anorganică, la fel ca nisipul, o substanță simplă, transparentă, care se adaptează corpului mai bine decît orice ființă vie. Pe cînd o lăsa să-i curgă încet prin gît, se gîndea cum ar arăta niște animale care ar mînca pietre.

Se întoarse din nou și privi la femeie. Dar nu simți dorință să se apropie de ea. O femeie acoperită cu nisip era, poate, atrăgătoare pentru ochi, dar nu te îndemna s-o atingi.

O dată cu ivirea zilei, desperările și enervările nopții trecute păreau simple închipuiri. Desigur că toate acestea vor alcătui un material bogat de povestit. Privi din nou împrejur, ca pentru a-și fixa ceea ce devenea de pe acum o amintire, și se grăbi să se îmbrace. Cămașa și pantalonii îi erau plini de nisip, dar n-avea nici un rost să se frămînte pentru atîta lucru. Ar fi fost mai ușor să-și scoată mătreața din păr decît să scuture nisipul din haine.

Și pantofii erau îngropați în nisip. Se întrebă dacă s-ar cădea să-i spună ceva femeii înainte de a pleca. Dar, pe de altă parte, dacă ar trezi-o, ea s-ar simți rușinată. În orice caz, cum s-o răsplătească pentru găzduire ? Poate c-ar fi mai bine să se oprească la înapoiere prin sat și să-i dea bani bătrînului de la cooperativă, moșului care-l adusese aici cu o zi mai înainte.

Ieși pe furiș.

Oprit la marginea stîncii de nisip, soarele fierbea ca mercurul. Încetul cu încetul fundul vă-găunii începea să se încălzească. În fața strălucirii

intense a razelor, bărbatul întoarse repede capul. În clipa următoare uită totul. Nu putea să-şi ia ochii de la faţada peretelui de nisip.

Era de necrezut ! Scara de frînghie dispăruse din locul unde fusese noaptea trecută. Sacii pe jumătate îngropaţi în nisip se vedeau clar. Nu se înşela, îşi amintea bine locul. Se miră. Oare numai scara fusese înghiţită de nisip ? Se repezi la perete şi-şi înfundă în el braţele, căutînd-o. Nisipul cedă fără rezistenţă şi curse în jos. Cu toate acestea, nu era momentul să caute acul în carul cu fîn. Dacă nu reuşea de prima dată, n-avea să reuşească niciodată, oricît ar căuta. Înăbuşindu-şi presimţirile negre, privi din nou, consternat, la panta abruptă.

Nu exista vreun loc pe unde se putea urca ? Înconjură casa de două-trei ori, cercetător. Dacă s-ar căţăra pe acoperişul casei, cea mai mică distanţă pînă la marginea văgăunii pe partea de nord, spre mare, ar fi totuşi cam de vreo zece metri. Mai mult încă, acolo peretele era mai abrupt decît oriunde. Sprînceana masivă de nisip, care atîrna în jos, era periculoasă.

Peretele dinspre apus părea să aibă o înclinaţie relativ mai blîndă, avînd o suprafaţă curbă, ca interiorul unui con. Judecînd optimist, avea probabil o înclinaţie de 50 sau chiar 55 de grade. Făcu prudent primul pas, de încercare. La fiecare pas înainte, luneca înapoi o jumătate. Chiar aşa, părea că nu va reuşi decît cu preţul unui efort foarte mare.

La primii cinci sau şase paşi, lucrurile merseră după cum se aşteptase, apoi picioarele începură

să i se înfunde în nisip. Înainte de a şti dacă progresase sau nu, fu înecat pînă la genunchi şi părea că nu se va mai putea mişca de loc. Înnebunit, încercă să se caţere în patru labe. Nisipul încins îi ardea palmele. Sudoarea îi ţîşnea prin tot corpul, nisipul şi transpiraţia îl orbeau. Curînd simţi cîrcei la picioare şi nu mai putu să şi le mişte din loc.

Încetă să mai lupte şi respiră adînc, crezînd că înaintase pe o distanţă destul de mare, dar cînd deschise ochii pe jumătate, fu uluit văzînd că nu făcuse nici cinci metri. Se întrebă ce anume obţinuse cu atîta efort? Mai mult încă, urcînd constatase că inclinaţia era mult mai piezişă decît îi păruse cînd privise de jos, iar mai sus de locul pe care se afla, părea şi mai abruptă. Dorise să urce, e drept, dar îşi irosise toată energia scobind pur şi simplu peretele de nisip. Sprînceana de deasupra capului îi bloca drumul. Desperat, reîncepu să lupte, dar în clipa cînd întinse mîna să se apuce mai sus, picioarele cedară.

Nisipul îl scuipă, zvîrlindu-l în fundul văgăunii. Umărul stîng trosni ca atunci cînd se crapă o furculiţă de os, dar nu simţea nici o durere. Cîtva timp un nisip fin curse de pe faţa stîncii, ca pentru a-i alina lovitura primită, apoi se opri. Oricum, nu se lovise rău.

Încă nu era momentul să fie îngrijorat. Îşi înăbuşi dorinţa de a ţipa şi se tîrî înapoi la colibă. Femeia dormea în aceeaşi poziţie. O strigă la început încet, apoi tot mai tare. În loc să răspundă, ea se întoarse pe cealaltă parte, ca şi cum ar fi fost plictisită.

Nisipul îi curse de pe trup, descoperindu-i brațele și umerii goi, goliciunea coastelor și a șalelor. Dar el trebuia să să gîndească la lucruri mult mai importante. Se apropie de ea și îi smulse prosopul de pe cap. Fața îi era pătată și, în comparație cu trupul, părea aspră. Sigur că albeața stranie a feței ei din noaptea trecută se datora pudrei. Acum praful alb se ștersese, lăsînd în urmă pete deschise la culoare, care te făceau să te gîndești la un cotlet de proastă calitate. Văzu cu surprindere că praful alb nu era, de fapt, decît făină de grîu.

Femeia deschise, în sfîrșit, ochii, părînd orbită de lumină. Apucînd-o de umeri și scuturînd-o, îi vorbi repede, pe un ton rugător :

— Știi că scara a dispărut ? Pe unde se poate ieși de aici, pentru numele cerului ? Dintr-un loc ca ăsta nu poți ieși fără scară.

Ea strînse de jos prosopul cu un gest nervos și, cu o energie surprinzătoare, se lovi cu el de două-trei ori peste față, apoi întorcîndu-se cu spatele la el, se ghemui cu genunchii sub ea și cu fața la podea. Era oare asta o mișcare care trăda rușinea ? Nu era momentul. Bărbatul strigă o dată de parcă nu se mai putea stăpîni.

— Ăsta nu-i lucru de glumă ! Nu știu ce-am să fac dacă nu-mi dai scara. Mă grăbesc să plec ! Unde ai ascuns-o, pentru numele lui Dumnezeu ? M-am săturat de glumele dumitale. Dă-o-ncoace ! Repede !

Dar ea nu răspunse nimic. Rămase în aceeași poziție, legănîndu-și capul la dreapta și la stînga.

Omul încremeni. Ochii i se tulburară, respirația i se tăie și i se opri aproape ; își dădu seama brusc de zădărnicia întrebărilor lui. Scara era de frînghie și nu putea sta dreaptă de la sine. Chiar dacă punea mîna pe ea, n-avea cum s-o fixeze de jos, ceea ce însemna că nu femeia o desfăcuse, ci o luase cineva de sus, de pe drum. Fața lui nerasă și mînjită cu nisip păru deodată nenorocită.

Faptele și tăcerea femeii căpătau o semnificație neașteptată, înfricoșătoare. Refuza să creadă, dar în inima lui știa că i se adeveriseră presimțirile cele mai rele. Scara fusese îndepărtată cu știința ei și, fără îndoială, cu deplinul ei consimțămînt. Sigur că femeia era o complice. Desigur că poziția ei nu trăda sfială ; era poziția victimei gata de sacrificiu, a criminalului dispus să primească orice pedeapsă. Fusese ademenit de o gîză într-un deșert din care nu mai era scăpare, întocmai ca un șoarece flămînd prins în cursă. Sări în sus și repezindu-se la ușă, privi din nou afară. Se pornise vîntul. Soarele se găsea chiar deasupra văgăunii. Valuri de fierbințeală strălucitoare se ridicau din nisipul încins, mișcîndu-se de parcă erau vii. Stînca de nisip părea tot mai înaltă deasupra lui, iar fațada ei atotștiutoare părea să spună mușchilor și oaselor lui că orice împotrivire era fără rost. Aerul fierbinte îi pătrundea prin piele ; temperatura creștea tot mai tare.

Începu să țipe ca un nebun, fără să știe ce, vorbe lipsite de înțeles. Striga pur și simplu din toată puterea, vrînd parcă să alunge visul cel rău,

cerînd iertare pentru tot ce greşise şi rugîndu-se să fie scos repede din groapă ! Dar vocea lui, neobişnuită să strige, suna slab, ştearsă. Mai mult încă, vorbele-i erau înghiţite de nisip şi spulberate în toate vînturile. Nu se putea şti unde ajungeau.

Deodată îl întrerupse un zgomot îngrozitor. Aşa cum îi vestise femeia, sprînceana de nisip din partea de nord a văgăunii îşi pierduse umiditatea şi se prăbuşea. Casa toată păru că scoate un ţipăt cumplit, ca înaintea morţii, şi din crăpătura nouă dintre streaşină şi perete, prinse deodată să curgă, fîşîind, un sînge cenuşiu. Bărbatul începu să tremure, cu gura plină de salivă. I se părea că tot trupul îi fusese zdrobit.

Acest coşmar nu putea să se întîmple cu adevărat. Era prea sinistru. Era oare posibil să întinzi o cursă unui om care avea o asigurare medicală, îşi plătise impozitele, avea un serviciu, un trecut onorabil, aşa cum ai face cu un şoarece sau cu o insectă ? Nu-i venea să creadă. Poate că era o greşeală ; trebuia să fie o greşeală. N-aveai ce să faci, trebuia să presupui c-a fost o greşeală.

Mai întîi, ceea ce îi făcuseră n-avea nici un rost. El nu era nici vacă, nici cal. Nu-l puteau sili să muncească împotriva voinţei lui. De vreme ce era nefolositor ca forţă de muncă, n-avea nici un sens să-l închidă între pereţii aceştia de nisip. Fusese impus femeii, pur şi simplu.

Dar parcă, pe undeva, nu era sigur. Privind peretele de nisip ce-l înconjura ca pentru a-l

sugruma, își aminti cu ciudă cum nu reușise să-l escaladeze. Se scăldase numai în nisip și atît. Îl paraliză simțămîntul unei neputințe totale. Satul era cu totul ros de nisip, orînduielile obișnuite nu se mai respectau. Poate că era o lume deosebită, iar el avea motive să fie bănuitor. Dacă era adevărat, de pildă, că bidoanele de gaz și lopata fuseseră pregătite special pentru el, atunci era sigur că și scara de frînghie fusese ridicată fără știrea lui. Apoi faptul că femeia nu-i dăduse nici o explicație, că primea tăcută totul, cu o stranie supunere, dovedea că îl pîndea un pericol. Vorbele ei din noaptea trecută, lăsînd să se înțeleagă că va trebui să stea mult la ea, nu fuseseră poate numai cuvinte fără șir.

Se porni apoi o mică avalanșă de nisip.

Se întoarse la colibă apăsat de presimțiri rele. Se duse țintă la femeia care rămăsese ghemuită. Ridică amenințător mîna stîngă. Îi sticleau ochii de durere lăuntrică, însă la mijlocul gestului, brațul ridicat să lovească îi căzu dintr-o dată. Poate că s-ar simți mai bine dacă ar pălmui-o pe pielea goală. Dar oare nu era acesta tocmai rolul pe care sătenii îl sileau să-l joace ? Femeia aștepta bătaia, căci pedeapsa primită înseamnă, într-un fel, crimă răscumpărată.

Se întoarse cu spatele la ea, se prăbuși pe bordura podelei ridicate și-și prinse capul în mîini. Începu să geamă fără să ridice glasul. Încercă să înghită saliva ce se aduna, dar ea îi sta în gît, sufocîndu-l. Mucoasa laringelui devenise și ea foarte sensibilă la nisip ; cu asta n-o să se

obişnuiască oricît va avea de stat aici. Saliva devenise un fel de spumă ruginie care zemuia pe la colţurile gurii. După ce scuipă, simţi şi mai tare asprimea nisipului. Încercă să scape de ea trecînd cu vîrful limbii pe faţa dinăuntru a gurii şi scuipînd de mai multe ori, dar era ceva fără sfîrşit. Gura îi era fierbinte şi uscată de parcă s-ar fi inflamat.

N-avea rost. Oricum, va sta de vorbă cu femeia şi-o va convinge să-i explice mai precis ce se întîmplă. Dacă s-ar lămuri situaţia, poate că ar şti şi el ce să facă. Nu putea rămîne fără un plan de luptă. O situaţie ca aceasta era de neîndurat. Dar ce va face dacă ea va refuza să-i răspundă ? Acesta ar fi, într-adevăr, răspunsul cel mai trist şi, mai mult ca sigur, că aşa va fi. Tăcerea ei îndărătnică ! Felul cum stătea ca o victimă lipsită de apărare, ghemuită acolo, cu picioarele sub ea !

Înfăţişarea spatelui ei gol era necuviincioasă şi animalică. Îi veni s-o lovească pe şale şi s-o trîntească la pămînt, dar de îndată ce îi trecu prin minte gîndul acesta, îşi ţinu răsuflarea, ruşinat. Simţea că în curînd se va vedea în chip de călău, torturînd femeia, călare pe fesele ei mînjite de nisip. Da, una ca asta s-ar putea lesne întîmpla, şi atunci el şi-ar pierde şi dreptul de a mai protesta.

Deodată pîntecele îi fu străpuns de o durere vie. Băşica udului, umplută probabil pînă la crăpare, ţipa să fie uşurată.

8

Se uşurase şi rămase stînd aşa, împietrit de desperare în aerul greu. Deşi nu exista nici o nădejde ca lucrurile să se aranjeze cu timpul, nu se putea hotărî să se întoarcă în casă. Acum, după ce plecase de lîngă femeie, îşi dădea seama cît de primejdios era să fie cu ea. Nu, problema nu era de fapt femeia, ci poziţia ei ghemuită. Nu mai văzuse niciodată ceva atît de neruşinat. Nu putea să se întoarcă. Oricum o luai, poziţia aceea a ei era extrem de primejdioasă.

Unele tipuri de insecte şi de păianjeni cad, cînd sînt atacate pe neaşteptate, într-o stare de paralizie, un fel de acces epileptic... asemeni unui aeroport cu turnul de control invadat de nebuni... o imagine fragmentată. Dorea să creadă că propria lui lipsă de mişcare oprise orice mişcare în lume, aşa cum broasca în hibernaţie desfiinţează iarna.

Pe cînd i se depănau astfel gîndurile, razele soarelui începură să dogorească tot mai intens. Se aplecă brusc, vrînd parcă să se apere de săgeţile de lumină. Plecîndu-şi deodată capul, îşi apucă gulerul cămăşii şi trase cu toată puterea. Cei trei nasturi de sus se descheiară. Curăţindu-şi palmele de nisipul lipit, îşi aminti vorbele femeii din noaptea trecută, că nisipul nu este uscat niciodată, că întotdeauna e destul de umed ca să degradeze tot ce atinge. După ce-şi scoase cămaşa, îşi desfăcu puţin cureaua, lă-

sînd aerul să circule liber prin pantaloni. Dar n-avea rost să se agite ! Îngrijorarea îl părăsi aşa cum venise. Umezeala nisipului îşi pierdea puterea magică de îndată ce venea în atingere cu aerul.

În clipa aceea îşi dădu seama că poate se înşelase. Interpretase greşit goliciunea femeii. Deşi tot mai credea în intenţia ei secretă de a-l ademeni, poate că la ea goliciunea era o obişnuinţă, devenită necesară datorită felului de viaţă pe care-l ducea. De fapt, se dusese să se culce cînd se crăpa de ziuă. Toată lumea transpiră în somn. Goliciunea ei era perfect normală, căci era nevoită să doarmă în timpul zilei ca într-o oală de nisip dogoritor. Dacă ar fi în situaţia ei, ar prefera, desigur, şi el să fie pe cît posibil gol. Înţelegerea acestui fapt îl linişti brusc şi-i topi încordarea, ca şi cum o briză uşoară ar fi despărţit sudoarea de nisipul prins pe piele. N-avea rost să se frămînte zadarnic. Scăpaseră oamenii prin tot felul de pereţi solizi, şi chiar de după gratii. De ce să bocească în faţa unui lacăt, înainte de a cerceta dacă este închis sau nu ? Merse încet înapoi la colibă, tîrîndu-şi picioarele prin nisip. De data aceasta va fi calm şi va scoate de la femeie toate informaţiile de care avea nevoie. Dacă se va înfuria şi va ţipa la ea, o va face doar să amuţească.

Pe de altă parte, tăcerea ei trăda probabil doar ruşinea că, din cauza unei neglijenţe, a fost văzută dormind goală.

9

Ochilor lui supuşi de curînd strălucirii nisipului dogoritor, li se părea că în colibă domnea un semiîntuneric umed şi răcoros. Aerul mirosea a mucegai mocnit, altfel decît afară. Dar deodată îşi dădu seama de ceva care nu putea să fie decît închipuire.

Femeia dispăruse. Pentru o clipă lucrul acesta îl surprinse, căci se săturase să-i tot ghicească jocurile. Dar aici nu era vorba să dezlegi o ghicitoare. Ea era totuşi acolo. Privea în jos, cu spatele la el, în faţa cănii de apă de lîngă spălător.

Se îmbrăcase. Nu-i găsea nici un cusur. Culoarea chimonoului verde-albăstrui, asortat cu pantalonii de lucru, îi dădea impresia unei prospeţimi de mentă. Zău că-şi făcea prea multe griji. Cu lipsa de somn şi mediul straniu în care se afla, era limpede că nu putea să aibă decît vedenii delirante.

Femeia puse o mînă pe buza cănii şi privi într-însa. Cu vîrful degetului făcu inele pe suprafaţa apei. Bărbatul îşi aruncă în aer cămaşa grea de transpiraţie şi nisip şi şi-o răsuci strîns în jurul pumnului.

Ea privi speriată înapoi, şi trăsăturile i se încordară. Felul ei grijuliu de a fi era atît de firesc, încît ai fi zis că toată viaţa avusese pe faţă această expresie. Dar el se hotărî să pară cît mai indiferent.

— Fierbinte, nu ? Cerule, nici nu poţi purta cămaşă cînd e atît de cald.

Dar ea era tot bănuitoare şi-l privea cu amărăciune. Rîse sfios cu un aer silit şi-i vorbi ezitînd :

— Da, aşa e. Ai să faci o arsură de nisip dacă te dezbraci cînd transpiri.

— Arsură de nisip ?

— Da. Pielea asudă ca după arsuri, apoi se jupoaie.

— Hm. Mă întreb dacă e adevărat că asudă. Eu aş zice că se macerează de umezeală.

— Da... De aceea...

Poate că începea să se simtă la largul ei, căci, în sfîrşit, limba i se dezlegă.

— De aceea, cînd ştim că asudăm, umblăm dezbrăcaţi cît putem mai mult. La urma urmei, trăim în gropile astea, aşa că nu trebuie să ne temem că ne vede cineva.

— Fireşte. Uite, n-aş vrea să te deranjez, dar cămaşa asta trebuie spălată.

— Sigur. Ţi-o voi spăla cu plăcere. Mîine au să ne aducă bidonul cu apă.

— Mîine ? Mîine va fi o problemă, rîse el.

Într-adevăr condusese abil discuţia şi ajunsese la ceea ce îl interesa.

— Fiindcă veni vorba, cînd, în numele cerului, au să-mi dea drumul de aici ? Sînt foarte încurcat. Cînd un salariat ca mine îşi întrerupe chiar numai o jumătate de zi lucrările de plan, riscă să piardă enorm. Nu vreau să pierd nici un minut. Pe de altă parte se află prin pămîntul nisipos, ca cel de aici, o mulţime de coleoptere. Mă întreb dacă ştii vreuna. Doream să găsesc în vacanţa asta o specie nouă...

Ea mişcă uşor din buze, dar nu rosti nici un cuvînt. Probabil că repeta numele neobişnuit de coleopteră. Bărbatul înţelese că mintea i se închidea din nou. Continuă repede.

— Ia spune, n-ar fi posibil să intrăm în legătură cu sătenii, lovind în bidonul de gaz, sau într-altfel ?

Dar nu primi nici un răspuns. Femeia recăzuse în tăcerea ei pasivă, aşa cum cade o piatră în apă.

— Ce-i cu dumneata ? Drace ! De ce nu spui ceva ?

Era din nou nervos la culme, dar îşi înăbuşi oarecum dorinţa de a ţipa.

— Nu pricep. Dacă e vreo confuzie, în ordine ! Nu face să plîngi după laptele vărsat. Ceea ce mă supără cel mai mult este tăcerea dumitale. Elevii mei fac la fel, însă eu le spun că lucrul cel mai laş pe care-l pot face este să amuţească, prefăcîndu-se că iau totul asupra lor. Dacă există vreo explicaţie... spunemi-o !

— Dar... ochii ei şovăiră privindu-şi cotul, dar... spuse ea cu o voce surprinzător de sigură, credeam că ai înţeles.

— Înţeles ?... oftă el, incapabil să-şi ascundă spaima.

— Da, trebuia să fi înţeles pînă acum.

— Dar nu înţeleg ! strigă el în cele din urmă. Cum să înţeleg ? Nu poţi cere de la mine să înţeleg, dacă nu-mi spui nici o vorbă.

— Uite, viaţa de aici e mult prea grea pentru o femeie singură.

— Şi ce mă priveşte pe mine ?

— Te priveşte. Şi mă tem că m-am purtat rău cu dumneata.

— Ce vrei să spui ? se bîlbîi el de emoţie. Cu alte cuvinte, ce-nseamnă conspiraţia asta ? Dumneata ai fost momeala ? Credeai că am să cad numaidecît în cursă ca un cîine sau ca o pisică fiindcă eşti femeie ?

— Se apropie anotimpul cînd vin vînturile din nord şi ne e teamă de furtunile de nisip, zise ea privind la uşa de lemn deschisă.

În vocea ei calmă şi monotonă, era o încredere absurdă.

— Bine, dar ăsta nu-i un lucru de glumă ! Toate nebuniile au o limită. Asta se cheamă detenţie ilegală, pur şi simplu. Frumoasă crimă. N-ar trebui să faceţi astfel de lucruri. Există atîţia oameni fără serviciu, care ar fi bucuroşi dacă li s-ar da prilejul să cîştige un ban.

— Poate. Dar dacă oamenii dinafară ar şti ce se petrece aici, am avea neplăceri.

— Şi sînteţi convinşi că vă merge cu mine ? Uite că nu-i aşa ! Dac-aţi crezut asta, v-aţi înşelat amarnic. Spre ghinionul vostru, nu sînt un vagabond. Îmi plătesc impozitele şi am un carnet de identitate. În curînd se vor porni cercetări în legătură cu dispariţia mea şi atunci o să vedeţi voi ! Nici atîta nu pricepeţi ? Cum credeţi oare c-o să ieşiţi din încurcătură ? Du-te acuma şi cheamă-l pe cel care-i mai mare în sat. Lui am să-i spun exact ce cred despre situaţia asta stupidă.

Plecînd capul, femeia oftă încetişor. Umerii îi căzură dar nu încercă în nici un fel să se mişte ;

era ca un cățel părăsit, certat pe nedrept. Totuși atitudinea ei îl înfurie și mai tare.

— De ce șovăi ? Haide, asta nu mă privește numai pe mine. Și dumneata ești o victimă, nu ? Ești sau nu o victimă ? Singură ai spus că dacă s-ar afla în afară ce viață duceți aici, ați avea neplăceri. Asta înseamnă că recunoști cît de lipsită de rațiune vă este viața. Încetează să le faci pe plac. Nu-i lăsa să te trateze ca pe o sclavă. N-are nimeni dreptul să te țină închisă. Du-te și cheamă pe cineva. O să ieșim de-aici... Ah, asta e ! Ți-e teamă, nu ? Dar e o nebunie ! De ce să-ți fie teamă ? Sînt eu aici. Și am prieteni care scriu la ziare. O să dăm acestei povești o întorsătură socială. Ce ? Nu e bine ? De ce nu spui ceva ? Crede-mă, nu ai nici un motiv să te sperii !

După un timp, femeia spuse deodată, ca și cum ar fi vrut să-l împace.

— Pot să-ncep să gătesc prînzul ?

10

Urmări cu coada ochiului femeia, care începu să curețe tăcută niște cartofi. Se gîndea dacă să primească liniștit hrana pe care o prepara sau nu.

Acum era momentul să fie calm și rece. De vreme ce își limpezise ideile, ar fi mai bine să privească lucrul drept în față, în loc să fie nehotărît ; ar trebui să întocmească planuri serioase de evadare. Va putea să le ceară mai tîrziu so-

coteală că s-au purtat rău cu el. Dar stomacul gol îi slăbea voinţa. Nu se putea concentra. Dacă însă nu voia să recunoască oficial situaţia penibilă în care se afla, ar trebui să refuze orice hrană. Ar fi ridicol să mănînce nefiind de acord cu situaţia. Pe de altă parte, şi unui cîine zbîrlit i se moaie coada, de îndată ce apucă un ciolan. Dar mai bine să nu se grăbească cu concluziile. Nu ştia precis cît de departe va merge femeia, de aceea nu era nevoie să fie atît de pasiv. În nici un caz nu va accepta să fie servit pe degeaba. Îi va plăti pentru mîncare. O dată ce-i va da bani, nu va avea nici un motiv să se simtă dator... de loc ! Crainicii de la meciurile de box televizate spuneau că cea mai bună apărare o constituie atacul.

După ce îi veni această idee, se simţi uşurat că găsise o scuză să nu refuze mîncarea. Deodată, mintea i se lumină şi înţelese totul. Duşman era numai nisipul. Da, asta era. Nu trebuia să pună probleme inutile, sortite să se frîngă la mijloc ca nişte bare de fier. I-au luat scara de frînghie, ei bine, va face o scară de lemn. Dacă peretele de nisip va fi prea abrupt, îl va domoli înlăturînd nisipul. Dacă ar sta puţin să se gîndească, totul ar merge mai uşor. Planul părea peste măsură de simplu, dar cu cît era mai simplu, cu atît era mai bun. Soluţia cea mai bună — vezi oul lui Columb — e de cele mai multe ori ridicol de simplă. Dacă nu-i era lene, dacă voia să lupte cu adevărat, ei bine, jocul nu se sfîrşise încă.

Femeia terminase de curăţat cartofii ; îi tăie bucăţele şi-i puse într-o oală mare, de tuci, aşezată pe cuptor, împreună cu o ridiche mare tă-

iată felii, cu frunze cu tot. Scoase cu grijă dintr-un săculeț de plastic un chibrit și, după ce-l aprinse, strînse din nou gura săculețului și-l închise cu o bucată de elastic. Într-o tigaie puse orez, peste care turnă apă, să-l spele probabil de nisip. Oala începu să borborosească și în aer se răspîndi mirosul înțepător al ridichei.

— A mai rămas puțină apă. N-ai vrea să te speli pe față?

— Nu, prefer s-o beau decît să mă spăl cu ea.

— Îmi pare rău, dar apa de băut o țin în altă parte.

Scoase de sub spălător un cazan mare înfășurat în plastic.

— Nu e prea rece, dar e fiartă, așa că nu trebuie să-ți fie teamă.

— Dacă nu lași puțină apă pe fundul cănii, cu ce ai să speli mai tîrziu vasele?

— Le spăl frecîndu-le cu nisip.

Vorbind, luă un pumn de nisip de lîngă fereastră și-l aruncă într-o farfurie pe care o ținea în mînă. Întinse nisipul pe toată farfuria și o acoperi, ca să-i arate cum face. Nu era tocmai sigur dacă farfuria era într-adevăr curată, dar simțea că probabil așa trebuie să fie. Nisipul curăță — și asta se potrivea foarte bine cu ideea pe care și-o făcuse despre el, înainte.

Prînzul îi fu servit din nou sub umbrelă. Pește la grătar și legume gătite. Toată mîncarea scrîșnea între dinți din cauza nisipului. Dacă femeia ar atîrna umbrela de plafon, am putea mînca împreună, se gîndi, dar nu voia să-i facă el propunerea. Ceaiul aspru, de calitate proastă, era

destul de închis la culoare, dar avea un gust slab.

După ce mîncă, femeia se-ntoarse la spălător şi, punîndu-şi pe cap o bucată de plastic, începu să mănînce liniştită prînzul. Parcă e o insectă, gîndi el. Oare avea de gînd să trăiască aşa toată viaţa ? De afară, locul acesta părea doar o pată mică de pămînt, dar cînd erai în fundul văgăunii, nu mai vedeai decît nisip şi cerul nesfîrşit. O existenţă monotonă, închisă într-o privire. Femeia îşi trăise probabil întreaga viaţă aici, jos, fără să-şi amintească măcar dacă i-a spus cineva o vorbă bună. Poate că inima ei sîngera ca inima unei fetiţe, pentru că oamenii-l prinseseră şi i-l dăruiseră. Era ceva atît de jalnic !

Fu ispitit să-i spună ceva, dar mai întîi se hotărî să fumeze şi-şi pregăti o ţigară.

Plasticul părea să aibă aici o importanţă vitală. Luă un chibrit şi-l aprinse, dar ţigara nu mai era bună de nimic. Trase tare, sugînd fumul printre dinţi, dar oricît trăgea, simţea numai gust de fum. Un fum extrem de gras, care-i irita limba ; zvîrli ţigara. Experienţa aceasta îl înfurie şi-i alungă orice dorinţă de a vorbi cu femeia.

Ea era ocupată să cureţe vasele murdare. Le puse pe podeaua de pămînt, acoperindu-le încet cu nisip. Apoi spuse şovăind :

— Va trebui să încep numaidecît să dau jos nisipul de pe acoperiş.

— Să dai jos nisipul ? Ah, bine, în regulă.

Se întrebă, indiferent, în ce măsură îl interesa asta. Nu-i păsa dacă putrezeau grinzile şi cădea acoperişul.

— Dacă te-ncurc, vrei să plec undeva ?
— Îmi pare rău, dar dacă nu te superi...
De ce se prefăcea ? De ce nu mărturisea măcar în parte adevăratele gînduri ? În sinea ei se simţea probabil ca şi cum ar fi muşcat dintr-o ceapă putredă, dar pe faţă nu i se putea citi nimic pe cînd îşi înfăşura, cu o mişcare sigură, prosopul îndoit în jurul bărbiei şi-l lega la spate. Cu un pămătuf şi cu o bucată de lemn sub braţ, se căţără pe despărţitura cămăruţei care avea doar o jumătate de uşă.
El strigă deodată:
— Drept să-ţi spun, sînt convins că amîndoi ne-am simţi mai bine dacă s-ar prăbuşi casa asta, bucată cu bucată !
Singur se mira de izbucnirea aceasta duşmănoasă. Femeia se-ntoarse şi-l privi cu şi mai multă surprindere. Poate că nu s-a prefăcut încă de tot într-o insectă, gîndi el şi continuă :
— Nu, nu sînt supărat pe dumneata, ci pe toată situaţia. Nu-mi plac uneltirile oamenilor de aici, care cred că pot răpi un om. Îţi dai seama ? N-are importanţă dacă pricepi sau nu. Am să-ţi povestesc o istorioară cu haz. În casa în care stam cu chirie, ţineam un căţel. Avea o blană deasă de tot, care nu năpîrlea nici vara. Era atît de caraghios, încît m-am hotărît în cele din urmă să-l tund. Dar tocmai cînd mă pregăteam să arunc părul tăiat, cîinele — mă întreb de ce — începu deodată să urle cu jale, apucă în gură un smoc de păr şi se năpusti în cuşca lui. Simţea, probabil, că părul făcea parte din fiinţa lui şi nu voia să fie despărţit de el.

Observa pe furiş expresia femeii. Ea însă nici nu încercă să se mişte, rămînînd sus pe despărţitură, aplecată într-o poziţie silită.

— Lasă, nu te mai gîndi la asta. Fiecare îşi are propria lui filozofie, care nu se potriveşte decît cu el. Dă-i înainte, toceşte-ţi degetele pînă la os măturînd nisip sau orice vrei. Dar eu nu suport asta. M-am săturat ! Aş putea să ies uşor de aici dacă aş vrea. Şi nu mai am ţigări.

— O... aveam de gînd să-ţi spun... despre ţigări... zise ea stingheră şi supusă... cînd ne vor aduce apa... mai tîrziu...

— Ţigări ? Aduc şi ţigări ?

Fără să vrea începu să rîdă.

— Nu e vorba de asta, ci de smocurile de păr. Smocuri de păr. Nu-nţelegi ? Încerc să-ţi spun că n-are rost să dai zadarnic importanţă unui smoc de păr.

Ea tăcea. Nu erau semne că ar dori să explice ceva. Aşteptă un moment şi, cînd fu sigură că bărbatul sfîrşise de vorbit, se întoarse încet, ca şi cum nimic nu s-ar fi întîmplat, şi-şi reluă munca. Dădu peste cap oblonul cămăruţei şi se căţără cu coatele şi picioarele, mişcîndu-se stîngaci. Ici-colo, nisipul începu să curgă în şuviţe subţiri. El avea impresia că între plafon şi acoperiş se afla poate vreo insectă curioasă. Nisip şi lemn putred. Nu, mulţumesc ! Era sătul de lucruri bizare !

Apoi, dintr-un colţ al tavanului, nisipul începu să curgă ameţitor, în mai multe şuvoaie de lăţimea unor panglici. Liniştea din casă contrasta straniu cu violenţa curgerii nisipului. Găurile şi crăpă-

turile din tavan fură repede reproduse cu exactitate pe rogojina de paie. Nisipul îi frigea nasul şi-i irita ochii. Fugi ca ars afară din casă.

O dată afară, simţi că se topeşte într-un peisaj de flăcări. În acelaşi timp în interiorul trupului stăruia ceva, ca o suliţă de gheaţă. Se simţi oarecum ruşinat. O femeie, ca un animal... care judecă numai în prezent, n-are nici ieri, nici mîine... şi tînjeşte după o inimă. O lume în care oamenii cred că semeni de-ai lor pot să dispară aşa cum se şterge creta de pe tablă. Nici în visele cele mai sălbatice nu-şi putuse închipui că undeva în lume mai există o astfel de barbarie. Bine, oricum... dacă acesta era semnul că începea să-şi regăsească echilibrul şi să-şi revină după şocul de la început, procesele de conştiinţă erau binevenite.

Dar să nu piardă vremea. Dorea să isprăvească înainte de a se întuneca. Închizînd ochii pe jumătate, măsură înălţimea peretelui de nisip care tremura în dosul unei perdele de valuri de căldură, ca sticla topită. De cîte ori îl privea, i se părea că crescuse şi mai înalt. Ar fi greu să înfrunţi natura încercînd să prefaci o pantă blîndă într-una abruptă. El voia doar să încerce să transforme o pantă piezişă într-una mai dulce. Nu avea nici un motiv să şovăie.

Cel mai bine ar fi, desigur, s-o taie treptat dinspre vîrf. Cum asta era imposibil, nu avea altă scăpare decît să sape de jos în sus. Mai întîi va scoate o cantitate de nisip de la bază, aşteptînd ca cel de deasupra să umple golul, apoi va scobi mai mult, şi iar va lăsa să cadă

partea de deasupra. Dacă va repeta mereu această operaţie, baza se va înălţa treptat şi la urmă va atinge vîrful. Fireşte că nisipul în curgere ar putea să-l tragă în jos chiar în timp ce lucra. Dar oricît de mult va curge, el nu mai auzise ca cineva să se fi înecat în nisip, ca într-o apă.

Lopata sta lîngă bidoanele de gaz, rezemate de peretele dinafară care înconjura podeaua de lut. Marginea dinţată a lopeţii lucea albă, ca o bucată de porţelan spart.

Cîtva timp săpă cu nădejde. Nisipul nu i se împotrivea şi munca părea că înaintează. Sunetul lopeţii muşcînd din nisip şi propria lui respiraţie făcură să treacă timpul. De la o vreme braţele începură să-i obosească. Credea că lucrează de mult, dar văzu că nu făcuse nimica ; de sus căzuse doar puţin nisip. Rezultatul era altul, diferit de simplul proces geometric pe care şi-l închipuise.

Ca să nu se frămînte în continuare, se hotărî să se odihnească şi să-şi verifice teoria construind un fel de machetă a văgăunii. Din fericire, materialul nu-i lipsea. Alese un loc în umbra streşinilor şi săpă o groapă lată cam de o jumătate de metru. Dar panta creată nu avea înclinaţia la care se aşteptase ; avea cel mult 45 de grade şi totul semăna cu o cupă largă la gură. Cînd încercă să scoată nisip de la bază, el se scurse pe margini, dar înclinarea rămase aceeaşi. Se părea că există un unghi fix. Greutatea şi rezistenţa granulelor păreau să fie într-un echilibru perfect. Presupunînd că acesta

ar fi adevărul, peretele pe care încerca să-l învingă avea oare acelaşi grad de înclinaţie ?

Nu, asta nu. Era poate o iluzie, dar nu putea să fie adevărat. Cînd priveşti orice pantă de jos în sus, înclinaţia ei pare mai mică decît este în realitate.

Atunci, n-ar fi cazul să considere că totul depinde de cantitate ? Presiunea ar varia, fireşte, o dată cu diferitele cantităţi de nisip. Cînd s-ar schimba presiunea, sigur că ar trebui să apară o variaţie în echilibrul dintre greutate şi rezistenţă. Poate că depinde de natura granulelor de nisip. Lutul comprimat şi lutul din depozitele naturale au rezistenţe cu totul diferite la presiune. În plus, trebuia să ţină seamă de umiditate. Pe scurt, probabil că aici se aplica o altă lege, diferită de aceea a machetei imaginate de el.

În ciuda insuccesului, încercarea nu i se părea zadarnică. Însuşi faptul că acum ştia că panta peretelui era într-o stare de superstabilitate constituia o descoperire importantă. În general, nu e prea greu să prefaci o stare superstabilă într-una normală.

O soluţie suprasaturată produce prin agitare un precipitat cristalin şi tinde spre punctul normal de saturare.

Deodată îşi dădu seama că lîngă el era cineva. Se-ntoarse. Nu observase că femeia sta în prag şi-l privea ţintă. Lucrul acesta îl tulbură, fireşte, şi făcu un pas îndărăt, încurcat, privind în jur de parcă ar fi cerut cuiva ajutor. Ridică privirea şi iată că, pe creasta de nisip din răsărit, stăteau în şir trei bărbaţi şi priveau la el. În jurul capului

purtau ştergare. Cum nu li se vedea decît partea de sus a capului, nu putea fi sigur, dar i se păru că erau bătrînii de ieri. Bărbatul se îndreptă pe dată, apoi se răzgîndi şi se hotărî să nu-i ia în seamă, continuîndu-şi munca. Faptul că era supravegheat îl stimula.

Sudoarea îi curgea în ochi şi-i picura de pe vîrful nasului. Cum nu avea timp să se şteargă, închise doar ochii şi săpă mai departe. Sub nici un motiv nu trebuia să-şi odihnească braţele. Văzîndu-l cît de neînduplecat lucra, ei vor înţelege, dacă nu erau grei de cap, cît de josnic se purtau.

Privi la ceas. Îl şterse de pantaloni ca să îndepărteze nisipul de pe sticlă. Era numai 2 şi 10 minute. Tot atît fusese şi cînd se uitase mai înainte. Deodată îşi pierdu încrederea în ritmul de muncă. Văzut de un melc, probabil că soarele înaintează cu viteza unei mingi de base-ball. Apucă din nou lopata şi, întorcîndu-se cu spatele la perete, se apucă de lucru cu furie.

Deodată scurgerea nisipului deveni violentă. Auzi întîi o răbufnire scurtă, apoi simţi o greutate pe piept. Încercă să privească în sus ca să vadă ce s-a întîmplat, dar îşi pierduse simţul orientării. Îşi dădu vag seama că deasupra lui juca o lumină lăptoasă, pe cînd sta chircit într-o băltoacă negricioasă. Vărsase.

PARTEA A DOUA

11

Jabu, jabu, jabu, jabu
Ce s-aude ? Ce ?
Sună clopote.

Jabu, jabu, jabu, jabu,
Vocea e a cui ?
Vocea dracului...

Femeia cînta încet, ca pentru sine, repetînd neobosită aceleaşi versuri în timp ce răzuia noroiul de pe cana de apă. Cînd sfîrşi, bărbatul auzi zgomot de orez care se macină. Oftă uşor, se-ntoarse în pat şi aşteptă cu tot trupul încordat. Curînd femeia aduse un lighean cu apă, vrînd probabil să-l spele. Pielea iritată de transpiraţie şi de nisip începea să se inflameze. Zăcea întins, în aşteptarea prosopului rece şi ud.

Stătuse în pat de cînd leşinase în nisip. În primele două zile vărsase într-una şi temperatura fusese în jur de patruzeci de grade, dar în ziua următoare febra scăzuse şi îşi recăpătase în parte

pofta de mîncare. Cauza principală probabil că nu era izbitura avalanşei de nisip, ci munca neobişnuită sub razele arzătoare ale soarelui. Oricum, pînă la urmă nu fusese cine ştie ce.

Poate că de aceea se vindecase atît de repede. A patra zi durerea din picioare şi din şale îi dispăruse aproape de tot. În ziua a cincea, în afară de o greutate în tot trupul, nu mai avea nimic. Rămase totuşi în pat, prefăcîndu-se bolnav. Se înţelege că atitudinea aceasta avea un motiv şi fusese dinainte calculată, căci nu renunţase nici o clipă la planul lui de evadare.

— Eşti treaz ? întrebă femeia, sfioasă.

Privea printre gene la rotunjimea genunchilor ei, aşa cum se străvedeau prin pantalonii de lucru. Îi răspunse cu un geamăt, fără cuvinte.

Storcînd încet prosopul în ligheanul de cupru ciocănit, ea îl întrebă:

— Cum te simţi ?

— De... ceva mai bine...

— Vrei să te şterg pe spate ?

Nu-i displăcea să se lase pe mîna femeii, de vreme ce avea scuza că era bolnav. Îşi amintea vag că citise o poezie despre un copil bolnav, cu temperatură, care visase că era învelit în staniol rece.

Pielea lui, pe care nisipul o înăsprise, era din nou proaspătă şi răcorită. Mirosul femeii îi luneca pe trup, înviorîndu-l într-un mod subtil. Dar nici acum n-o putea ierta cu totul. Ceea ce simţea pentru ea era una, iar ceea ce îi făcuse ea, era altceva. Trebuia să facă o deosebire. Vacanţa lui de trei zile se sfîrşise. Nu

avea rost să se frămînte. Nereuşita primului plan, de a nivela panta de nisip surpînd stînca, se datora numai lipsei de pregătire. Ar fi izbutit dacă nu făcea insolaţie. Dar săpatul nisipului fusese mai greu decît îşi închipuise. Trebuia să aplice o metodă mai practică, şi aşa avusese ideea să se prefacă bolnav.

Cînd îşi venise în fire, fusese oarecum neplăcut impresionat de faptul că-l culcaseră tot în casa femeii. Părea că sătenii nu voiau să-i arate nici o simpatie. Înţelese aceasta, dar îşi păstră totuşi ideile lui. Nu chemaseră nici un medic pentru că nu-şi dădeau seama cît de gravă era starea lui. O să-i facă el să le pară rău ! O să doarmă neîntors toată noaptea, în timp ce femeia va munci, iar ziua, cînd ea trebuia să se odihnească, îi va tulbura somnul, plîngîndu-se neîncetat că-l doare.

— Te doare ?

— Sigur că da. Mă tem că mi-am rupt şira spinării.

— Să-ţi fac un masaj ?

— Doamne fereşte ! Nu. N-aş putea suferi să mă maseze decît cineva care se pricepe. Nervii aceştia sînt foarte necesari vieţii. Ce te-ai face dacă aş muri ? Va-ţi trezi cu toţii în mare încurcătură. Cheamă un medic. Un doctor ! Oh, cum mă doare ! Nu mai pot suporta durerea ! Dacă nu te grăbeşti, va fi prea tîrziu !

Incapabilă să mai rabde încordarea, femeia va fi în curînd sleită, puterea de muncă îi va scădea şi casa însăşi va fi ameninţată. Nici pentru sat nu va fi prea plăcut. Departe de a fi

cîştigat pe cineva care să-i ajute la muncă, vor vedea că şi-au creat doar o piedică. Dacă nu-i vor da drumul repede, situaţia o să-i depăşească...

Dar nici planul acesta nu era atît de simplu cum şi-l închipuise. Aici nopţile erau mai active decît zilele... zgomotul lopeţii auzit prin perete... respiraţia femeii... fluierăturile şi strigătele bărbaţilor care cărau coşurile... zgomotul înăbuşit al căruciorului cu trei roţi, domolit de vînt... lătratul îndepărtat al cîinilor... Cu cît încerca să doarmă, cu atît devenea mai nervos şi se trezea de-a binelea.

Cînd nu putea dormi destul noaptea, nu se putea abţine şi aţipea ziua. O ştia, din păcate. Şi dacă ideea aceasta avea să dea greş, va exista întotdeauna o altă cale de scăpare. Dar era nerăbdător. Trecuse o săptămînă. Probabil că se făcuse o cerere de a se ancheta asupra dispariţiei lui. Primele trei zile făcuseră parte din vacanţa obişnuită, dar după aceea avea să fie dat dispărut. Colegii lui, care de obicei erau foarte atenţi cu ceea ce făceau ceilalţi, nu vor lăsa să treacă neobservată absenţa lui. Poate chiar în această seară va apărea vreunul din aceia care-şi bagă nasul peste tot, dînd tîrcoale pensiunii unde-şi avea locuinţa. Camera de zi, dogorind sub soarele după-amiezii, va trăda absenţa stăpînului. Poate că vizitatorul va fi gelos, fără să vrea, pe norocosul care a scăpat din gaura aceea. A doua zi, cu acompaniament de sprîncene ridicate şi cu încruntări, se va şopti şi se va bîrfi. Era firesc să se întîmple aşa. Nici

chiar el nu se putea aştepta ca vacanţa aceasta excentrică să aibă un alt efect asupra colegilor săi. Rar vei întîlni un om mai invidios decît un profesor. Ani de-a rîndul şiruri de studenţi se perindă, asemenea apelor unui rîu. Ei curg înainte, iar profesorul rămîne în urmă, ca o stîncă adînc înfiptă în albia curentului. Deşi poate depăna altora povestea speranţelor lui, el nu le mai visează. Se crede neînsemnat şi ori lunecă într-un masochism solitar, ori, în lipsa lui, devine bănuitor şi mistic, denunţînd mereu excentricităţile altora. Îi este atît de dor de libertate, de activitate, încît nu poate decît să-i urască pe cei din jur. Se vor întreba cu toţii dacă dispariţia lui e întîmplătoare ? Nu. Dacă ar fi fost aşa, ar fi sosit într-un fel sau altul veşti despre el. Oare s-a sinucis ? Dar asta ar fi implicat poliţia. Şi sinuciderea ar fi imposibilă. Nu-l credeţi în stare de aşa ceva pe nebunul ăsta. A dispărut fiindcă aşa a vrut. Nu mai are rost să intrăm în amănunte. Dar în curînd se va împlini o săptămînă. E un alarmist, zău că nu ştim ce i-a venit.

Nu era sigur dacă vor fi sincer îngrijoraţi, dar, cel puţin, curiozitatea lor va fi coaptă ca o portocală neculeasă la vreme. Prin urmare, pasul următor va fi al directorului şcolii, care se va duce la poliţie interesîndu-se ce formalităţi se îndeplinesc atunci cînd se porneşte o cercetare. Faţa lui serioasă nu va trăda plăcerea care va izbucni într-însul. „*Numele şi prenumele* : Niki Jumpei. *Vîrsta* : treizeci şi unu de ani. *Înălţimea* : 1,70 m. *Greutatea* : 70 de kilograme. *Părul* : cam

rar, pieptănat pe spate ; nu folosește briantină. *Vederea :* O. D. 20/30 ; O. S. 20/20. *Culoarea pielii :* măslinie. *Trăsături :* fața prelungă, ușor strabism, nasul cîrn, pomeți proeminenți ; alte semne distinctive nu are, în afară de o aluniță vizibilă sub urechea stîngă. Grupa sanguină : A. B. Vorbește puțin împiedicat și se bîlbîie. Introvertit. Încăpățînat, dar nu deosebit de nesociabil. *Îmbrăcămintea :* probabil îmbrăcat ca pentru ocupația lui de entomolog. Prezenta fotografie, anexată mai sus, a fost făcută acum o lună."

Firește că țăranii aveau un plan ascuns, de vreme ce îndrăzniseră să se vîre într-o aventură atît de nebunească. Și nu le va fi greu să-și bată joc de cîțiva polițiști de provincie. Probabil că luaseră măsuri, oprindu-i să vină la ei pentru orice fleac. Dar această viclenie era necesară și avea rost atîta timp cît el era sănătos și capabil să sape la nisip. Nu merita să ascunzi pe cineva care zăcea de o săptămînă grav bolnav, cum era el. Dacă hotărau că le era nefolositor, înțelept ar fi fost să-i dea drumul numaidecît, înainte ca situația să se complice. În momentul acesta mai puteau să ticluiască o poveste. Puteau să spună că omul aiura de pe urma șocului pricinuit de căderea întîmplătoare în văgăună, iar această explicație ar fi mult mai demnă de crezare decît propriile lui declarații că a fost prins și sechestrat.

Undeva cîntă un cocoș și mugi strident un taur, dar în văgăuna de nisip nu existau nici distanțe nici direcții. Lumea normală, obișnuită — era afară, unde se jucau copii aruncînd cu pietre

de-a lungul drumului şi unde la timpul potrivit cocoşii vesteau sfîrşitul nopţii. Culorile zorilor începeau să se amestece cu aroma orezului fiert.

Femeia îl frecă zdravăn. După ce-l şterse tare cu un şervet ud, îl lustrui de parcă ar fi fost un geam, învîrtind strîns şervetul pînă se făcu dur ca o bucată de lemn. Senzaţia ritmată a frecţiei, împreună cu zgomotele dimineţii, îl predispuneau la moţăială.

— Fiindcă veni vorba... îşi stăpîni un căscat care părea smuls cu de-a sila, a trecut atîta timp... mi-ar plăcea să citesc un ziar. Ce crezi... ? Există vreo posibilitate să capăt vreunul ?

— Am să întreb... mai tîrziu...

Îşi dădea seama că femeia încerca să-i arate cît era de sinceră. După tonul sfios al vocii ei, simţea că se ferea să-l jignească. Dar tocmai asta îl irita profund. Oare avea să-l ceară într-adevăr ? N-avea el dreptul să citească, dacă voia, un ziar ? Îi împinse mîinile ocărînd-o, mînat de dorinţa de a răsturna şi ligheanul cu tot ce era în el.

Dar în momentul acesta furia n-ar fi fost la locul ei. Un om serios bolnav nu s-ar agita atîta pentru un ziar. Fireşte că dorea să citească. Dacă în văgăună nu vedeai decît nisip şi iar nisip, era natural să doreşti să vezi, în fine, reproduse nişte peisaje. Citise în diferite cărţi că pictura peisagistă se dezvoltă în ţinuturi sărace în frumuseţi naturale şi că ziarele se născuseră în regiuni industriale, unde legăturile dintre oameni erau anonime. Mai mult încă, poate avea noroc şi găsea anunţuri de persoane dispărute, sau, mai bine, poate că rubrica de ştiri diverse relata,

într-un colț, propria lui dispariție. Fireşte, nu se putea aştepta ca sătenii să-i dea de bunăvoie un ziar care conținea un astfel de articol. În orice caz, răbdarea era acum lucrul cel mai important.

Desigur că nu era de loc distractiv să te prefaci că eşti bolnav. Era ca şi cum ai ține în mînă un arc strîns înfăşurat. Nu suportai la infinit. Nici el nu putea să lase lucrurile să meargă înainte ca pînă acum. Trebuia să-i facă să înțeleagă că aveau o răspundere față de el. Va avea grijă, chiar de astăzi, ca într-un fel sau altul femeia să nu apuce a adormi.

(Nu adormi !... Nu trebuie să adormi !)

Se-ntinse şi scoase un geamăt prelung.

12

Sorbea o supă fierbinte cu bucăți de alge prin ea, sub umbrela pe care femeia o întinsese peste el. Pe fundul ceştii rămase un strat de nisip.

Memoria încetase să-i mai funcționeze. La un moment dat totul se confundase cu un vis lung, apăsător. Se făcea că era călare pe o furculiță uzată, pe care plutea în jos pe o stradă necunoscută. Nu era rău pe furculiță, era ca pe trotinetă, dar cînd îşi slăbi atenția, veselia îi pieri. Strada din apropiere era de un roşu spălăcit, iar de la distanță, de un verde cețos. Ceva din combinația culorilor îl tulbura. La urmă ajunse la o clădire lungă de lemn, care părea o baracă. În aer plutea miros de săpun ieftin. Urcă scările,

suflecîndu-şi pantalonii gata să-i cadă, şi ajunse într-o cameră goală în care era doar o masă lungă, îngustă. În jurul ei şedeau vreo zece bărbaţi şi femei, jucînd cu aprindere cărţi. Jucătorul din mijloc împărţea cărţi dintr-un pachet. La sfîrşit îi dădu lui ultima carte şi făcu strigarea. El o luă fără să vrea şi o privi. Nu era carte de joc, ci o scrisoare moale, stranie la pipăit. Cînd o apăsă cu degetele, ţîşni sînge. Strigă tare şi se trezi.

Vederea îi era întunecată de o ceaţă fumurie. Cînd se mişcă, auzi un foşnet de hîrtie uscată. Faţa îi era acoperită cu un ziar deschis. Drace! Iar adormise. De pe suprafaţa ziarului căzu, în momentul cînd îl dădu la o parte, un strat de nisip. Judecînd după cantitatea care se strînsese, se părea că trecuse destul de mult timp. Înclinaţia razelor care pătrundeau prin crăpăturile peretelui îi spunea că era pe la amiază. Dar ce miros era acesta? se miră el. De cerneală proaspătă? Era imposibil, totuşi se uită la dată: miercuri 16. Era într-adevăr ziarul din ziua aceea! De necrezut, dar adevărat. Înseamnă că femeia îi transmisese cererea.

Se ridică, sprijinindu-se într-un cot pe salteaua umedă şi vîscoasă de transpiraţie. Prin cap începură să-i alerge tot felul de gînduri, şi cu greu izbutea să urmărească literele de pe ziarul mult aşteptat.

Agendă lărgită pentru Comitetul unit japonezo-american.

Cum făcuse femeia de pusese mîna pe ziarul acesta? Poate că ţăranii începeau să simtă că-i

datorau ceva ? Chiar şi aşa, judecînd cum merseseră pînă acum lucrurile, orice contact cu exteriorul înceta după dejun. Avea oare femeia vreun mod special de a comunica cu exteriorul, pe care el nu-l cunoştea încă ? Sau, în lipsa lui, se dusese chiar ea să cumpere ziarul ? Oricum, într-un fel sau în altul, îl obţinuse.

Măsuri severe împotriva înghesuielii în transporturi.

Dar stai. Presupunînd că femeia ieşise, era de neconceput că o făcuse fără scara de frînghie. Nu ştia cum izbutise, dar un lucru era sigur : se folosise de o scară de frînghie ! Un prizonier visînd să scape, era una — dar cum se împăca femeia, care era din satul acela, cu pierderea oricărei libertăţi de mişcare ? Îndepărtarea scării de frînghie trebuie să fie o măsură provizorie, ca să-l poată ţine pe el în închisoare. Dacă lucrurile stăteau aşa, putea să-i înşele şi el. Poate se va mai ivi vreodată un prilej ca ăsta.

S-a descoperit că anumite substanţe conţinute în ceapă au acţiune în tratamentul îmbolnăvirilor produse de iradiaţii.

Strategia lui de a se preface bolnav părea să fi produs un răspuns neaşteptat. Totul vine la timp pentru cel ce ştie să aştepte — ce bine ziceau bătrînii ! Dar, oarecum, nu-i convenea. Rămînea într-însul o nemulţumire. Poate că de vină era acelaşi vis ciudat care îl mişcase profund. Se simţea tulburat cînd se gîndea la scrisoarea aceea primejdioasă. Dar era oare primejdioasă ? Şi ce semnificaţie avea ?

De altfel, nu avea nici un rost să se frămînte ori de cîte ori visa ceva. Oricum, trebuia să isprăvească ceea ce începuse să facă.

Femeia dormea lîngă pragul ridicat în jurul sobei. Respira regulat şi zăcea încolăcită, cu genunchii în poziţia lor obişnuită. Îşi pusese un chimono de vară, necălcat. Din prima zi nu mai apăruse niciodată dezbrăcată în faţa lui, dar sub chimono probabil că era tot goală.

Cercetă în grabă rubrica faptelor diverse şi anunţurile locale. Fireşte, nici un articol nu se ocupa de dispariţia lui. Nu exista nici un anunţ în acest sens. Dar cum nu se aşteptase la altceva, nu se simţi descurajat. Se sculă liniştit şi coborî pe podeaua de lut. Purta nişte chiloţi scurţi şi largi, de mătase vegetală, iar torsul îi era gol. Hotărît, în situaţia aceasta era îmbrăcămintea cea mai potrivită. În jurul mijlocului, acolo unde îşi legase mai strîns şiretul, se adunase nisip, iar pielea inflamată îl durea.

Sta în pragul uşii privind pereţii de nisip. Lumina care îi cădea pe ochi făcea ca totul în jurul lui să ardă în flăcări galbene. Nici urmă de oameni sau de vreo scară de frînghie. Şi asta i se părea firesc. Cercetă totuşi, ca să fie sigur. Nu se zărea nici măcar un semn că scara de frînghie fusese coborîtă ; dar cu vîntul care bătea, orice urmă dispărea în cinci minute. Chiar în faţa pragului, suprafaţa nisipului era răscolită într-una, de parcă ar fi mişcat-o un curent pe dedesupt.

Se întoarse în casă şi se cuică. Prin odaie zbura o muscă. Era mică şi roză, o muscă de oţet. Probabil că undeva se altera vreun aliment. După ce

luă o gură de apă din ceainicul acoperit cu plastic de lîngă perna lui, îi strigă femeii :

— Scoală-te, te rog. Vreau să-ţi spun ceva.

Ea sări în sus, tremurînd. Chimonoul de vară se deschise pînă la brîu, descoperindu-i sînii căzuţi, dar încă plini, pe care apărea desluşit o reţea de vinişoare. Zăpăcită, îşi potrivi chimonoul. Părea că nu s-a trezit de-a binelea, iar în ochi îi plutea o privire vagă. El ezită. S-o întrebe de scară chiar acum ? Să ţipe la ea mînios ? Sau să-i vorbească pe un ton blînd, întrebător, mulţumindu-i totodată pentru ziar ? Dacă scopul lui fusese să-i tulbure somnul, era mai bine să-i vorbească aspru. Dăduse greş cînd încercase să se prefacă bolnav, căci nu se purtase ca un om care-şi rupsese şira spinării. Acum trebuia să-i convingă pe săteni că nu mai putea să muncească şi, în orice caz, să-i determine să slăbească supravegherea. Se înduplecaseră pînă la a-i aduce un ziar. Trebuia să le frîngă şi mai mult rezistenţa.

Dar aşteptările îi fură numaidecît înşelate.

— Fireşte că eu nu ies de aici. S-a întîmplat că oamenii de la cooperativa fermei mi-au adus nişte proptele de lemn, pe care le cerusem mai de mult, aşa că am putut să-i rog. La noi în sat abia patru-cinci familii cumpără ziare, şi oamenii s-au dus departe, pînă la chioşcul din oraş, ca să-ţi facă rost de el.

Probabil că aşa se întîmplase. Era ca şi cum s-ar fi aflat închis într-o carceră, cu un lacăt care nu avea cheie. Dacă populaţia locului trebuie să se împace cu traiul acesta de puşcăriaşi,

pentru el peretele de nisip nu era un simplu fleac. Simţi că îl cuprinde desperarea şi stărui :

— Dar e nemaipomenit ! Casa asta e a dumitale, nu ? Şi doar nu eşti cîine. Firesc ar fi să te poţi mişca liber, nu ? Sau poate ai săvîrşit o faptă atît de urîtă încît nu mai îndrăzneşti să apari în faţa sătenilor ?

Ochii femeii se deschiseră mari de surpriză. Se uită la el fix, şi atunci văzu că erau roşii şi injectaţi.

— Nu ! E o prostie să-ţi închipui că nu îndrăznesc să mă arăt în faţa lor.

— Bine, dar n-ai nici un motiv să fii atît de fricoasă.

— Dar n-am motiv nici să ies de-aici.

— Ai putea măcar să te plimbi din cînd în cînd.

— Să mă plimb ?

— Da. Ar fi destul să faci o plimbare prin împrejurimi. Cred că înainte de venirea mea mai hoinăreai cînd aveai poftă, nu ?

— Da, dar dacă mă plimb fără rost, obosesc.

— Să ştii că nu glumesc. Gîndeşte-te bine. Ar trebui să înţelegi. Chiar şi un cîine ar înnebuni dacă l-ai închide într-o cuşcă.

— M-am plimbat, spuse ea scurt cu vocea-i monotonă, reţinută. Într-adevăr, mă trimiteau să umblu destul de mult. Înainte de a veni aici. Multă vreme am purtat în braţe un copil. M-am săturat de atîta umblat.

Bărbatul fu luat prin surprindere. Ce fel curios de a vorbi ! Cînd îi vorbea aşa, îi era cu neputinţă să-i răspundă.

Da, îşi amintea că acum vreo zece ani, cînd pretutindeni erau numai ruine, toată lumea dorea cu desperare să nu aibă motive ca să meargă undeva. Iar acum, se săturaseră de libertatea de a se putea mişca ? se mira el. Doar pînă şi un copil care doreşte atît de mult să plece în excursie, plînge cînd se rătăceşte.

Deodată femeia întrebă cu glas schimbat :

— Te simţi bine ?

Se uită la ea ca prostul. Îi era necaz ; dorea s-o facă să-şi recunoască vina, chiar dacă trebuia să-i stoarcă mărturisirea. La gîndul acesta, părul i se zbîrlea iar pielea şi-o simţea aspră ca hîrtia uscată. Cuvîntul „piele" părea să stabilească o asociaţie cu „forţa". Brusc, femeia deveni o siluetă decupată pe un fundal. Un bărbat de douăzeci de ani este aţîţat de un simplu gînd. Un bărbat de patruzeci de ani, de suprafaţa pielii.

Dar pentru un bărbat de treizeci, cea mai primejdioasă este femeia care e doar o siluetă. O putea îmbrăţişa aşa cum s-ar îmbrăţişa pe sine, nu ? Dar în spatele ei erau milioane de ochi. Ea era doar o păpuşă trasă de sforile imaginaţiei. Dacă ar îmbrăţişa-o, ar fi supus controlului. Minciuna că şi-a rupt coloana vertebrală s-ar descoperi îndată în adevărata ei lumină. Dar nu putea suporta ca viaţa să i se termine, nici măcar într-un loc ca acesta.

Femeia se apropie de el, sfioasă. Genunchii ei îi apăsară şoldurile. Un miros stătut, de apă încălzită la soare, venind din gura ei, din nas, din urechi, de la subsuori, din întregul ei trup, începu să umple camera. Încet, şovăitor, porni

să-şi plimbe degetele aspre pe spatele lui — şi tot trupul bărbatului se încordă.

Deodată degetele ei făcură un arc şi-i atinseră coastele. Bărbatul ţipă.

— Mă gîdili!

Femeia rîse. Părea că-l provoacă sau că e timidă. Se întîmplase prea brusc. Nu-şi putea da seama numai sub impulsul momentului. Ce voia? O făcuse dinadins, sau îi lunecaseră degetele fără nici o intenţie? Pînă acum cîteva minute, clipise tare din ochi, încercînd să se trezească. Îşi aminti că în prima noapte ea rîsese la fel de curios, cînd îl înghiontise trecînd pe lîngă el. Se întrebă dacă prin purtarea aceasta urmărea ceva.

Poate că nu credea în aşa-zisa lui boală şi-şi ascundea bănuiala. Era posibil. Dar el nu trebuia să-şi slăbească vigilenţa. Farmecele ei erau ca o plantă carnivoră, înzestrată în mod special cu dulcele miros al mierii. Întîi va semăna seminţele scandalului îndemnîndu-l la un act pătimaş, iar apoi lanţurile şantajului îl vor ţine legat de mîini şi de picioare.

13

Bărbatul se simţea ca ceara cînd se topeşte. Porii îi erau plini cu sudoare. De cînd îi stătuse ceasul, nu mai era sigur ce oră era.

În afara acestei văgăuni de 20 de metri poate că era încă zi, dar pe fundul ei se lăsase amurgul.

Femeia era tot pierdută în somn. Poate că visa, căci brațele și picioarele îi zvîcneau nervos. Încercase să-i tulbure somnul, dar nu reușise. În ceea ce îl privește, dormise destul.

Se sculă și lăsă aerul să-i mîngîie pielea. Prosopul îi căzuse probabil de pe față cînd se întorsese în somn ; în dosul urechilor, în jurul nărilor și în colțurile buzelor se lipise atîta nisip, încît se apucă să-l înlăture. Își puse o doctorie în ochi și și-i acoperi cu capătul prosopului ; repetă această operație de cîteva ori în șir, încît pînă la urmă putu să-i deschidă ușor. Dar doctoria de ochi avea să se isprăvească în două, trei zile. Și acesta era un motiv pentru care dorea ca totul să se termine repede. Corpul îi era greu, de parcă ar fi fost întins pe un pat magnetic, într-un costum de fier. Făcu un efort să-și concentreze privirea și, la lumina vagă care se strecura prin ușă, descifră tulbure literele de tipar ale ziarului, care apăreau ca picioarele unei muște moarte.

De fapt, ar fi trebuit s-o silească să-i citească ziarul în timpul zilei. I-ar strica astfel și somnul — două păsări împușcate dintr-un foc. Ce ghinion că adormise înaintea ei ! Încercase el ceva, dar uite că încurcase lucrurile.

Iar la noapte își va blestema din nou cumplita insomnie. Încercă să numere de la o sută de-andoaselea, în ritm cu respirația. Refăcu anevoie drumul pe care mergea de obicei de la pensiunea lui la școală. Încercă să spună, unele după

altele, numele tuturor insectelor pe care le cunoştea, grupîndu-le în familii şi în ordine. Încurcătura fu şi mai mare cînd descoperi că toate aceste metode n-aveau nici un efect. Auzea vîntul cum mătura marginea văgăunii... zgomotul lopeţii tăind patul de nisip ud... lătratul îndepărtat al cîinilor... zumzetul confuz de voci, tremurînd ca flacăra unei lumînări. Nisipul care curgea fără-ncetare era ca o pilă care răzuia terminaţiile nervilor. Şi totuşi, trebuia să rabde, să rabde.

Bine, v-a îndura într-un fel. Dar îndată ce lumina albastră, răcoritoare, luneca în jos pe marginile văgăunii, totul se întorcea pe dos şi bărbatul se lupta cu somnul, care îl sugea aşa cum buretele suge apa. Atîta vreme cît cercul vicios nu se va sparge undeva, nu numai ceasul, dar şi timpul vor sta în loc oprite de firele de nisip.

Ziarul era la fel ca întotdeauna. Se miră la gîndul că nu-l mai citise de-o săptămînă, căci nu era aproape nimic nou. Dacă şi gazeta era o fereastră deschisă spre lumea dinafară, atunci geamul ei era îngheţat.

Printre funcţionari se răspîndeşte mita. Oraşele universitare devin nişte adevărate Mecca industriale. Operaţiuni suspendate. În curînd adunarea Consiliului General al Muncii — propuneri prezentate. O mamă sugrumă doi copii şi apoi se otrăveşte. Furtul frecvent al maşinilor înseamnă un nou mod de viaţă, naşte noi crime ? O tînără necunoscută aduce, timp de trei ani, flori la postul de poliţie. Probleme puse de bugetul pentru Olimpiada de la Tokio. O fantomă înjunghie din

nou două fete. Studenţi otrăviţi cu pilule somnifere la chef. Preţurile mărfurilor simt vîntul de toamnă. Cunoscutul saxofonist Blues Jackson soseşte în Japonia. Din nou tulburări în Uniunea Sud-Africană — 280 de victime. Şcoală mixtă de hoţi fără taxe de şcolarizare — certificat de absolvire pe baza reuşitei practice.

Nici o ştire interesantă. Totul era un turn de iluzii, din cărămizi iluzorii şi găunoase. Dacă viaţa ar fi alcătuită numai din lucruri importante, ar fi ca o casă periculoasă de sticlă, greu de mînuit. Dar viaţa de toate zilele era întocmai ca titlurile din ziare. Cunoscînd lipsa de însemnătate a existenţei, toată lumea aşază centrul compasului în propria-i casă.

Deodată ochii îi căzură pe un articol surprinzător.

Pe la ora 8 dimineaţa, în ziua de 14, pe şantierul de construcţii„ Asia Orientală", la nr. 30, în Yokokawa, un căruţaş al companiei Hinohara, domnul Tashiro Tautomu (în vîrstă de 28 de ani) a fost grav rănit, fiind îngropat sub o avalanşă de nisip. A fost dus la un spital din apropiere, dar a decedat la puţin timp după internare. În urma cercetărilor întreprinse de poliţia din Yokokawa, accidentul pare să fi fost provocat de scoaterea unei cantităţi prea mari de nisip din partea de jos a unei movile de 10 metri,. care trebuia nivelată.

Ah ! fără îndoială că acesta era articolul pe care doreau ţăranii să-l vadă el. Nu degeaba îi împli-

niseră cererea. Era de admirat că nu încercuiseră articolul cu cerneală roşie. Îşi aduse aminte de arma periculoasă numita black-jack. Un black-jack se face umplînd cu nisip un săculeţ de piele. Se spune că loveşte ca o bară de fier sau de plumb. Zadarnic curge nisipul, el tot nu e ca apa. În apă poţi să înoţi, dar nisipul te înveleşte şi te zdrobeşte omorîndu-te.

Se părea că nu judecase bine situaţia.

14

Un timp fu nevoit să mediteze ca să se hotărască asupra unei noi strategii. De cînd femeia ieşise să cureţe nisipul, trecuseră vreo patru ore. Al doilea grup de oameni care cărau coşurile îşi isprăvise munca şi se întorcea spre căruciorul cu trei roţi. După ce se asigură, ascuţindu-şi auzul, că oamenii nu mai reveneau, se sculă încetişor şi se îmbrăcă. Femeia luase lampa, deci trebuia să facă totul pe dibuite. În pantofi, nisipul se depusese pînă sus. Îşi îndesă manşetele pantalonilor în şosete, îşi scoase jambierele şi le băgă în buzunar. Se hotărî să-şi pună echipamentul de entomolog lîngă uşă, ca să-l poată găsi mai uşor. Datorită stratului gros de nisip, nu era silit să păşească încet.

Femeia era complet absorbită de muncă. Tăia nisipul cu mişcări line ; respira adînc şi regulat. Umbra ei alungită dansa în jurul lămpii de la

picioare. Ascuns după colţul casei, bărbatul se căznea să respire uşor, încet. În mîini ţinea cele două capete ale unui prosop, întinzîndu-le. După ce va număra pînă la zece, se va repezi. Atacul trebuia să vină în clipa în care femeia se va apleca înainte să îngrămădească nisipul cu lopata.

Fireşte, nu putea pretinde că nu era nici o primejdie. N-avea de unde să ştie... atitudinea sătenilor putea să se schimbe brusc în răstimp de o jumătate de oră. Era vorba în primul rînd de funcţionarul acela public. Bătrînul din sat îl confundase la început cu acel funcţionar şi păruse foarte îngrijorat. Probabil că-l aşteptau într-un viitor apropiat în inspecţie. Dacă ar fi aşa, oamenii din sat ar cîrti poate împotriva sechestrării lui şi ar renunţa să-l ţină prizonier. Dar tot aşa, nimic nu garanta că jumătatea de ceas nu se va întinde la o jumătate de an, la un an şi chiar la mai mult. Exista o şansă de cincizeci la sută că va dura o jumătate de oră şi tot de cincizeci la sută că va ţine un an, dar în nici un caz el n-ar fi fost dispus să pună rămăşag.

Cînd se gîndea ce bine ar fi să scape, înţelegea că pentru el ar fi preferabil dacă ar continua să facă pe bolnavul. Dar un lucru îl mira peste măsură. Trăia într-un regim constituţional şi, deci, era natural că se aştepta să fie ajutat. Oamenii care dispăreau într-o ceaţă de mister şi rămîneau dispăruţi adesea doreau tocmai asta. Dar cît timp cazul nu părea să fie de natură criminală, el era încredinţat unei autori-

tăţi civile şi nu criminale, astfel că nici chiar poliţia nu putea să se amestece prea mult.

În cazul lui, situaţia era complet diferită, iar el dorea cu desperare să fie ajutat. Oricine vedea camera lui goală trebuia să înţeleagă repede ce s-a întîmplat, chiar dacă nu-l ştia nici din vedere, nici din auzite. Cartea deschisă la pagina la care ajunsese cînd o pusese pe masă... banii mărunţi vîrîţi în buzunarul hainei cu care venea la şcoală, carnetul lui de cecuri care nu purta nici o urmă de retrageri recente, deşi suma depusă în contul lui era mică... cutia cu insecte care se uscau, încă incomplet aranjată... plicul timbrat, gata de pus la cutie, în care se găsea comanda pentru un nou borcan de adunat insecte, dezordinea aceasta silită — toate indicau intenţia lui de a trăi mai departe. Un vizitator nu putea să nu audă în cameră jalnicul lui strigăt.

Ei... şi mai era scrisoarea aceea... stupidă. Ce bine era dacă n-ar fi scris-o ! Asta era, scrisoarea ! În vis spusese adevărul, iar acum umbla cu dedesubturi, înşelîndu-se ! De ce ? Se scuzase destul. Ce-a fost, a trecut, dar şi-o făcuse singur, cu mîna lui.

În preajma vacanţei avusese o comportare cu totul fără rost, misterioasă, neîmpărtăşind nici unui coleg unde avea de gînd să plece. Nu numai că-i părăsise fără să le spună un cuvînt, dar căutase ca totul să pară cît mai misterios. Crezuse că era modul cel mai sigur de a-şi necăji colegii, atît de serbezi în munca lor de rutină. La gîndul că printre oamenii trişti şi ser-

bezi, alţii aveau alte culori : roşie, albastră, verde, se cufunda într-o insuportabilă greaţă de sine.

Numai în romane şi în filme vara era plină de un soare orbitor. În realitate, existau duminici umile în orăşele mici... un bărbat făcîndu-şi siesta cu articolele politice ale unui ziar răspîndind izul prafului de puşcă... sucuri de fructe conservate şi termosuri cu capace magnetice... bărci de închiriat, cincizeci de cenţi ora, coada e aici, vă rog — golfuri spumegînde, cu resturile plumburii de peşte mort... iar la urmă un troleibuz supra-încărcat, gemînd de oboseală. Toată lumea ştie asta, dar nimeni nu vrea să fie luat în bătaie de joc şi păcălit ; astfel, pe pînza cenuşie a realităţii, ei schiţează cu vervă numai conturul unui festival iluzoriu. Taţi mizerabili, nebărbieriţi ţipă la nişte copii plîngăcioşi, încercînd să-i convingă că a fost o duminică plăcută... scene meschine, pe care le-a văzut oricine în cîte un colţ de autobuz... gelozia patetică a oamenilor şi nerăbdarea lor în faţa fericirii altora.

Dacă ar fi numai atît, n-ar trebui să ia nimic în serios. Dacă acela dintre colegii săi căruia-i ziceau Möbius n-ar fi reacţionat la fel ca şi ceilalţi, poate că n-ar fi fost nici el atît de încăpăţînat.

Încercase să aibă încredere în omul acesta cu ochii bulbucaţi, care arăta întotdeauna ca şi cum chiar atunci s-ar fi spălat pe faţă şi care era un tip extrem de sociabil.

Încercase o dată, în mod sincer, să-şi dea pe faţă gîndurile cele mai intime, pe care nu le împărtăşise decît rareori.

— Ce crezi ? Mă-ndoiesc de avantajul unei educaţii care atribuie vieţii un sens.

— Ce înţelegi prin sens ?

— Cu alte cuvinte, o educaţie iluzorie ce te face să crezi că există ceva care în realitate nu există. De aceea mă interesează foarte mult nisipul, căci deşi e solid, are proprietăţi hidrodinamice bine stabilite.

Mirat, celălalt se aplecase înainte, încovoindu-şi spinarea ca o pisică. Dar expresia feţei îi rămăsese cea de totdeauna, deschisă. Părea că nu-i displăcuse prea mult ideea. Cineva spusese o dată că omul acesta semăna cu o bandă Möbius. O bandă Möbius este o fîşie de hîrtie, răsucită o dată, cu cele două capete lipite, alcătuind o suprafaţă fără început şi fără sfîrşit. Voiau oare să spună că viaţa socială şi viaţa particulară a acestui om formau un „cerc Möbius" ?

Îşi amintea că simţise pentru acest om o oarecare admiraţie, amestecată cu puţin cinism.

— Cu alte cuvinte, vorbeşti de o educaţie realistă ?

— Nu. Am dat exemplul cu nisipul, pentru că analizînd lucrurile, am ajuns la concluzia că lumea este asemenea lui. Natura fundamentală a nisipului se înţelege foarte greu, dacă ne gîndim la el în stare staţionară. Nu numai că nisipul curge, dar această curgere este însăşi nisipul. Îmi pare rău că nu pot să-ţi explic mai bine.

— Dar înţeleg ce vrei să spui. Pentru că în educaţia practică nu poţi să scapi de relativism.

— Nu e asta. Şi dumneata devii nisip. Vezi cu ochii nisipului. O dată mort, nu vei mai avea griji întrebîndu-te cînd vei muri.

— Trebuie să fii un idealist. Cred că ţi-e frică de elevii dumitale — nu-i aşa ?

— Da, pentru că eu cred că elevii mei sînt ca nisipul.

Omul rîsese din toată inima, arătîndu-şi dinţii albi, dar nu păruse nici un moment deranjat de acest schimb de cuvinte în contradictoriu. Ochii lui ieşiţi din orbite dispăruseră complet sub cutele pleoapelor. Jumpei nu se putuse abţine să nu zîmbească vag. Omul era într-adevăr un fel de bandă circulară Möbius, atît în bine cît şi în rău. În bine, merita laude.

Dar, vorbind de un cerc Möbius, omul îşi manifestase, la fel ca ceilalţi colegi, aceeaşi invidie cenuşie faţă de vacanţa lui. Din partea unui cerc Möbius, părea un strigăt venit de departe. Lucrul acesta îl dezamăgise pe Jumpei, dar în acelaşi timp îi plăcuse. Oricine putea să fie rău şi virtuos totodată.

Aşa, ajunsese să-l necăjească cu tot mai multă plăcere.

Şi apoi scrisoarea... ireparabila carte de joc care-i căzuse. Obsesia din visul de noaptea trecută avusese o cauză bine definită.

Ar fi inexact să pretindă că între el şi femeia aceea nu mai era iubire. Numai că, certîndu-se adesea, relaţiile dintre ei erau cam neclare şi niciodată nu putea să fie sigur de ea. Dacă, de exemplu, el spunea că, la urma urmei, căsătoria seamănă cu cultivarea unui ogor sterp, ea

răspundea furioasă şi repezită că înseamnă a face dintr-o casă strîmtă una mai mare ; iar dacă el zicea contrariul, ea spunea tocmai pe dos. Era un joc de-a huţa-huţa, care dura de doi ani şi patru luni. Poate ar fi mai bine să spunem că, decît să-şi piardă pasiunea, o îngheţaseră idealizînd-o prea mult.

Într-o bună zi se hotărîse brusc s-o înştiinţeze printr-o scrisoare că a plecat singur, pentru o bucată de vreme, şi că intenţionat nu spunea nimănui unde se duce. Misterul vacanţei lui, care trebuia să-i impresioneze atît de mult pe colegi, n-avea să provoace din partea ei nici un fel de reacţie. Dar la urmă scrisoarea i se păruse proastă, de aceea o aruncase pe birou, timbrată şi cu adresa pusă, şi plecase.

Acest gest nevinovat devenea, prin urmare, un fel de lacăt automat, pe care numai stăpînul putea să-l deschidă. Sigur că scrisoarea avea să sară cuiva în ochi. Era ca şi cum lăsase în mod special o mărturie că plecase din îndemn propriu.

Era asemeni unui criminal idiot care, descoperit la locul crimei, îşi şterge prosteşte amprentele, dîndu-şi pe faţă intenţiile criminale.

Posibilităţile de a scăpa de acolo erau astfel pierdute, şi deşi se mai agăţa încă de această posibilitate, speranţele aveau să moară otrăvite de îndoielile lui.

Singurul lucru care mai putea fi făcut era să spargă uşile, nu să aştepte să-i fie deschise. Nu avea nici o scuză dacă mai stătea la îndoială.

Își îngropă degetele picioarelor în nisip, pînă simți că-l dor, se aplecă înainte și se pregăti să sară cînd va ajunge cu numărătoarea la zece, dar ezita chiar și cînd ajunse la treisprezece. În fine, după ce trase aer adînc în piept de patru ori, se repezi.

15

În ciuda intenției lui, mișcările îi erau leneșe, căci nisipul îi storcea puterea. Femeia se întoarse și-l privi mirată, cu lopata în mînă.

Dacă ea ar fi avut de gînd să se apere, rezultatul ar fi fost altul decît cel sperat. Dar stratagema de a o lua prin surprindere avu succes. E drept, fusese prea repezit, dar femeia era ca paralizată. Nici nu-i trecuse prin minte să-l lovească cu lopata pe care o ținea în mînă.

— Nu țipa. N-am să te bat. Stai liniștită.

Îi vorbea într-una, îndîrjit, în șoaptă, înfundîndu-i la întîmplare prosopul în gură. Chiar și în fața acestei fapte îndrăznețe, făcute de mîntuială, ea rămase liniștită, fără să se împotrivească.

În cele din urmă, cînd înțelese cît era de pasivă, își făcu curaj. Scoase o parte din prosopul pe care i-l înfundase în gură, îl întinse peste buze și-l legă strîns la ceafă. Apoi, cu jartierele pe care le avea în buzunar, îi legă mîinile la spate.

— Așa. Acum du-te în casă!

Femeia părea cu totul absentă ; se supunea nu numai actelor lui, ci îl și asculta. Nu trăda

nici o rezistenţă, nici o duşmănie. Poate că se afla într-o stare de hipnoză. Bărbatul n-avea senzaţia că se descurcase prea bine, dar se vede că violenţa lui neaşteptată avusese efectul de a-i slăbi orice împotrivire. O duse cu forţa pînă la pragul ridicat al podelei. Cu cealaltă jartieră îi legă picioarele, la glezne. În întuneric trebuia să lucreze pe pipăite şi, pentru mai multă siguranţă, mai înfăşură o dată gleznele femeii.

— Acum, nu te mişca! Înţelegi? Nu ţi se va întîmpla nimic dacă ai să stai cuminte. Ştii, sînt desperat şi...

Se uită cum respiră femeia, în timp ce, cu faţa la ea, se întorcea spre uşă. De acolo se repezi afară, apucă lopata şi lampa şi se-ntoarse repede înapoi. Femeia zăcea într-o rînă şi, pe măsură ce respira, deschidea şi închidea fălcile. Probabil că-şi împingea falca înainte la fiecare respiraţie, ca să nu înghită nisipul de pe rogojină. Cînd expira, părea că-şi suflă aerul cu forţă prin nas, spulberîndu-şi astfel nisipul de pe faţă.

— Va trebui să te-mpaci cîtva timp cu situaţia asta. Va trebui să ai răbdare pînă se întorc ţăranii cu coşurile. N-ai nici un motiv să te plîngi, dacă te gîndeşti cît am suferit eu. Apoi am să-ţi plătesc întreţinerea. Fireşte, numai cheltuielile pe care le voi calcula eu însumi. Asta nu poate să te supere, nu? De fapt, şederea mea aici ar trebui să nu mă coste nimic, dar nu pot să nu plătesc nimic. Am să te silesc să primeşti banii.

Cîtva timp, furios şi agitat, ţinîndu-şi gulerul desfăcut ca să lase să intre aerul, îşi ascuţi auzul să audă de afară vreun semn de viaţă. Da, poate că e mai bine să stingă lampa. Ridică sticla lămpii şi era gata să sufle — dar nu, mai întîi să controleze femeia. Nodurile erau destul de strînse pe picioare, nu era loc nici cît să bagi un deget. Articulaţiile se umflaseră şi erau vinete, iar unghiile ei late erau de culoarea cernelii vechi.

Şi căluşul sta perfect. Buzele ei palide erau atît de strînse, încît aproape că nu mai curgea sînge prin ele, ceea ce-i da o înfăţişare de fantomă. Din gură îi picura salivă, făcînd o pată neagră pe rogojină, sub obrazul ei. O dată cu pîlpîirea lămpii, i se părea că-i aude gemetele mute.

— N-are nici un rost. Dumneata ai început, în orice caz, zise el repede, pe negîndite. Am încercat să ne înţelegem şi sîntem aproape chit, nu ? Sînt şi eu om şi nu poţi să mă legi pur şi simplu ca pe un cîine. Oricine ar spune că sînt în legitimă apărare.

Deodată femeia îşi suci gîtul şi încercă să-l privească din colţul ochilor pe jumătate închişi.

— Ce este ? Vrei să spui ceva ?

Ea îşi mişcă capul cu gît cu tot, într-un mod stîngaci. Parcă ar fi făcut semn că da, sau că nu. Trase lampa mai aproape şi încercă să-i citească în ochi. Nu-i veni să creadă ce vedea. Ochii ei erau plini de o nesfîrşită tristeţe, în care nu era nici amărăciune, nici ură, ci numai o rugăminte.

Imposibil. I se păruse. „Expresia ochilor" e, de fapt, o figură de stil. Cum poate să existe expre-

sie într-o pupilă? Totuşi tresări şi întinse mîna să-i desfacă puţin căluşul. O trase înapoi şi stinse repede lampa. Auzise vocile oamenilor care cărau coşurile. Aşeză lampa stinsă pe marginea pragului, ca s-o poată găsi uşor şi, lipindu-şi buzele de cazanul de sub chiuvetă, trase o gură de apă. Se ascunse după uşă, ţinînd strîns în mînă lopata. Începu să transpire. Nu mai avea mult. Va trebui să aibă răbdare cinci sau zece minute. Cu o singură mînă, trase lîngă el cutia cu insecte.

16

— Hai! Unde sînteţi?! strigă o voce răguşită.

— Ce faceţi acolo jos?

O altă voce vibrantă şi tînără făcu ecou celei dintîi.

Bărbatul era ascuns în întunericul văgăunii. Dar afară răsărise desigur luna, iar umbrele bărbaţilor, pe linia dintre nisip şi cer, formau o pată neclară, care se întindea treptat.

Se apropie strecurîndu-se pe fundul văgăunii, cu lopata în mîna dreaptă.

În vîrful stîncii răsună un rîs răguşit. Era coborîtă, din mînă în mînă, o funie la un capăt cu un cîrlig pentru bidoane.

— Hai, cucoană, mişcă!

În aceeaşi clipă bărbatul sări la frînghie, spulberînd nisipul în fuga lui.

— Hei, voi de acolo! Trageţi! strigă el cît putu de tare, agăţîndu-se de frînghia întinsă, cu

o forţă care i-ar fi cufundat degetele în piatră. Trageţi — trageţi ! N-am să dau drumul pînă nu trageţi ! Pe femeie am legat-o fedeleş în casă. Dacă vreţi s-o ajutaţi, trageţi sfoara în sus, cît mai repede. Pînă nu faceţi asta, nu vă las să ajungeţi la femeie ! Şi dacă încercaţi să coborîţi jos, vă zdrobesc capetele cu lopata. Daţi-mă în judecată şi se va vedea cine va cîştiga procesul. Nu cumva credeţi că am să vă iert ! Ce mai aşteptaţi ? Dacă mă trageţi sus, n-o să mai fac plîngere şi am să trec totul cu vederea. Detenţia ilegală nu e o crimă uşoară. Ce mai e ? Trageţi în sus şi scoteţi-mă de aici !

Nisipul care cădea de sus îl lovea peste faţă. O senzaţie de ceva rece, lipicios i se-ntindea repede prin guler, pe sub cămaşă. Răsuflarea fierbinte îi ardea buzele.

Sus se părea că începuse un fel de discuţie. Deodată oamenii se opintiră şi începură să tragă. Greutatea lui inertă, mai mare decît se aşteptase, făcea să-i alunece frînghia printre degete. Se agăţă cu puteri sporite. Un spasm violent ca un rîs îi strînse stomacul. Era ca şi cum coşmarul s-ar fi spart în mii de bucăţi şi s-ar fi risipit. Bine... Bine... Era salvat !

Deodată se simţi uşor de tot, plutind în aer. Îl străbătu o senzaţie de greaţă, ca şi răul de mare, iar frînghia, care pînă atunci se smucise, atîrna moale în mîinile lui.

Ticăloşii de sus dăduseră drumul ! Făcu o tumbă înapoi şi căzu în nisip. Sub el, cutia de in-

secte scoase un sunet neplăcut şi ceva îl zgîrie pe faţă, probabil cîrligul de la capătul frînghiei. Nemernicii ! Din fericire nu era rănit. Cînd îşi examină partea cu care căzuse şi lovise cutia de insecte, găsi că nu-l durea în nici un loc anume. Sări brusc în sus, căutînd frînghia. Fusese trasă în sus.

— Proştilor ! Strigătele sunau stîlcit, răguşit. Proştilor ! Vouă o să vă pară rău pînă la urmă !

Nici un răspuns. Numai un murmur tăcut luneca deasupra lui, ca un fum. Se simţea tot mai furios, căci nu putea deosebi dacă era un sunet duşmănos, ori dacă îşi înăbuşeau rîsul. Înlăuntrul lui, mînia şi umilinţa alcătuiau un miez dens de fier. Ţipă, înfigîndu-şi unghiile în palmele asudate.

— Nu mă-nţelegeţi ? Nu cred că aţi pricepe dacă v-aş spune în cuvinte. Nu m-am exprimat clar ? Nu v-am spus că am legat-o fedeleş pe femeie ? Mai bine trăgeţi-mă sus. Femeia rămîne aşa cum e pînă îmi daţi scara de frînghie. Nu mai are cine să înlăture nisipul. Vă convine ? Gîndiţi-vă bine ! Voi o să aveţi neplăceri dacă ne va îngropa nisipul. Dacă nisipul învinge aici, îşi va face drum — şi treptat, treptat, va cuprinde tot satul. Ce, nu e bine ? De ce nu-mi răspundeţi ?

În loc de răspuns, oamenii plecară pur şi simplu, într-un fel care-l descurajă, lăsînd în urmă doar zgomotul coşurilor tîrîte pe jos.

— De ce ? De ce plecaţi aşa, fără să-mi spuneţi măcar un cuvînt ? strigă el, slab.

Dar vocea şi-o auzea doar el. Se aplecă tremurînd şi strînse conţinutul cutiei de insecte. Bănuia că rezervorul de alcool s-a spart, şi în clipa cînd puse mîna pe el, printre degete i se răspîndi o răcoare proaspătă. Plînse pe tăcute. Dar nu era prea trist. I se părea că plînge altcineva.

Nisipul se lipea de el, ca un animal vînjos. Croindu-şi drum cu greutate, bîjbîi în întuneric pînă ajunse la uşă şi intră în casă. Îşi aşeză uşurel cutia stricată lîngă soba îngropată în pămînt. În aer era vuiet de vînt. Scoase din bidonul gol de la colţul sobei chibriturile învelite în plastic şi aprinse lampa.

Poziţia femeii nu se schimbase, doar că trupul îi lunecase în jos. Îşi întoarse uşor capul înspre uşă, poate pentru a-şi da seama ce se petrecea afară, clipi de cîteva ori în lumină, dar pe dată strînse pleoapele. Se întreba ce va spune ea de purtarea sătenilor. Dacă va plînge, să plîngă; dacă va rîde, să rîdă. Nu însemna numaidecît că jocul era pierdut. În orice caz, el era acela care ţinea în mînă focosul bombei.

Îngenunche cu un picior în spatele femeii. Şovăi o clipă, desfăcu apoi căluşul şi-l rupse. Nu se simţea prea vinovat. Nu simţea nici un fel de milă, de înţelegere.

Era pur şi simplu extenuat. N-ar mai fi putut suporta altă lovitură. În plus, dacă sta să gîndească bine, căluşul fusese inutil de la început. Dacă femeia ar fi strigat după ajutor, ar fi produs panică, ceea ce ar fi grăbit, poate, deznodămîntul.

Ea căscă fălcile gîfîind. Şervetul era ud, ca un şobolan mort, de saliva şi respiraţia ei grea. Îşi muşcase buzele, lăsînd în urmă pete colorate, care păreau că n-or să mai dispară. Obrajii amorţiţi, care arătau ca pielea peştilor uscaţi, începură să prindă iar viaţă, pe măsură ce-şi mişca într-una falca de jos.

— Curînd o să te simţi bine, zise el apucînd şervetul şi zvîrlindu-l pe podeaua de lut. E timpul ca oamenii să ia o hotărîre. Sigur că acum vor aduce foarte repede scara de frînghie. Dacă lasă lucrurile aşa, or să aibă neplăceri. Acesta e adevărul. N-ar fi trebuit să se deranjeze să mă prindă, dacă nu era absolută nevoie.

Femeia îşi înghiţi saliva şi-şi umezi buzele.

— Dar...

Limba ei părea că nu şi-a recîştigat funcţiunea. Vorbea înfundat, ca şi cum ar fi ţinut un ou în gură.

— Au ieşit stelele ?

— Stelele ? De ce stelele ?

— Pentru că dacă n-au ieşit...

— Ce vrei să spui cu asta ?

Dar femeia obosise de cît vorbise şi căzu din nou în tăcere.

— Ce se-ntîmplă ? Nu poţi să te opreşti la mijloc, dacă ai început să-mi spui ceva ! Vrei să-mi ghiceşti în stele, sau ce ? Ori poate că e în legătură cu vreo superstiţie de-a voastră ? Vrei să spui că oamenii nu coboară scara de frînghie în nopţi fără lună ? Ei şi ce ? Of, nu te înţeleg ce

vrei, dacă nu spui nimic. Dacă ai chef să aştepţi pînă răsar stelele, n-ai decît. Dar ce te faci dacă, în timp ce aştepţi, se iscă un vînt puternic? Atunci stelele vor fi ultimul lucru la care te vei gîndi.

— Dacă n-au ieşit încă stelele la vremea asta, zise ea cu o voce care părea stoarsă dintr-un tub vechi, n-are să fie un vînt prea puternic.

— De ce?

— Dacă nu poţi să vezi stelele, înseamnă că e ceaţă.

— Cum poţi să spui asta, cînd afară bate un vînt atît de puternic?

— Nu e puternic. Urlă cînd iese din văgăună.

Bărbatul stătu să se gîndească — poate că era adevărat. Faptul că stelele erau ascunse dovedea, în cele din urmă, că vîntul nu avea destulă putere ca să risipească vaporii din atmosferă. Probabil că la noapte n-are să fie prea mult vînt. În cazul acesta sătenii nu se vor grăbi. Crezuse că femeia vorbea prostii, iar acum se dovedea că răspunsese surprinzător de logic.

— Desigur. Dar nu sînt neliniştit. Dacă au de gînd să meargă înainte, va fi un război al nervilor. Mi-e totuna dacă am să aştept o săptămînă, zece zile sau chiar cincisprezece.

Femeia îşi îndoi degetele de la picioare. Păreau ventuzele unui peşte sugător; îl cuprinse greaţa văzîndu-le şi în acelaşi timp îi veni să rîdă.

De ce, în numele cerului, era atît de nervos? El era cel care cunoştea punctele vulnerabile ale

inamicului, nu ? De ce nu putea să privească lucrurile cu mai multă stăpînire ? Dacă, şi cînd se va întoarce, va merita să scrie ce-a păţit.

— Ei bine, Niki, sînt uluit. Te-ai hotărît, în sfîrşit, să scrii ceva. Într-adevăr : experienţa te-a silit s-o faci. Se spune că rîma nu-şi atinge creşterea completă, decît dacă este excitată.

— Mulţumesc. În clipa de faţă mă gîndesc să-i dau un titlu.

— Hm. Ce fel de titlu ? „Diavolul nisipurilor" sau „Grozăviile din iadul furnicilor" ?

— Astea trădează prea mult gustul pentru lucruri bizare. Nu ai impresia că par nesincere ?

— Crezi ?

— Oricît ar fi de intensă experienţa, n-are rost să te menţii doar la suprafaţa evenimentelor. Eroii acestei tragedii sînt băieţii de aici şi dacă nu indici întrucîtva soluţia, descriindu-i, experienţa dumitale rară va fi zadarnică... Pfui !

— Ce-ai spus ?

— Se curăţă undeva canalele ? Sau poate că e vorba de o reacţie chimică specială între mirosul de usturoi din gura dumitale şi soluţia antiseptică ce se foloseşte cînd se spală coridorul.

— Ce ?

— Nu te necăji. Chiar dacă aş încerca să scriu, nu sînt născut să fiu scriitor.

— Din nou modestia asta deplasată. Nu trebuie să crezi că scriitorii sînt ceva special. Dacă scrii, eşti scriitor, nu ?

— Da, în general se consideră că toţi profesorii sînt predispuşi să scrie, fără deosebire.

— Dar sînt foarte apropiaţi de scriitori, ca meserie.

— Asta se cheamă educaţie creatoare ?... În ciuda faptului că n-au făcut cu mîna lor nici măcar o singură plumieră ?

— O plumieră !... Ce impresionant ! Oare nu e bine să ajungi să te realizezi ?

— Mulţumesc pentru o educaţie ca asta. Eu sînt silit să experimentez o senzaţie nouă ca să pot aprecia o nouă durere.

— Asta-i o speranţă.

— Dar nimeni nu răspunde dacă speranţa se împlineşte sau nu.

— Începînd din punctul acesta, trebuie să încercăm să ne încredem în propriile noastre puteri.

— Aşa e. Hai să nu ne mai minţim singuri. E un viciu nepermis pentru profesori.

— Viciu ?

— Da, la scriitori. A spune că vrei să fii scriitor nu e decît egoism. Vrei să faci deosebire între tine şi păpuşi, prefăcîndu-te în păpuşar. Ce deosebire este între judecata asta şi fardul femeilor ?

— Eşti prea aspru. Dar dacă foloseşti cuvîntul „scriitor" în sensul acesta, ar trebui să poţi face o deosebire între a scrie şi a fi scriitor.

— A, vezi ! Acesta este adevăratul motiv pentru care am dorit să mă fac scriitor. Dacă n-aş

putea deveni scriitor, n-ar fi numaidecît nevoie să scriu !

Probabil că avea aerul unui copil care nu şi-a primit banii de buzunar.

17

Dinspre partea de jos a stîncii veni un sunet frînt, ca o bătaie de aripi. Apucă lampa şi se repezi afară. Pe nisip zăcea un pachet înfăşurat în rogojină. Împrejur — nimeni. Bărbatul scoase un strigăt prelung. Nu-i răspunse nimeni. Plin de curiozitate, smulse frînghia care ţinea legată rogojina. Singurul lucru la care se putea gîndi era că în pachet se aflau cele necesare pentru a se căţăra în sus, pe stîncă. Sătenii tot nu-şi arătau feţele ; îi zvîrliseră doar lucrurile şi fugiseră. Aşa credea.

Dar pachetul conţinea numai o sticlă de o jumătate de litru şi un pacheţel învelit într-o foaie de ziar. În pacheţel erau trei cutii, fiecare cu cîte douăzeci de ţigări „Shinsei". Altceva nimic. Apucă de capetele rogojinii şi o scutură cu putere, dar nu curse dintr-însa decît nisip. Se aşteptase cel puţin la un bilet, dar nu găsi nimic. Sticla conţinea saké [1] ieftin, care mirosea a orez mucegăit.

Ce-or fi vrînd ? Poate că se tocmesc ? Auzise că indienii din America schimbă ţigări în semn

[1] Băutură alcoolică extrasă din orez.

de prietenie. Iar în Japonia saké se bea de obicei la sărbători vesele. De aceea se putea presupune că acţiunile lor trădau intenţia de a ajunge la o înţelegere. La ţară lumea se gîndea mult pînă se exprima în cuvinte. În privinţa asta erau mai cinstiţi.

Deocamdată era de acord : ţigările erau mai importante decît orice. Cum putuse să stea o săptămînă şi ceva fără ţigări ? Cu un gest automat, rupse eticheta şi o trase în jos pe părţi. La pipăit era netedă ca hîrtia cerată. Prinse între degete fundul cutiei şi împinse în sus o ţigară. Degetele care o ţineau tremurau. O aprinse la lampă şi-şi umplu plămînii trăgînd încet, adînc, iar aroma îi pătrunse în sînge pînă în colţurile cele mai îndepărtate ale trupului.

Buzele îi amorţiră şi pe ochi i se coborî o perdea grea de catifea. Simţi o ameţeală ca şi cum ar fi fost gîtuit, şi-l trecură fiori.

Strîngînd la piept sticla de jumătate de litru, se întoarse ameţit în casă, pe picioare pe care nu le mai simţea ale lui. Capul îi era prins ca într-o menghină. Încercă să se uite la femeie, dar oricum făcea, nu putea privi drept înainte. Dintr-o parte, văzută cu coada ochiului, faţa ei părea grozav de mică.

— E un dar. Uite.

Ridică în sus sticla şi i-o arătă, în timp ce mîna care ţinea sticla tremura.

— Ce atenţie din partea lor ! Ne-au dat o sticlă întreagă, să sărbătorim de pe acum... Nu ţi-am spus ? Am ştiut de la început. Ei, ce-a fost, a fost. Ce zici ? Îmi ţii tovărăşie ?

În loc să răspundă, femeia închise ochii. Sta îmbufnată pentru că nu-i slăbise legăturile ? Femeie proastă ! Dacă i-ar spune o singură vorbă bună, probabil că ar dezlega-o numaidecît. Era supărată pentru că nu putea să-l păstreze pe bărbatul pe care pusese mîna cu atîta osteneală, și că acum trebuia să-i dea drumul ? Și asta s-ar putea să fie adevărat... la urma urmelor avea vreo 30 de ani... și era văduvă. La călcîi femeia avea o rozătură bătătoare la ochi și tare urîtă. Din nou izbucni în el un rîs fără rost. De ce era atît de caraghios piciorul ei ?

— Dacă vrei o țigară, am să ți-o aprind, vrei ?

— Nu. Țigările îmi usucă gîtul, zise ea cu voce slabă, dînd din cap.

— Să-ți dau atunci o gură de apă ?

— Deocamdată nu-mi trebuie nimic.

— Nu trebuie să fii politicoasă. Știi că nu te-am supus la toate astea pentru că mi-ai fi antipatică. Înțelegi, nu-i așa, că din punct de vedere strategic, era inevitabil ? Situația grea în care te afli pare să-i fi îmblînzit puțin pe săteni.

— Ei împart oricum țigări și saké o dată pe săptămînă, acolo unde muncesc bărbați.

— Ce vrei să spui ?

Era ca un muscoi mare și negru care credea că și-a luat zborul cînd, în realitate, își izbea capul de geam, în efortul de a scăpa. (Numele științific al gîzei e *Muscina stabulans.)* Muștele acestea au ochi compuși și o vedere foarte slabă. Neîncercînd măcar să-și ascundă necazul, bărbatul strigă cu o voce stridentă :

— Dar n-au de ce să se deranjeze astfel pentru noi ! Nu ne pot lăsa să ne ducem și să ne cumpărăm singuri ?

— Munca e grea și n-avem timp. Apoi, muncim pentru sat și e datoria asociației sătești să se îngrijească de cheltuieli.

Ei bine, în loc să facă un compromis, îl sfătuiau deci să renunțe la luptă. Nu, se gîndi el, e mult mai rău. Fără îndoială că l-au și înregistrat alături de mulți alții, ca o rotiță în munca lor de fiecare zi.

— Aș vrea să-ți pun totuși o mică întrebare, așa ca să mă lămuresc. Sînt eu primul, pînă în prezent, care a făcut o experiență ca aceasta ?

— Nu... Oricum, nu prea avem ajutoare. Cei care pot să muncească — proprietarii, săracii, toți — pleacă din sat, unul după altul. E un sat sărac. Nu-i decît nisip.

— Și ce-o să se-ntîmple ? întrebă el cu o voce liniștită, care împrumutase culoarea defensivă a nisipului. A mai fost cineva prins, afară de mine, nu-i așa ?

— Da, a fost. S-a întîmplat mai demult, în toamna anului trecut... omul cu cărțile poștale.

— Omul cu cărțile poștale ?

— Da, vînzătorul, sau așa ceva, al unei societăți care face cărți poștale și alte lucruri pentru turiști ; a venit să-l viziteze pe conducătorul cooperativei. Spunea că dacă am face reclamă locurilor frumoase de aici și ar afla cei de prin orașe....

— Și l-ați prins ?

— La vremea aceea, la o casă de pe aceeaşi parte cu mine, era lipsă de ajutoare.

— Ei, şi ce s-a întîmplat apoi ?

— Ei spun c-ar fi murit. Am înţeles că era prea slab pentru munca asta. Şi apoi, s-a întîmplat să fie pe vremea taifunului, iar munca era foarte grea.

— De ce n-a încercat să fugă ?

Femeia nu-i răspunse. Probabil că era atît de limpede, încît nu socotea că e nevoie să-i răspundă. Nu fugise fiindcă nu putuse. Asta era tot.

— Şi alţii ?

— Da. Odată, pe la începutul anului... stai să-mi amintesc... Era un student care umbla vînzînd cărţi, sau aşa ceva.

— Un voiajor comercial ?

— Erau cărţi subţiri, îmi amintesc, costau cam zece yeni, şi erau împotriva cuiva...

— A, vreun student dintre aceia care obişnuiesc să cutreiere ţara, adunînd sprijinitori pentru campaniile lor antiamericane. L-aţi prins şi pe el ?

— Trebuie să fie tot la vecinii mei, trei case mai jos.

— Şi, fireşte, au luat scara şi frînghia ?

— Da. Pentru că cei tineri nu rămîn de bunăvoie. Poate pentru că în oraş salariul e mai bun, şi apoi mai sînt şi filmele, restaurantele, magazinele deschise în fiecare zi.

— Dar încă n-a reuşit nici unul să scape de aici ?

— Ba da. Era un tînăr care a plecat la oraş şi s-a înhăitat cu oameni răi. Era năzdrăvan de tot,

cînd zvîrlea cuţitul... s-a scris şi în ziare... şi după ce a ieşit din închisoare l-au adus înapoi, iar acum cred că trăieşte liniştit cu părinţii lui.

— Nu te-ntreb de oameni din aceştia. Te-ntreb de cei care nu se-ntorc dacă au scăpat o dată !

— A fost de mult, a fost o familie întreagă, care a reuşit să iasă în timpul nopţii. Casa a rămas goală multă vreme ; la urmă era primejdioasă şi nu se mai putea locui în ea. E primejdios într-adevăr ! Dacă se dărîmă undeva de-a lungul dunelor, e ca un dig găurit.

— Vrei să spui că după asta n-a mai fost nimeni ?

— Nu, nimeni. Aşa cred.

— Absurd.

Vinele de sub ureche i se umflară şi i se puse un nod în gît.

Femeia se-ndoi deodată, ca o viespe cînd se ouă.

— Ce s-a întîmplat ? Te doare ?

— O, da. Frînghiile îmi fac rău.

El îi pipăi dosul mîinii, care se înălbise de tot. Îşi strecură degetele prin corzile care o ţineau legată, şi-i luă pulsul.

— Simţi, nu ? Pulsul e bun. Cred că nu e nimic serios. Regret, dar mi-ar plăcea să le povesteşti sătenilor care sînt vinovaţi de asta.

— N-aş vrea să te obosesc, dar n-ai vrea să mă scarpini, te rog, pe gît, în dosul urechii ?

Luat prin surprindere, nu putu s-o refuze. Între pielea ei şi stratul de nisip era un strat gros

de transpirație, ca untul topit. Avea senzația că-și înfipsese unghiile într-o piersică.

— Îmi pare rău. Dar ăsta-i adevărul — n-a mai ieșit nimeni de aici pînă acum.

Deodată, în conturul ușii apăru o dungă palidă, incoloră, care pluti mai departe. Era luna... o frîntură de lumină spălăcită, ca aripile unei furnici. Cînd ochii se obișnuiră cu ea, întreaga cupolă a bilei de nisip se prefăcu într-un lichid strălucitor, care avea țesătura frunzișului proaspăt.

— E-n ordine. Eu o să fiu primul care o să scap !

18

Grea era așteptarea ! Timpul părea strîns în nesfîrșite cute adînci, ca niște foale. Dacă nu se oprea la fiecare cută, nu putea să treacă înainte. Și în fiecare cută erau tot soiul de bănuieli, fiecare cu arma ei. Îți trebuia un efort teribil ca să mergi înainte, făcîndu-te că nu le vezi, și dîndu-le la o parte.

În fine, după ce așteptase toată noaptea, veniră zorile. Dimineața rîdea la el, lipindu-și fața, ca burta unui șarpe, de geamul ferestrei.

— Iartă-mă. Poți să-mi dai puțină apă ?

Se vede că bărbatul căzuse într-un somn ușor. Cămașa și pantalonii musteau de transpirație, pînă jos înapoia genunchilor. Nisipul lipit de sudoare avea structura și culoarea unei turte umede

de grîu. Cum uitase să-şi acopere faţa, nasul şi gura erau uscate ca orezăriile, iarna.

— Îmi pare rău, dar te rog, aş putea să... ?

Întreg trupul femeii tremura sub o pătură de nisip întărit. Scoase un ţipăt sec, de parcă ar fi avut temperatură. Suferinţa ei se transmise direct bărbatului, ca şi cum ar fi fost uniţi printr-un fir electric. El ridică acoperitoarea de plastic de pe cazan şi-şi îndesă robinetul în gură. Încercă să şi-o clătească, dar era imposibil cu apă atît de puţină. Scuipa numai nisip. Fără să-i mai pese, lăsă să-i curgă în jos, pe gît, nisipul o dată cu apa. Era ca şi cum ar fi băut pietricele.

Apa băută ţîşni imediat din el sub formă de sudoare. Pielea de pe spate, din jurul pieptului, pînă la şale, îl durea ca şi cum i-ar fi fost smulsă în fîşii subţiri. Aproape scuzîndu-se, împinse robinetul între buzele femeii. Ea îl apucă între dinţi şi fără să-şi clătească gura, înghiţi lacom apă, gîngurind ca un porumbel. Trei înghiţituri bune şi cazanul se goli. Pentru prima oară apăru în ochii ei o privire neiertătoare, plină de reproş, pe cînd îl fixa de după pleoapele-i umflate. Cazanul gol era uşor, de parcă ar fi fost de hîrtie plisată.

Bărbatul coborî pe podeaua de lut, scuturîndu-şi nisipul de pe corp, dorind din toate puterile să scape de senzaţia aceea neplăcută. Să încerce oare să şteargă faţa femeii cu un prosop ud ? Ar fi mai bine, în tot cazul, decît s-o lase cu sudoarea pe ea. Se zice că nivelul de civilizaţie este proporţional cu gradul de curăţenie a pielii. Presupunînd că omul are suflet,

acesta trebuie să sălăşluiască, după toate probabilităţile, în piele. Gîndurile astea în legătură cu apa îl făcură să-nţeleagă că pielea murdară avea mii şi mii de ventuze. Pielea era transparentă şi rece, ca gheaţa... învelitoarea moale, de fulgi, a sufletului. Dacă mai aştepta încă o clipă, pielea de pe tot corpul lui avea să se ofilească şi să se cojească.

Privi în cana de apă şi scoase un ţipăt de mînie.

— Doamne ! înţelegi că e goală ? E complet goală !

Îşi vîrî braţul în cană şi-l roti. Nisipul negru, lipit de fund, aproape că nici nu-i murdărea vîrfurile degetelor. Sub pielea lui dezamăgită începură să se zbată mii de miriapode rănite.

— Derbedeii au uitat să ne aducă apă. Mă-ntreb dacă mai au de gînd să ne aducă !

Ştia prea bine că spusese asta ca să se consoleze. Căruţul cu trei roţi îşi termina întotdeauna treaba şi se-ntorcea acasă puţin înaintea zorilor. Înţelegea ce intenţionau pungaşii. Încercau probabil să-l facă să urle, nedîndu-i apă, ştiind că nu mai avea. Se mai gîndi o dată şi înţelese că ar fi fost în stare chiar să-l lase să taie stînca de la bază, ştiind prea bine ce periculos era. Hotărît, nu-l simpatizau de loc. Desigur că n-au să lase să plece de la ei vie şi nevătămată o persoană care cunoştea atîtea secrete de-ale lor. Dacă era aşa, probabil că vor merge pînă la capăt.

Sta în prag şi privea în sus, spre cer. În cele din urmă recunoscu nuanţele roşietice ale soarelui cînd răsare. Nişte norişori scămoşi... dar nu

dintre aceia care aduceau ploaie. Părea că prin fiecare expirație corpul lui pierdea tot mai multă umezeală.

— Ce își închipuie ei că fac ? Vor să mă omoare ?

Femeia tremura. Poate pentru că știa foarte bine tot ce se petrece. La urma urmei era o complice, care făcea pe victima. Las-o să sufere. Era drept să sufere.

Dar scopul lui era ca sătenii să afle că ea suferă. Și nu era de loc sigur că vor afla. Știa că, departe de a le fi milă de ea, la nevoie o vor sacrifica. Poate de aceea îi era ei frică. Se simți ca un animal care vede, în cele din urmă, că deschiderea din gard prin care avea de gînd să scape este, de fapt, chiar intrarea în cușca lui — tot așa cum un pește înțelege pînă la urmă, după ce și-a lovit nasul de nenumărate ori, că geamul acvariului este de fapt un perete. Pentru a doua oară era doborît, fără apărare. Acum armele erau în mîna dușmanului.

Dar nu trebuie să se sperie. Cînd un naufragiat piere de foame și de sete, o face de frica lipsurilor fizice, nu atît din cauza lor. Așa se spune. Înfrîngerea începe cu teama de a fi înfrînt. De pe nas îi picura sudoarea. Dacă începea să se frămînte vrînd să știe cîți centimetri cubi de umezeală pierdea cu fiecare picătură, însemna că a și căzut în cursa dușmanului. Ar fi interesant să facă socoteala în cît timp se evaporă un pahar cu apă. Timpul n-o să treacă mai repede dacă o să se frămînte inutil.

— Ei, ce zici ? Să-ți scot legăturile ?

Bănuitoare, femeia îşi ţinu respiraţia.

— Dacă nu vrei, nu-mi pasă. Dacă vrei, ţi le scot. Dar cu o condiţie : să nu apuci în nici un caz lopata fără încuviinţarea mea. Ce zici ? Îmi făgăduieşti ?

— Te rog ! Femeia, care se purtase ca un cîine răbdător, se ruga acum cu bruscheţea unei umbrele întoarse pe dos de o pală neaşteptată de vînt. Făgăduiesc orice. Te rog !

Frînghia lăsase pete negre-vinete, pe suprafaţa cărora mustea un strat albicios, umed. Rămase culcată ca mai înainte, cu faţa-n sus, frecîndu-şi gleznele. Apoi, apucîndu-se de încheietura pumnului, îşi desfăcu, una cîte una, legăturile. Scrîşnea din dinţi, ca să nu plîngă, iar pe faţa ei transpiraţia apărea în pete.

Se-ntoarse treptat şi săltîndu-se, se ridică în patru labe. La urmă, cu multă trudă, ridică şi capul. Cîtva timp se legănă înainte şi înapoi, în aceeaşi poziţie.

Bărbatul sta liniştit pe pragul mai înalt ce se ridica pe podea. Gura i se umplu de salivă şi o înghiţi. Mai înghiţi o dată şi saliva deveni vîscoasă ca o pastă, oprindu-i-se în gît. Fireşte că nu-i era somn, dar simţurile-i ostenite erau ca hîrtia udă. În faţa lui, priveliştea plutea sub forma unor pete şi linii murdare. Era ca un peisaj dintr-un rebus : o femeie... nisip... o cană goală de apă... un lup bălos... soare. Şi undeva, nu ştia unde, trebuia să fie şi centrul unei furtuni şi linii de discontinuitate. De unde, pentru Dumnezeu, să înceapă ecuaţia asta plină de necunoscute ?

Femeia se sculă şi merse încet spre uşă.

— Unde te duci ?

Ea mormăi ceva, vrînd parcă să-l evite, încît abia putu pricepe ce spunea. Dar pe urmă înţelese de ce era încurcată — chiar de sub peretele de lemn, se auzi un ţîrîit. Într-un fel totul părea zadarnic.

19

Cît era de adevărat ! Timpului nu-i dai pinteni ca unui cal. Dar totuşi, nu e atît de încet ca un cărucior de mînă. Treptat, temperatura dimineţii îşi atinse intensitatea obişnuită ; ochii şi chiar creierul începură să-i fiarbă ; arşiţa îi străpungea măruntaiele ; plămînii îi ardeau.

Umezeala, pe care o absorbise nisipul noaptea, se prefăcea în aburi şi era trimisă înapoi în atmosferă. Nisipul iradia o lumină care, datorită razelor de soare refractate, îl făcea să apară ca asfaltul ud. Dar rămînea, de fapt, tot neschimbatul 1/8 mm, doar mai uscat, ca făina încinsă într-o tigaie.

Curînd se produse cea dintîi avalanşă de nisip. Era un sunet cu care se obişnuise, care devenise o parte a traiului zilnic şi totuşi, fără să vrea, bărbatul şi femeia se uitară unul la altul. Ce urmări va avea faptul că au lăsat nisipul să curgă o zi întreagă ? Gîndindu-se că nu puteau fi grave, bărbatul era totuşi neliniştit. Dar femeia întoarse

ochii în tăcere. Privirea ei îmbufnată părea să spună că n-avea decît să se frămînte singur, ei nu-i păsa. Să-l ia naiba dacă o s-o mai întrebe ceva ! Avalanşa ba se subţia de tot, devenind cît un fir, ba se lăţea iar, de grosimea unei curele ; procesul se repetă, cu accese şi pauze, încetînd la urmă de tot.

Cu siguranţă că situaţia nu era atît de serioasă încît să-l neliniştească. Oftă. Simţi cum sîngele îi pulsa în vinele de pe faţă şi cum îl ardea parcă ceva. Sticla de saké ieftin, la care încercase pînă atunci să nu se gîndească, începu să-l atragă, ca o flacără plutind în întuneric. Dorea să-şi umezească gîtlejul, cu orice, numai băutură să fie. Dacă ceda acestei ispite, sîngele avea să-i mai ceară. Ştia prea bine că semăna seminţele unei suferinţe şi că mai tîrziu o să regrete, dar nu mai putea rezista. Scoase dopul, duse sticla la gură şi bău. Dar limba lui protestă, aşa cum un cîine păzitor surprins de un hoţ începe să urle. Se înecă. Era ca atunci cînd stropeşti o rană cu alcool. Nu putu, totuşi, să-şi înfrîngă dorinţa de a mai trage a doua şi a treia înghiţitură. Ce saké oribil !

Fiindcă femeia era acolo, îi oferi şi ei sticla. Ea refuză, fireşte. Refuzul era exagerat, de parcă ar fi silit-o să bea otravă.

După cum se temuse, din stomac alcoolul sări la cap ca o minge de ping-pong, bîzîindu-i în urechi ca o albină. Pielea i se încrîncenă, ca şoricul de porc. Sîngele i se strica... i se prăpădea !

— Nu poţi să faci ceva ? Şi pentru dumneata trebuie să fie greu. Ţi-am scos legăturile, fă ceva !

— Bine. Dacă aş putea să fac pe vreun om din sat să ne aducă apă...

— Şi atunci, de ce nu încerci ?

— Aş putea... dacă am începe iar să muncim...

— Nu fi caraghioasă ! Cine le dă dreptul să încheie un tîrg atît de absurd ? Cum poţi să spui aşa ceva ? N-au dreptul, şi dumneata ştii asta !

Femeia plecă ochii în jos şi tăcu. Ce situaţie ! Cerul, care se zărea deasupra uşii, îşi schimbase culoarea de la azuriu la un alb strălucitor, ca albul scoicii de mare... Dacă munca este paşaportul omului între semenii lui, de ce trebuia el să ia un permis special de la săteni ? Viaţa omului n-ar trebui să fie scrisă pe atîtea petice de hîrtie risipite. Viaţa e un jurnal legat, şi uneori o carte o înţelegi de la prima pagină. Nu poţi fi silit să-ţi faci datoria pentru o pagină care n-are legătură cu cele dinainte. Nu poţi fi implicat ori de cîte ori cineva e gata să moară de foame. Drace ! Îi era sete. Dar oricît de sete îi era, tot nu avea destule trupuri ca să ia parte la toate înmormîntările tuturor oamenilor care-i erau străini.

Avalanşa de nisip începu din nou să curgă. Femeia se sculă şi coborî o mătură de pe perete.

— Nu te las să munceşti ! Ai promis, nu ?

— Nu, nu — doar pentru saltele.

— Saltele ?

— Dacă nu apuci să dormi puţin...

— Dacă o să-mi fie somn, o să am eu grijă de ele.

O zguduire, ca de cutremur, îl țintui locului. O clipă totul fu acoperit ca de ceață din cauza nisipului care cădea din tavan. Acum se vedeau, în sfîrșit, urmările faptului că nu mai curățiseră nisipul cu lopata. Negăsind altă cale, nisipul apăsa în jos. Încheieturile stîlpilor și grinzilor gemeau. Dar femeia privea țintă la un ușor și nu părea prea îngrijorată. Apăsarea părea să se mărginească și acum la baza casei.

— Să-i ia dracu ! Au de gînd s-o țină așa în vecii vecilor ?

Inima o luase razna ! Sălta ca un iepure speriat, ca și cum n-ar fi putut să stea în culcușul ei. Părea gata să se furișeze oriunde — în gură, în urechi sau chiar în intestine. Saliva era acum mult mai vîscoasă, iar gîtul îi era uscat. Poate pentru că saké-ul acela prost nu-i potolise destul setea. De-ndată ce alcoolul se risipea, pofta se aprindea din nou, și pînă la urmă flăcările poftei îl vor consuma.

— Probabil că ei se simt bine... cînd fac astfel de lucruri. N-au minte nici cît un șoarece. Ce s-ar face dacă aș muri ?

Femeia își ridică fața, ca și cum ar fi vrut să spună ceva, dar se răzgîndi și rămase cufundată în tăcere. Credea probabil că nu merita să-i răspundă.

Foarte bine. Dar dacă nu exista, oricum, decît acest sfîrșit inevitabil, de ce nu încerca orice ca să scape ?

Înghiţi încă o gură din sticla de saké şi, făcîndu-şi curaj, se repezi afară. Se trase înapoi, ca şi cum ochii i s-ar fi fixat pe plumb topit. Nisipul care curgea în gropile lăsate de paşii lui făcea vîrtejuri. Acolo trebuia să fie locul unde o atacase pe femeie şi o legase noaptea trecută. Lopata probabil că fusese îngropată de nisip.

Avalanşa se oprise în cea mai mare parte, dar chiar aşa fiind, nisipul continua să curgă în şiruri neîntrerupte de pe stînca dinspre mare. Din cînd în cînd, bătut de vînt, se prăvălea mai mult nisip de pe suprafaţa stîncii, fluturînd ca o pînză. Cu grijă, ca să nu provoace o avalanşă, începu să caute prin nisip cu degetele de la picioare.

Deşi sondă adînc, piciorul nu întîlni nici un obiect. Razele soarelui deveniră în curînd insuportabile. Pupilele i se contractau ca gămăliile de ac, iar intestinele îi tremurau ca o meduză. Fruntea îi fu străpunsă de o durere vie. Nu trebuia să mai piardă atîta transpiraţie. Era destul. Se întrebă ce se făcuse cu lopata. O luase afară, avînd de gînd s-o folosească în chip de armă ; asta era sigur. Deci trebuia să fie prin apropiere. Privind atent suprafaţa nisipului, văzu că într-o parte se înălţa ca o creastă, de forma unei lopeţi.

Scuipă, dar se opri pe dată. Trebuia să păstreze în corp chiar şi cantitatea cea mai mică de umezeală. Despărţi saliva de nisipul dintre dinţi şi buze, iar cu vîrful degetului rase numai ceea ce rămăsese lipit de dinţi.

Prin uşă văzu că femeia, cu faţa întoarsă, moşmondea ceva la partea dinainte a chimonoului ei. Poate că-şi desfăcea şiretul de la chiloţi, sau peria

nisipul care se strînsese acolo. Apucă lopata la mijlocul cozii şi o ridică pînă la umăr. Ţintind spre peretele care înconjura podeaua de lut, de lîngă uşă, izbi cu tăişul.

În spatele lui femeia scoase un ţipăt. Se repezi iar cu lopata, apăsînd cu toată greutatea. Decepţia îi fu mare cînd lopata trecu prin bîrnele peretelui, care parcă aveau consistenţa unui biscuit ud. Spălate de nisip, scîndurile păreau noi pe dinafară, dar în realitate erau mîncate.

— Ce faci ?

— Vreau să-mi fac o scară.

Încercă din nou, în alt loc. Acelaşi rezultat. Probabil că femeia avusese dreptate spunînd că nisipul face să putrezească lemnul. Dacă partea cea mai expusă soarelui era aşa, îşi putea lesne închipui cum va fi restul. Era de mirare că o casă atît de şubredă mai putea dăinui. Se uită la ea, cum stătea aplecată şi încovoiată, strîmbată într-o parte. Se gîndi că astfel de structuri fragile erau posibile, de vreme ce acum se făceau case din plastic şi din hîrtie, dar...

Dacă asta era situaţia cu scîndurile, va-ncerca cu bîrnele de la căpriori.

— Să nu faci asta. Opreşte-te !

— Tot o să ne zdrobească nisipul !

Fără să-i dea atenţie, se pregăti să lovească dar, ţipînd, femeia se repezi la el. Întinse cotul şi-şi roti corpul în efortul de a o ţine la distanţă, dar nu calculase bine şi, în loc de femeie, se roti el. Încercă numaidecît să pareze, dar femeia rezista ca şi cum ar fi fost legată de lopată cu lanţuri. Nu înţelegea cum ar putea să-l în-

vingă cu forța. Se rostogoliră unul peste altul de două-trei ori, lovind podeaua de lut și, o clipă, crezu că a învins-o, dar ea îl răsturnă abil, folosind drept scut coada lopeții. Ceva din el nu funcționa ca de obicei — poate că de vină era saké-ul pe care-l băuse. Oricum, nu mai ținea seama că adversarul era femeie. Își înfipse în stomacul ei genunchiul îndoit.

Femeia țipă și rămase fără vlagă. Imediat se rostogoli peste ea și o ținu la pămînt. Sînii îi erau dezgoliți, iar mîinile lui lunecau pe o piele umedă de transpirație.

Deodată amîndoi înghețară, ca la cinematograf cînd se stinge proiectorul. Era un moment împietrit, care putea să dureze la infinit dacă unul dintre ei nu făcea ceva. Îi simțea sînii pe stomac, iar sexul lui părea o ființă vie, complet independentă. Își ținu respirația. Cu o mică întorsătură a corpului, bătălia pentru lopată avea să se schimbe în ceva cu totul diferit.

Gîtlejul femeii se înălță, în timp ce încerca să-și înghită saliva. Sexul lui primi aceasta ca un semnal de intrare în acțiune, dar ea îl întrerupse cu o voce răgușită :

— Femeile de la oraș sînt drăguțe ?

— Femeile de la oraș ?

Deodată îi fu rușine. Fierbințeala membrului începea să se potolească. Păreau că au reușit să evite primejdia. Nu-și dăduse seama că serialele de la radio puteau să supraviețuiască și în mijlocul nisipului.

Totuși media femeilor părea convinsă că nu putea să-l facă pe un bărbat să-i cunoască va-

loarea decît dacă, ori de cîte ori desfăcea picioarele, o făcea ca şi cum ar fi fost eroina unui serial. Dar această iluzie, foarte patetică şi de fapt nevinovată, făcea din femei victimele unui viol spiritual, unilateral.

Cu cealaltă femeie hotărîse că va folosi totdeauna un prezervativ. Nu era convins nici acum că se vindecase complet de boala venerică de care suferise pe vremuri. Rezultatele analizelor erau întotdeauna negative, dar după ce urina, uretra începea brusc să-l doară, iar cînd controla urina într-o eprubetă, găsea, aşa cum se temea, că plutea în ea ceva ce semăna cu un filament. Medicul spusese că era o tulburare nervoasă, dar el nu putea scăpa de îndoiala că era vorba de vechea boală.

— Acum ne-ar prinde bine un prezervativ, nu ?

Obrajii şi buzele femeii erau acoperite cu o piele fină, sub care aproape că se vedea pulsînd sîngele. Şi ea urmă, cu un fel de necaz calculat :

— Între noi e ca atunci cînd cumperi ceva la magazin, nu ? Dacă nu-ţi place, poţi să-ţi iei banii înapoi, oricînd. Vezi un obiect învelit în plastic — poţi să te uiţi fără să rupi pecetea. Te întrebi ce-o fi înăuntru. Te-ntrebi dacă poţi avea încredere. Te-ntrebi dacă n-are să-ţi pară rău, mai tîrziu, cumpărînd ce nu-ţi trebuie.

Dar în inima ei probabil că nu era mulţumită cu relaţii atît de comerciale. El îşi aminti de mirosul de antiseptice din bordele, cînd începea să-şi încheie nasturii de la pantaloni, simţindu-se poftit afară în grabă... cu femeia încă goală, întinsă pe pat, cu prosopul între picioare.

— Dar tot e bine să simţi măcar o dată că ai forţat o vînzare, nu ?

— Nu. Orice forţare...

— Dar acum eşti vindecat, nu ?

— Dacă crezi într-adevăr asta, de ce nu cădem de acord să-i dăm înainte fără pază ?

— Văd că încerci să scapi de răspundere.

— Bine, dar n-am spus că nu-mi place să forţez o vînzare ?

— E foarte curios. Ce mă interesează pe mine boala dumitale venerică ?

— Poate că totuşi te interesează.

— Nu fi prost !

— Bine, atunci retrag vînzarea forţată.

— Înseamnă că n-ai de gînd să-ţi scoţi pălăria niciodată, cît trăieşti ?

— Mă mir că nu colaborezi de loc. Dacă ne-am culca împreună, ar fi natural să fii puţin tandră cu mine.

— Cu alte cuvinte, ai o boală venerică psihologică ? La urma urmei, nu uita că mîine va trebui poate să muncesc.

„Hm. O boală venerică psihologică", gîndi el, căscînd. „E o expresie foarte isteaţă !"

Dar femeia nu va şti niciodată cît îl rănise cu expresia asta. În primul rînd, o boală venerică era contrariul unui serial de la radio. Boala venerică era mărturia cea mai desperată că, în realitate, nu există nimic din ce se arată în seriale. Boala venerică... importată de Columb pe caravelele lui în golfurile cele mai mici... răspîndită pe dată de toţi oamenii prin toată lumea. Toţi oamenii erau egali în faţa morţii şi a bolii vene-

rice. Boala venerică... responsabilitatea colectivă a omenirii. Iar ea refuza s-o admită. Se-nchisese în propria ei poveste, într-un fel de „Alice în ţara minunilor", în care juca rolul principal. Şi el era lăsat de partea astălaltă a oglinzii — bolnav de o boală venerică psihologică. Şi astfel, membrul lui gol, fără pălărie, rămase paralizat zadarnic. Oglinda îl făcuse impotent. Nevinovăţia ei feminină îl preschimbase într-un duşman.

20

Faţa lui era întărită ca de scrobeală, respiraţia şuiera ca o furtună. Saliva avea gust de zahăr ars... şi atîta risipă de energie! Pierduse prin transpiraţie cel puţin un pahar de apă. Femeia se sculă, leneşă, indiferentă, cu capul plecat. Faţa mînjită de nisip îi ajunse cam la nivelul ochilor bărbatului. Deodată îşi suflă nasul în degete şi-şi frecă mîinile cu nisip de pe jos. Pantalonii lunecară peste şoldurile plecate.

Întoarse capul, plictisit. Şi totuşi nu era adevărat că era numai plictisit. Pe vîrful limbii îi stăruia un gust ciudat, nu de uscăciune. Membrul îi pulsase şi vibrase fără prezervativ, deşi nu multă vreme, doar pînă-n clipa cînd fusese doborît de expresia stupidă a femeii. În el rămînea totuşi o căldură întîrziată. Poate că era exagerat să spună că descoperise ceva, dar era un lucru căruia trebuia să-i acorde atenţie o clipă.

Nu se simţea mai degenerat decît alţii, dar nu era dispus să practice numai violul spiritual. Era ca şi cum ai mînca o prăjitură fără zahăr. Viol spiritual ar însemna ca, înainte de-a o răni pe ea, să-şi facă rău sieşi. Şi de ce să se îmbolnăvească de o boală venerică, fie ea şi psihologică ? Ar însemna să adauge nedreptăţii insulta. Să fie oare adevărat că glandele femeii sînt atît de slabe, încît sîngerează chiar şi numai dacă o priveşte un bărbat ?

Simţea în mod vag că poftele sexuale sînt de două feluri. De exemplu, pe baza cercului Möbius, cînd faci curte unei fete, adică înainte de a vira spre sex, începi întotdeauna cu discursuri despre nutriţie şi gusturi... Pentru cineva care moare de foame, hrana există numai într-un sens abstract ; pentru el nu există gust de friptură şi de stridii de Hiroshima. Dar cînd burta ţi-e plină, începi să distingi nuanţe de gusturi şi de arome. La fel stau lucrurile şi cu pofta sexuală. Mai întîi vine pofta în general, şi abia după aceea evoluează gusturile mai deosebite. Iar problema sexuală nu poate fi discutată în general ; ea depinde de timp şi de loc... uneori ai nevoie de o doză de vitamine... alteori de o ceaşcă de orez cu ţipari. O teorie bine concepută dar, din nenorocire, nici una dintre prietenele lui nu se oferise de bunăvoie să experimenteze pofta sexuală în general sau în special. Era firesc. Nici bărbatul, nici femeia nu se mulţumesc numai cu ceva teoretic. Asta o ştia el prea bine, dar urma în mod naiv cercul lui Möbius şi trăgea într-una de cordonul soneriei, într-o casă

goală, numai pentru că nu voia să comită un viol spiritual.

Desigur, nici el nu era atît de romantic încît să viseze la nişte relaţii sexuale pure. Asta poţi s-o faci cînd vezi moartea cu ochii — ca iarba de bambus care poartă seminţe tocmai cînd începe să se ofilească... ori ca şoarecii flămînzi care, cînd migrează, se copulează des şi frenetic... ca bolnavii de tuberculoză pe care-i cuprinde un fel de nebunie sexuală... ca regele care trăieşte într-un turn şi-şi petrece tot timpul întocmind un harem... ca soldatul pentru care fiece moment e preţios pe cînd aşteaptă atacul inamicului şi îşi cheltuieşte ultimele clipe masturbîndu-se...

Din fericire, însă, omul nu este expus fără deosebire primejdiilor de moarte. El nu trebuie să se mai teamă, nici măcar iarna ; a reuşit să se elibereze de imboldul sexual sezonier. Totuşi, cînd lupta se sfîrşeşte, armele devin o povară. S-a instituit o ordine, iar puterea de a controla sexul şi forţa brută nu mai e în mîna naturii, ci în a omului. De aceea actul sexual e ca un tichet de abonament : se marchează ori de cîte ori e folosit. În orice caz, trebuie să te convingi mai întîi că tichetul e valabil. Dar acest control e foarte apăsător, fiind conform complicaţiilor ordinei respective. Tot soiul de certificate intră în acţiune — contracte, licenţe, permise, titluri, autorizaţii, înregistrări, permise de transport, adeverinţe că aparţii unei asociaţii, scrisori de recomandare, bilete, permise provizorii, înţelegeri, declaraţii de

venituri, chitanţe, chiar şi certificate de genealogie... şi orice tip de altă hîrtie imaginabilă.

Datorită acestor piedici, sexul e îngropat sub un strat gros de certificate, ca o omidă într-un coş. Tot ar fi bine dacă atîta ar fi destul. Dar chiar aşa, au fost oare epuizate toate certificatele ? Nu mai există nimic ce am uitat să declarăm ? Atît bărbaţii cît şi femeile sînt supuşi unei gelozii apăsătoare, suspectînd tot timpul că celălalt a lăsat să-i scape ceva în mod intenţionat. Ca să-şi dovedească cinstea, sînt siliţi să scoată un alt rînd de acte. Nimeni nu ştie unde se va sfîrşi cu asta. În ultimă analiză, certificatul pare să fie infinit.

(Mă condamnă pentru că discut prea mult. Dar eu nu sînt un tip care vorbeşte de dragul de a vorbi. Ce-am spus e numai adevărul.)

— Dar nu e asta oare dragostea ?

— Nu. E ceea ce rămîne după ce ai eliminat restricţiile. Dacă n-ai nici atîta încredere, mai bine să nu mai ai de loc.

Nu sîntem siliţi să continuăm discuţia pînă la noţiunea — de prost gust — a sexului înfofolit. Hai să ne înnoim în fiecare dimineaţă, în sex. În sex, o haină purtată o dată e veche. Îi calci cutele, şi iată e ca nouă. Şi nouă fiind se-nvecheşte iar... Ne obligă cineva să ascultăm astfel de lucruri indecente ?

Fireşte, dacă te-ai convinge că acest control ar constitui o garanţie pentru toată viaţa, atunci tot ar mai fi loc pentru compromisuri. Dar, în realitate, spinul morţii cade din cer, iar miile de înfăţişări pe care le ia nu ne lasă loc să ne

mişcăm. Chiar şi în problema sexuală avem un fel de presimţiri — simţim că ni s-a promis ceva ce nu s-a împlinit. Şi astfel, începem să falsificăm tichetul, pentru că nu sîntem satisfăcuţi sexual. E în ordine ; e o treabă bună. Sau admitem atunci că violul spiritual e un rău necesar. Oricum, fără el, practic n-ar exista căsătorii. Cei care preferă libertatea sexuală procedează de fapt într-un fel asemănător. Doar că ei raţionalizează plauzibil violul reciproc. Dacă îl accepţi aşa, poate fi plăcut. Libertatea, combinată cu neliniştea constantă — ca o perdea care nu se închide de tot — poate să ducă numai la crearea de psihopaţi sexuali. Sărmanul lui sex nu va avea prilejul să-şi scoată pălăria şi să se relaxeze.

Femeia părea să-i simtă tulburarea. Se opri în timp ce-şi lega pantalonii, cu capătul şnurului desfăcut atîrnînd între mîinile ei. Privi în sus, la el, cu ochi de iepure. Semănau cu ochii de iepure nu numai pentru că pleoapele erau roşii. Bărbatul îi răspunse cu ochii prin care timpul încetase să mai curgă. O înconjura un miros aspru, de cartilaj fiert.

Ţinînd într-una de şnur, alunecă pe lîngă el şi trecu în camera ei, unde începu să-şi scoată pantalonii. Se purta atît de firesc, încît părea că nu face decît să continue gesturile de mai înainte. Bărbatul aproape că-şi frecă mîinile de aşteptare : asta da, adevărată femeie. Dar se răzgîndi numaidecît. Ce stupid ! Cu şovăieli de

acest fel va încurca lucrurile. Repede, puse şi el mîna pe cureaua pantalonilor. Dacă asta s-ar fi întîmplat ieri, ar fi zis că purtarea ei este prea vizibil teatrală... la fel ca rîsetele şi gropiţele. Poate că asta era realitatea, dar el nu dorea să gîndească. Stadiul cînd s-ar fi putut tocmi pentru trupul ei trecuse de mult. Acum forţa avea cuvîntul. Existau premise sigure că relaţiile reciproce vor fi plăcute şi putea renunţa la încuviinţarea ei.

Un şuvoi subţire de nisip lunecă peste baza membrului, o dată cu pantalonii, şi curse în jos pe coapse. În aer se răspîndi un miros vag mucegăit. Încet, dar sigur, pompînd ca o conductă, membrul începu să se umple din nou. Şi cu sexul arătîndu-i direcţia, bărbatul îşi luă elan şi se apropie de femeie, care-l aştepta goală.

Va fi plăcut oare ?

Fireşte — totul se potrivi ca într-un pătrat de hîrtie milimetrică de aceleaşi dimensiuni : respiraţia, timpul, încăperea, femeia. Era oare ceea ce se numea poftă sexuală în general ? Poate, dar ce fese bine legate ! Nu le puteai compara cu nenorocitele pungi de oase pe care le culegeai pe stradă.

Şezînd pe un genunchi, femeia începu să-şi perie nisipul de pe gît, cu un prosop pe care-l strînsese ca pe o minge. Deodată se porni o nouă avalanşă. Întreaga casă tremura şi gemea. Ce întrerupere provocatoare ! În faţa ochilor lui nisipul acoperea capul femeii, adunîndu-se pe umeri şi pe mîini. Strîngîndu-se în braţe, cei doi nu puteau decît să aştepte să treacă avalanşa.

Sudoarea picura pe nisipul adunat, peste care curgea tot mai mult nisip. Umerii femeii tremurau. El se simţea ca apa clocotindă, gata să dea în foc. Totuşi, nu înţelegea de ce îl atrăgeau atît de tare coapsele ei. Îl atrăgeau atît de mult încît... simţea ca şi cum cineva i-ar fi scos nervii din corp şi i-ar fi înfăşurat, unul cîte unul, în jurul coapselor ei. Aşa trebuie să fie pofta de mîncare a carnivorelor — grosolană, lacomă. Ripostă ca un arc încolăcit. Era o experienţă pe care n-o cunoscuse cu cealaltă femeie. Pe patul acela — cu cealaltă — fuseseră un bărbat simţitor şi o femeie simţitoare, el observator şi ea observatoare ; fuseseră un bărbat care se observa pe cînd experimenta şi o femeie care se observa pe cînd experimenta ; fuseseră o femeie care observa cum un bărbat se autoobservă şi un bărbat care observa cum o femeie se autoobservă... totul reflectat în oglinzi... conştiinţa nelimitată a actului sexual. Din fericire, pofta sexuală cu un trecut de cîteva sute de milioane de ani, de la amibă încoace, nu se uzează prea uşor. Dar lui îi trebuia acum o pasiune devorantă, ceva care să-i stimuleze şi să-i izbească nervii de şalele femeii.

Avalanşa de nisip se opri şi, ca şi cum ar fi aşteptat numai asta, el se alătură femeii, ajutînd-o să-şi îndepărteze nisipul de pe trup. Ea rîdea cu o voce răguşită. Mîinile lui deveniră tot mai insistente, trecînd de la piept pe sub braţe şi de acolo în jurul şalelor.

Degetele femeii se înfipseră în gîtul lui şi, din cînd în cînd, ea ţipa uşor, surprinsă.

Cînd isprăvi, fu rîndul ei să-i perie trupul. Închise ochii şi aşteptă, trecîndu-şi mîna peste părul ei, tare şi aspru la pipăit.

O contracţie spasmodică şi, din nou, acelaşi lucru... aceeaşi repetiţie neschimbată, căreia i se devota, visînd la alte lucruri : să mănînce, să umble, să doarmă, să sughită, să vocifereze, să se acupleze.

21

Convulsiile omului continuau să clădească nesfîrşite straturi de fosile. Dinţii de dinozauri şi gheţarii n-au putut să răpună acest impuls de procreare, cu gemetele şi extazele lui. La sfîrşit, o revărsare albă îi stoarse trupul crispat, secîndu-l... un roi meteoric ţîşni străpungînd întunericul nesfîrşit... stele ruginii, portocalii... un cor alcalin.

Licărirea mai întîrzie puţin şi apoi dispăru. Mîinile femeii, bătîndu-l uşor pe fese, nu mai aveau nici un efect. Nervii i se scurseseră, se veştejiseră ca o ridiche degerată. Femeia, care-şi proiectase şoldurile încercînd să-l mai oprească se prăvăli şi ea pe spate, într-o mulţumire sleită.

O cîrpă veche, mirosind acriu în dosul unui scrin... un bulevard în faţa unei piste de biciclete, de pe care obişnuia să se întoarcă purtînd umbra unui regret.

La urma urmei, nimic nu folosise, nimic nu se isprăvise. Nu el îşi mulţumise poftele, ci altcineva care-i împrumutase trupul. Sexul, conform naturii lui, nu era definit de un singur organism individual, ci de acela al speciei. Individul, după terminarea actului, nu poate decît să se întoarcă la propriul său eu. Numai oamenii fericiţi se întorc la mulţumire. Cei care au fost trişti se-ntorc la desperare. Cei care erau pe moarte, se-ntorc la patul lor de moarte. Cum se putea oare convinge că şiretlicul acesta era dragoste pătimaşă ? Era ceva mai bun în această dragoste pătimaşă decît în sexualitatea substituită ? Dacă aşa era, ar fi fost mai bine să fie ascet, făcut din sticlă. Probabil că aţipise o clipă, rostogolindu-se în sudoare şi secreţii, cu miros de ulei de peşte rînced. Visase. Era un vis cu un lavabou pe care nu-l putea găsi, deşi auzea cum curge apa, cu o baie comună în care closetul era plin pînă sus cu fecale, cu o galerie lungă ale cărei podele începeau să se îndoaie, cu un pahar spart. Un om fugea cu un bidon. Cînd îl rugă să-i dea şi lui doar o înghiţitură de apă, omul ţipă la el, privindu-l ca o lăcustă, şi o luă înainte.

Se trezi. Pe dosul limbii i se topea un clei lipicios. Setea devenise cumplită. Voia apă. Apă strălucitoare, cristalină, cu bule de aer argintii urcînd din fundul paharului. Se simţea ca o conductă goală de apă într-o casă părăsită, acoperită cu pînze de păianjeni şi mînjită de praf, respirînd convulsiv după apă, ca un peşte.

Cînd se ridică, mîinile şi picioarele îi erau ca nişte saci grei de gumă, umpluţi cu apă. Ridică

de jos cazanul gol, care fusese zvîrlit pe podeaua de lut, şi şi-l lipi de gură. După mai mult de treizeci de secunde, două-trei picături îi udară în sfîrşit vîrful limbii, dar el rămase uscat ca sugativa. În aşteptarea apei, gîtlejul i se contractă şi mai mult, ca şi cum ar fi luat-o razna.

Dorind cu frenezie apa, cotrobăi în jurul chiuvetei prin lucrurile care-i erau la îndemînă. Apa era cea mai simplă combinaţie chimică. Ar trebui să nu fie imposibil să găseşti undeva măcar puţină apă... aşa cum dai peste un bănuţ uitat într-un sertar. Iată ! Mirosea a apă. Fără îndoială, era mirosul apei. Scormoni repede prin nisipul ud de pe fundul cănii şi-l înfundă în gură. Îl cuprinse un simţămînt de greaţă. Se aplecă înainte, stomacul i se strînse, iar lacrimile începură să-i curgă în timp ce vărsa un lichid galben.

Ca un cozoroc de plumb, durerea de cap îi lunecă peste ochi. Probabil că pasiunea era cea mai scurtă cale spre prăbuşire. Se ridică deodată în mîini şi în picioare şi începu să sape în nisipul podelei de lut. Cînd ajunse pînă la coate, văzu că nisipul devine ud, de culoare mai închisă. Îşi băgă faţa în el, îşi apăsă fruntea arsă, inhalînd adînc. Spera că oxigenul şi hidrogenul se vor combina între ele.

— Fir-ar să fie de mîini murdare ! zise el sec, apăsîndu-şi unghiile în palme şi întorcîndu-se la femeie. De ce nu faci nimic, pentru numele lui Dumnezeu ? Nu e nici un pic de apă nicăieri ?

Femeia şopti, răsucindu-şi umerii şi trăgîndu-şi chimonoul peste coapsele goale.

— Nu, nu e de loc.

— De loc ? Crezi că lucrurile pot să meargă așa înainte ? E vorba de viață și de moarte. Cățea ! Fă ceva ! Și repede ! Te rog ! Uite, mă rog de tine !

— Dacă ne-am apuca de lucru... ne-ar aduce repede...

— Bine. Ați cîștigat. Nu mă mai pot împotrivi. Cedez...

În inima lui nu cedase însă nici un moment. Dar nu se moare așa... la urma urmei nu era o sardea uscată. Și totuși era gata să se facă de rîs în fața lumii, numai ca să capete puțină apă.

— Cedez. Dar e destul de rău că ne lasă să așteptăm pînă la împărțeala obișnuită. Nu prea putem lucra, fiind atît de uscați, nu ? Ia chiar acum legătura cu... Te rog. Nu ți-e sete și ție ?

— Oamenii or să știe cînd începem să muncim. Cineva ne supraveghează tot timpul cu ocheanul, de pe foișorul de foc.

— Foișorul de foc... ce fel de foișor ?

Mai mult decît porțile de fier, mai mult decît pereții, pe prizonier îl face să se simtă înlănțuit micul vizor de la ușă. Necăjit, omului îi trecură repede prin minte imagini văzute în sat.

Își amintea de orizontul de nisip și cer. Nicăieri un loc unde să se înalțe un foișor. Mai mult, era de necrezut că el și femeia pot fi văzuți dinafară, în timp ce ei nu reușeau să vadă pe nimeni de unde erau.

— O să înțelegi dacă te uiți pe după capătul din dos al stîncii.

El se aplecă supus și ridică lopata. Să-ți pese de demnitate, după toate ce se întîmplaseră, ar

fi ca şi cum ai călca o cămaşă murdară. Ieşi afară, mînat de un gînd.

Soarele ardea ca o oală goală aşezată pe foc. Strălucirea lui îi tăie respiraţia. Aerul care-i umplea nările mirosea a săpun, dar cu fiecare pas se apropia mai mult de apă. Stînd sub stîncă, de partea mării, şi privind în sus, putu să desluşească vîrful unui turn negru, mare cît vîrful degetului mic. Vîrful în formă de spin era fără îndoială un post de observaţie. Oare îl şi văzuseră ? Desigur că observatorii aşteptaseră momentul acesta cu o bucurie ascunsă.

Se-ntoarse spre vîrful negru, ca un spin, al foişorului şi, ţinînd lopata deasupra capului, o agită furios înainte şi înapoi. Aşeză în aşa fel unghiul tăişului, ca să se reflecteze în ochii observatorului. Privirea îi fu voalată ca de o ceaţă de argint viu încins. Ce Dumnezeu făcea femeia ? Mai bine să vină să-i ajute chiar acum.

Deodată îl acoperi o umbră răcoroasă, ca o batistă udă : un nor trecuse pe sus, ca o frunză mînată de vînt într-un colţ de cer. Drace... dacă ar ploua o dată, n-ar mai fi nevoit să facă asta. Şi-ar întinde mîinile amîndouă şi ele s-ar umple cu apă. Şiroaie de apă pe pervazul ferestrei... stîlpi de apă izbucnind din jgheabul streşinilor... ploaie plescăind pe asfalt, învăluindu-l.

Nu ştia dacă visa sau dacă meditaţiile lui se realizaseră, dar deodată îşi dădu seama că în jurul lui se zguduia ceva. Venindu-şi în fire, descoperi că se afla în mijlocul unei avalanşe de nisip. Se adăposti sub streaşina casei şi se

rezemă de perete. Oasele păreau că i s-au topit ca oasele de pește conservat. Setea îi ardea tîmplele, lăsînd la suprafața conștiinței, ca niște puncte de relief, crîmpeie de gînduri. Scrîșni din dinți și-și apăsă mîinile pe stomac, învingîndu-și în fine greața care i se urca în gît.

Vocea femeii pătrunse pînă la el. Sta cu fața spre stîncă și vorbea tare cu cineva. Pe sub pleoapele-i grele, privi și el în sus, pe furiș.

Bătrînul care-l adusese aici cobora o găleată cu apă, agățată la capătul unei frînghii. Apă! În sfîrșit apă! Găleata se clătină și puțină apă curse pe panta de nisip. Era apă, fără îndoială, apă adevărată! Cu un strigăt, sări într-acolo, să ajungă mai repede la apă.

Cînd ajunse, dădu la o parte femeia, călcînd-o peste picioare, și apucă găleata cu amîndouă mîinile. Nici nu scoase frînghia și — nerăbdător — își vîrî fața în apă, fremătînd ca o pompă. Scoase capul și respiră. Cînd își ridică pentru a treia oară capul, din nas și dintre buze îi țîșneau stropi de apă și sughița dureros. Genunchii se îndoiau moi sub el; închise ochii. Acum era rîndul femeii. Și femeia era într-adevăr neîntrecută. Ca și cum întregul trup i s-ar fi prefăcut într-un flotor de cauciuc, bău cît ai clipi jumătate din conținut. Apoi dădu drumul găleții și se întoarse la podeaua de lut. Bătrînul începu să tragă în sus frînghia. Deodată, bărbatul sări și o apucă.

— Așteaptă! se rugă el. Așteaptă doar o clipă! Vreau să mă asculți. Te rog! Vreau să mă asculți!

Bătrînul se îndupleca şi se opri din tras. Clipea din ochi surprins, dar faţa lui rămase fără expresie.

— De vreme ce mi-aţi dat apă, voi face tot ce trebuie, vă promit. Mi-ar plăcea totuşi să mă asculţi. N-aţi judecat bine lucrurile. Sînt profesor într-o şcoală. Mă aşteaptă colegii şi ştiu toţi de mine, şi sindicatul, şi ministerul... Crezi că lumea va primi dispariţia mea în tăcere ?

Moşul îşi trecu limba peste buza superioară şi rînji, mai degrabă indiferent. De fapt nu era un rînjet, ci părea aşa din cauza cutelor din colţul ochilor, care se iveau cînd încerca să evite nisipul adus de vînt. Dar bărbatului desperat nu-i scăpa nici o trăsătură a feţei lui.

— Ce ? Cum vine asta ? Vă daţi seama, nu, că sînteţi gata să săvîrşiţi o faptă criminală ?

— De ce ? Au trecut zece zile şi nu e nici o înştiinţare de la poliţie. Bătrînul pronunţa meticulos cuvintele, unul cîte unul. Să zicem că n-o să fie nici după zece zile... atunci ?

— N-au fost zece zile. Doar o săptămînă.

Moşul închise gura şi tăcu. Schimbul de cuvinte nu folosise la nimic. Îşi stăpîni nerăbdarea şi spuse cu glas tare :

— Bine, asta n-are importanţă. Vrei să vii jos, să stăm de vorbă pe-ndelete ? N-am să fac nimica rău. Chiar dacă aş vrea, împotriva superiorităţii voastre n-aş putea face nimic. Promit.

Moşul tăcu mai departe. Bărbatul începu să sufle mai greu.

— Să nu crezi că nu înţeleg cît de importantă este pentru satul vostru munca de curăţire

a nisipului. Ştiu bine că e o chestiune de viaţă şi de moarte. Ceva foarte serios, înţeleg. Dacă nu m-aţi sili s-o fac, poate nu mi-ar veni greu să colaborez cu voi de bunăvoie. Zău că-i aşa. N-ar fi decît omeneşte dacă aş colabora, văzînd cum stau lucrurile. Crezi într-adevăr că asta e singura posibilitate ca să mă faceţi să lucrez cu voi ? Mă-ndoiesc. N-aţi fost în stare să găsiţi una mai bună ? Omul potrivit la locul potrivit. Dacă nu-l pui pe om la locul potrivit, distrugi în el dorinţa de colaborare. Asta-i adevărat, nu ? N-a existat o cale mai bună ca să mă utilizaţi, fără a lua asupra voastră un risc atît de mare ?

Oare moşul auzea ? Sau nu ? Întoarse indiferent capul şi făcu o mişcare ca şi cum ar fi scuturat de pe el o pisicuţă jucăuşă. Poate că era nervos din cauza observatorului din turn ? Ar fi rău dacă ar fi văzuţi vorbind împreună ?

— Eşti de acord, nu ? E într-adevăr important să curăţim nisipul. Dar acesta este un mijloc, nu un scop. Scopul vostru este să vă apăraţi de nisip, nu ? Din fericire, am făcut nişte cercetări asupra nisipului. Mă interesează în chip deosebit. De aceea am ţinut neapărat să vin într-un loc ca acesta. În ziua de azi nisipul îi fascinează în mod cu totul special pe oameni. Putem să profităm de aceasta. Localitatea poate fi dezvoltată ca o nouă staţiune turistică, de exemplu. Te foloseşti de nisip, nu i te împotriveşti. Pe scurt, trebuie să încercaţi să vă schimbaţi mentalitatea.

Bătrînul deschise ochii.

— În orice localitate turistică, răspunse el cu nepăsare, trebuie să existe pe undeva izvoare fierbinți. Și apoi, știe oricine că singurii care cîștigă ceva de pe urma turiștilor sînt negustorii sau străinii.

Poate că era o închipuire, dar bărbatul simțea că celălalt își bătea joc de el ; și-și reaminti deodată povestirea femeii, de vînzătorul de cărți poștale care, după ce pățise ca el, se îmbolnăvise și murise.

— Bine, acesta e doar un singur exemplu de ce-ați putea să faceți. Dar ar putea exista cereale special adaptate la proprietățile nisipului, nu ? Pe scurt, nu trebuie să vă legați atît de absurd de vechiul vostru fel de viață.

— Am făcut tot soiul de cercetări. Am încercat să cultivăm arahide și bulbi, și alte plante dintr-astea. Aș vrea să-ți arăt cum cresc aici lalelele.

— Dar ce-ai zice de niște perdele vegetale, care să vă apere de nisip ?... O adevărată perdea împotriva nisipului ? Am un prieten ziarist. Știi, se prea poate să folosim ziarul ca să trezim interesul opiniei publice în favoarea voastră.

— Nu ne pasă că le va fi milă de noi, decît dacă vom primi și fondurile necesare.

— Bine, dar atunci trebuie să porniți o mișcare, ca să le obțineți.

— Poate, dar după legile pe care le avem, pagubele de pe urma vîntului și a nisipului nu se prea recunosc și nu se plătesc despăgubiri.

— Ar trebui să luptați ca să vi se recunoască.

— Ce treabă poți să faci într-o prefectură săracă cum e a noastră ? Noi ne-am săturat. Pe

scurt, aşa cum trăim acum ne costă cel mai ieftin. Dacă ne-am lua după stăpînire, ne-am pierde în nisip, în timp ce ei ar bate cîmpii cu socotelile lor.

— Dar eu trebuie să mă gîndesc la situaţia mea ! strigă bărbatul cît putu de tare. Sînteţi părinţi, aveţi copii, nu ? Înţelegeţi desigur ce obligaţii are un învăţător !

Chiar în clipa aceea bătrînul smuci frînghia şi o ridică în sus. Luat prin surprindere, bărbatul îi dădu drumul. Ce obrăznicie ! Te pomeneşti că bătrînul se prefăcuse că ascultă ce spunea el, numai ca să poată trage în sus de frînghie. Rămase înmărmurit, simţind că nu mai ţine frînghia în mînă.

— Vă purtaţi ca nişte nebuni. V-aţi pierdut minţile. Nisip ar putea căra cu lopata şi o maimuţă, dacă ar avea puţină experienţă. Eu aş putea să fac mult mai mult. Un bărbat e obligat să-şi folosească toate calităţile.

— O fi cum zici, dar... bătrînul vorbea indiferent, ca pentru a pune capăt acestei pălăvrăgeli. Oricum, fă ce poţi. Noi o să facem tot ce-om putea, ca să te ajutăm.

— Aşteaptă. Nu-i o glumă ! Hei ! Aşteaptă o clipă ! O să-ţi pară rău. Nu înţelegi de loc. Dac-ai aştepta doar o clipă ! Te rog !

Dar bătrînul nu se mai uită înapoi. Se sculă, cu umerii aplecaţi, ca şi cum ar fi cărat o povară mare, şi plecă. După trei paşi umerii lui nu se mai vedeau, la al patrulea pieri cu totul. Bărbatul îşi cufundă braţele şi capul în nisipul care-i intra prin guler, strîngîndu-se într-o pernă uşoară

în locul unde cămaşa întîlnea pantalonii. Deodată transpiraţia începu să-i curgă furios pe piept, pe gît şi pe frunte, şi de-a lungul coapselor. Era apa pe care o băuse adineauri. Nisipul forma cu transpiraţia o cataplasmă de muştar, care-i frigea pielea şi-i provoca mîncărimi, umflînd-o ca pe un fulgarin de cauciuc.

Femeia începuse să muncească. Deodată îl cuprinse bănuiala că ea băuse pînă la fund ce mai rămăsese din apă. Intră repede în casă.

Mai era apă. Bău din nou cu nesaţ trei-patru guri şi se miră iar de gustu-i limpede, mineral. Nu izbutea să-şi ascundă neliniştea. Nu mai putea aştepta pînă seara. Desigur că dacă bea acum toată apa, nu se mai putea prepara cina. Sătenii se bazaseră tocmai pe asta. Încercau să-l înlănţuie prin frica de însetare.

Îşi împinse mult pe faţă pălăria de pai şi se grăbi să iasă afară. Judecata şi puterea de gîndire nu erau decît un fulg de zăpadă pe fruntea-i înfierbîntată, de cînd avea în faţă ameninţarea setei. Zece găleţi de apă ar fi fost o bucurie, dar una singură mai mult îl întărîta.

— Unde e lopata ?

Femeia zîmbi obosită, arătînd un loc sub streaşină, în timp ce-şi ştergea cu mîneca sudoarea de pe frunte. Deşi fusese înfrîntă, nu părea să fi uitat nici o clipă unde se aflau uneltele. Trebuie să fie o atitudine, cu care oamenii din ţinuturi nisipoase se deprindeau în mod firesc.

De-ndată ce avu în mînă lopata, picioarele lui trudite se îndoiră ca un trepied pliant. De fapt nu dormise de noaptea trecută. În orice caz, va fi

probabil nevoie să aranjeze dinainte cu femeia porţia minimă de muncă pe care trebuia s-o execute. Dar era prea obosit ca să vorbească acum cu ea. Poate pentru că se obosise prea mult vorbind cu bătrînul, îşi simţea coardele vocale frînte, ca nişte fileuri de peşte uscat. Mecanic, îşi reluă locul lîngă femeie şi începu să dea cu lopata.

Ca legaţi împreună, cei doi săpau între stîncă şi casă. Peretele de lemn al casei era moale ca o turtă de orez care nu se uscase complet. Parcă era un răzor pregătit pentru semănatul ciupercilor. La urmă adunară nisipul într-un singur loc. Îl puseră în bidoanele de gaz şi-l mutară la locul de unde urma să fie ridicat. După aceea, începură din nou să sape.

Mişcările bărbatului erau aproape automate, involuntare. Gura îi era plină de o salivă spumoasă, cu gust de albuş de ou. Îi curgea pe barbă şi-i picura pe piept, dar el nu băga de seamă.

— Ştii, ai face mai bine dacă ai ţine lopata cu stînga, mai jos... aşa... vorbi liniştit femeia. Dacă stînga stă aşa şi-ţi foloseşti dreapta ca pe o pîrghie, nu oboseşti nici pe jumătate.

Deodată croncăni o cioară. Lumina se schimbă, din galbenă în albastră, iar suferinţa lui care se înteţise se topi, moale, în peisajul înconjurător. Patru ciori lunecară în jos, paralel cu ţărmul. Vîrfurile aripilor lor întinse luceau verde închis, iar bărbatul îşi aminti de cianura de potasiu din borcanul lui de insecte. O da, să nu uite : trebuia să mute exemplarele în alt vas şi să le învelească în plastic. Umezeala le-ar distruge repede.

— Să zicem că-i destul pentru azi ? zise femeia privind în sus.

Văzu că şi faţa ei era uscată şi palidă sub stratul de nisip lipit de ea. Deodată, totul în juru-i se cufundă într-o lumină ruginie, şi îşi dădu seama că sîngele lui îşi pierduse puterea de viaţă. Bîjbîind prin tunelul conştiinţei lui întunecate, abia putu să ajungă pînă la patul murdar şi soios. Nu-şi dădu seama cînd intră şi femeia.

22

Se simţea ca şi cum între muşchii lui cineva i-ar fi turnat ghips. Ochii îi erau larg deschişi, dar se mira de ce era atît de întuneric. Undeva, un şoarece tîra ceva pe podea. Gîtul îl ustura dureros, ca şi cum ar fi înghiţit o pilă. Din intestine i se urcau în gît, ca dintr-o hazna, rîgîieli urît mirositoare. Ce poftă avea de o ţigară. Nu, mai întîi voia un pahar cu apă. Apă ! Într-o clipă fu readus la realitate. Nu fusese şoarece, fusese femeia care începuse să lucreze. Doamne, cît dormise oare ? Încercă să se ridice, dar o greutate teribilă îi apăsă spinarea pe saltea. Aducîndu-şi aminte, îşi trase prosopul de pe faţă. Din pragul uşii se revărsa în casă, ca prin gelatină, o lumină vagă şi rece de lună. Apoi deodată fu iar noapte.

Cazanul, lampa şi sticla de saké ieftin stăteau lîngă pernă. Se ridică brusc într-un cot şi-şi clăti gura, scuipînd apa spre vatra îngropată. Îşi

umezi încet gîtul, savurînd plăcerea. Pipăi în jurul lămpii, pînă mîna îi atinse un pachet moale — ţigări şi chibrituri. Aprinse lampa şi apropie apoi chibritul de ţigară ; încercă pe urmă, cu grijă, să ia o gură de saké ieftin. Puterile risipite începură să se adune.

În pachet era hrană rece : trei grămăjoare de orez amestecat cu grîu, calde încă, două beţişoare cu sardele uscate, nişte murături de ridichi scofîlcite şi legume fierte, amare la gust, care păreau să fie frunze uscate de ridichi. Nu putu să mănînce decît un singur beţişor cu sardele şi o grămăjoară de orez. Îşi simţea stomacul ca o mănuşă rece de gumă.

Cînd se sculă, articulaţiile îi scîrţîiră ca vîntul cînd geme trecînd peste un acoperiş de zinc. Privi nervos în cana de apă. Fusese reumplută şi era plină ochi. Udă prosopul şi se lovi peste faţă. Îl trecu un fior, ca un curent electric. Îşi spălă gîtul şi pieptul şi-şi scutură nisipul dintre degete. Poate că ar trebui să se mulţumească doar cu satisfacerea nevoilor elementare, lăsînd restul pe seama întîmplării.

— Să-ţi fac puţin ceai ?

Femeia sta în prag.

— Nu, mulţumesc. Mi-e greaţă.

— Ai dormit bine ?

— Trebuia să mă trezeşti cînd te-ai sculat.

Femeia coborî privirea şi chicoti.

— Azi-noapte m-am sculat de trei ori şi ţi-am aşezat prosopul pe faţă.

Avea cochetăria unei fetiţe de trei ani care tocmai învăţase să rîdă ca oamenii mari. Era

clar că nu ştia cum să-şi arate mai bine bucuria sau stinghereala. Deprimat, el privi în altă parte.

— Să-ţi ajut la săpat? Sau ar fi mai bine dacă aş căra eu?

— Păi... e vremea să vină coşul următor.

Cînd bărbatul se apucă serios de lucru, nu i se mai păru atît de neplăcut cum crezuse. Care era oare cauza acestei schimbări? se întreba el. Teama că n-or să le mai aducă apă? Sau faptul că se-ndatorase faţă de femeie, sau poate felul muncii în sine? Pentru un bărbat munca pare să fie ceva esenţial care-l ajută să-ndure scurgerea fără ţintă a timpului.

Odată — oare cînd se-ntîmplase asta? — fusese luat de colegul lui căruia-i ziceau Möbius, la o adunare. Locul unde se ţinea mitingul era înconjurat din toate părţile cu un gard scund, ruginit, iar înăuntrul lui suprafaţa terenului nici nu se mai vedea, ascunsă cum era sub resturi de hîrtii, cutii goale şi tot felul de zdrenţe. Ce rost mai avea gardul în jurul unui asemenea loc? Apoi, ca şi cum gîndurile i-ar fi prins viaţă, văzuse un bărbat într-un costum ponosit, stînd aplecat peste îngrăditura de fier, încercînd s-o zgîrie cu vîrfurile degetelor. Prietenul său îl informase că era un poliţist în civil. Deodată pe piedestalul din fund apăru o pată mare, de culoare cafenie, cu totul neobişnuită. În mijlocul acestor lucruri, vorbitorul zicea:

— Singura cale ca să eviţi munca este să munceşti. Nu munca în sine este preţioasă; ci faptul că învingem munca prin muncă. Adevărata valoare a muncii sălăşluieşte în puterea renunţării la sine.

Auzi semnalul ascuţit al cuiva care fluieră printre degete ; apoi se iscară strigăte vesele şi zgomot de oameni care alergau, tîrînd coşurile. Ca de obicei, pe măsură ce se apropiau, tăcură şi coşul fu coborît în tăcere. Se simţea observat îndeaproape, dar acum n-avea rost să strige. După ce ridicară o cantitate precisă de nisip, încordarea se risipi, chiar şi aerul păru că se schimbă. Nimeni nu spunea nimic, dar se simţea că deocamdată, ajunseseră la o înţelegere.

Vedea că şi femeia îşi schimbase în mod hotărît purtarea.

— Hai să mai stăm. Am să aduc puţin ceai.

Vocea şi purtarea îi erau mai voioase ; părea să aibă chef de vorbă. Bărbatul se simţi sătul, de parcă ar fi mîncat prea mult zahăr. Cînd femeia trecu pe lîngă el, o izbi uşor peste şale. La un voltaj prea mare, filamentul se arde. Nu intenţionase nici o clipă s-o dezamăgească. Odată şi odată îi va povesti despre paznicul care păzea un castel imaginar.

A fost odată un castel. Nu numaidecît un castel, putea să fie orice : o fabrică, o bancă, un tripou, încît paznicul putea să fie ori caraulă, ori gardă personală.

Aşteptîndu-se într-una la un atac duşmănos, paznicul nu slăbea niciodată straja. Într-o zi veni, în sfîrşit, mult-aşteptatul duşman. Clipa cea mare sosise, şi el dădu alarma. Dar, lucru destul de curios, nu primi nici un ajutor din partea celorlalţi. Ce mai încoace şi încolo, duşmanul îl învinse uşor, într-un iureş necruţător. Pe cînd pierea, văzu cum duşmanul mătura ca vîntul porţile, zi-

durile şi pătrundea în clădiri, neoprit de nimeni. Nu, ca vîntul era însuşi castelul, iar nu duşmanul. Paznicul solitar, ca un copac vestejit în locuri pustii, stătuse să păzească o iluzie.

Se aşeză pe lopată şi-şi aprinse o ţigară. Ţigara se aprinse în sfîrşit, la al treilea chibrit. Oboseala i se răspîndi într-un cerc leneş, ca cerneala picurată în apă — era un peşte gelatinos, un sac parfumat, diagrama nucleului atomic. O pasăre de noapte găsise un şoarece de cîmp şi-şi striga tovarăşul cu un ţipăt straniu. Un cîine stingher lătră gros. Sus, în cerul nopţii, stăruia un sunet neîntrerupt, discordant, de vînt alergînd cu viteze diferite. Iar jos, pe pămînt, vîntul era un cuţit care rădea într-una creste subţiri de nisip.

Îşi şterse sudoarea, îşi suflă nasul cu degetele şi-şi perie nisipul de pe cap. Crestele de nisip de la picioarele lui i se părură deodată nişte valuri încremenite.

Ce sunet ar emite dacă ar fi unde sonore? — se întrebă el. Poate că şi o fiinţă omenească ar putea să cînte un astfel de cîntec... dacă i s-ar vîrî în nas un cleşte şi dacă urechile i-ar fi astupate cu sînge lipicios... dacă dinţii i-ar fi zdrobiţi unul cîte unul cu lovituri de ciocan, iar în uretră i s-ar introduce aşchii... În aparenţă ar fi o cruzime, dar pe de altă parte s-ar putea să fie puţin altfel.

Deodată ochii i se avîntară în sus, ca o pasăre, şi i se păru că se privea pe sine. Cu siguranţă că cel mai ciudat dintre toţi era chiar el... el care se gîndea la ciudăţenia lucrurilor de aici.

23

Am un bilet de tren spre tristețe-e-e...

Dacă vrei s-o cînți — cînt-o. În ziua de azi cei care sînt prinși în ghearele biletului de tren n-o cîntă așa niciodată. Tălpile acestora sînt atît de subțiri, încît țipă cînd calcă pe cîte o pietricică. S-au plimbat destul. Acum ar vrea să cînte „Romanța biletului de dus și întors". Un bilet „de dus" e o viață demontată, căreia îi lipsesc verigile dintre ieri și astăzi, dintre astăzi și mîine. Numai un om care se agață de un bilet de dus și întors poate să fredoneze cu o tristețe adevărată cîntecul unui bilet de dus. Tocmai de aceea e desperat ca nu cumva jumătatea „de întors" a biletului să se piardă sau să fie furată : cumpără mărfuri, face asigurări pe viață și turuie într-una vorbind cu tovarășii săi din sindicat și cu superiorii. Fredonează „Romanța biletului de tren" cu toată puterea și, alegîndu-și la întîmplare un canal, dă drumul la maximum televizorului, încercînd să înece vocile morocănoase ale acelora care n-au decît un bilet „de dus" și care strigă neîncetat după ajutor, voci care urcă prin țevile de la baie sau prin gaura closetului. N-ar fi de loc curios dacă „Romanța biletului de dus și întors" ar fi cîntecul omenirii încarcerate.

Ori de cîte ori putea, lucra pe ascuns la confecționarea unei frînghii. Își rupse cămașa de rezervă în fîșii, le răsuci împreună și le legă de eșarfa chimonoului rămas de la soțul răposat al femeii. Frînghia avea cam 5 metri lungime. La

timpul potrivit, va lega un capăt de nişte foarfeci ruginite, pe care le va sprijini, pe jumătate deschise, cu o bucată de lemn. Fireşte că frînghia nu era încă destul de lungă. Va avea lungimea necesară după ce va adăuga frînghia de rufe din cînepă şi funia aspră de pai, întinsă deasupra podelei de lut, pe care femeia atîrnase la uscat cîţiva peşti şi nişte porumb.

Ideea îi venise destul de brusc. Dar nu este adevărat că numai un plan bine încercat e sortit să reuşească. O astfel de inspiraţie subită are o bază destul de serioasă în ea însăşi, chiar dacă procesul formării a rămas în subconştient. Şansele de succes sînt mai mari cînd e vorba de planuri spontane, decît de cele dezbătute.

Acum, întrebarea era cînd să-şi pună în acţiune planul ? Se gîndi că timpul cel mai bun pentru evadare ar fi ziua, în timp ce femeia dormea. Dar ar fi fost riscant să treacă prin sat pe lumină. Îşi va începe acţiunea sistematic, plecînd cu mult timp înainte de a se trezi femeia, ascunzîndu-se apoi într-un loc potrivit şi aşteptînd să apună soarele. Trebuia să profite de întunericul dinainte de răsăritul lunii şi probabil că n-o să fie prea greu să ajungă la o şosea principală, pe unde circulau autobuze.

Între timp va pune în joc toată isteţimea de care era în stare ca s-o facă pe femeie să-i vorbească de topografia şi organizarea satului. Ce mijloace avea un sat ca acesta, care nu dispunea de nici o barcă de pescari, deşi avea marea în faţă ? De cît timp era aşa ? Ce populaţie avea ? Cine cultiva, şi unde, lalelele ? Ce făceau co-

piii ? Frecventau vreo școală ? Dacă ar aduna amintirile vagi ale primei zile cînd sosise, ar putea să întocmească o hartă provizorie, chiar dacă ar fi bazată pe informații indirecte.

În mod ideal, nimic n-ar fi mai bine decît să evadeze înconjurînd satul, ferindu-se să treacă prin el, dar peretele dinspre apus era blocat de un promontoriu destul de pieziș care, deși nu prea înalt, apărea ca un fel de stîncă înaltă, roasă din timpuri îndepărtate de valuri. Deși pe ici-colo erau puncte de sprijin pentru picior, pe unde se cocoțau sătenii cînd se duceau să strîngă lemne de foc, era greu să le găsești fiind ascunse printre hățișuri ; și apoi ar fi rău dacă ar trezi bănuiala femeii, întrebînd-o prea multe. Pe partea opusă, spre răsărit, era un golf foarte îngust, înconjurat complet de dune de nisip pustii, care se-nălțau și coborau pe o distanță de peste cinci mile și care, la urmă, te duceau înapoi la intrarea în sat. Cu alte cuvinte, satul era ca un sac de nisip, tăiat de golf și de stînca cea înaltă. Ar fi mai bine să atace mai degrabă centrul, decît să-l înconjoare, pierzînd minute prețioase și dînd astfel țăranilor timp să se adune și să-l prindă.

Dar asta nu însemna că problema era rezolvată. Mai era foișorul de foc și postul de observație. Băgînd de seamă dispariția lui, femeia ar putea stîrni vîlvă și porțile satului s-ar închide înainte ca el să poată fugi. Poate că ar putea contopi cele două probleme într-una singură. Prima echipă de purtători de coșuri venea cu apa și cu celelalte lucruri la o bună bucată de vreme

după apusul soarelui. Dacă femeia ar încerca să anunţe dispariţia lui înainte de acest moment, ştirea va putea să parvină numai pînă la foişorul de foc. Se punea problema ce putea să facă el ca să scape de paznic.

Din fericire, datorită schimbării brusce de temperatură în această regiune, cu o jumătate de oră sau cu o oră înainte de apusul soarelui ţinutul era învăluit în ceaţă. Cauza probabilă era acidul silicic din nisip, care avea o oarecare capacitate de a reţine fierbinţeala şi a elibera subit căldura pe care o absorbise în timpul zilei. De la postul de observaţie de pe foişorul de foc, întreaga regiune se afla exact în unghiul de reflecţie a luminii ; chiar şi cînd era o ceaţă slabă, o perdea groasă, albă ca laptele, ascundea complet vederea. De asta se convinsese cu o zi înainte, voind să fie sigur. Stînd la picioarele stîncii, încercase să trimită dinspre mare un semnal agitîndu-şi prosopul de cîteva ori, dar, întocmai cum se aşteptase, nu primise nici un răspuns.

A patra zi după ce-l concepuse, planul fu pus în aplicare. Se hotărîse să fugă sîmbătă seara, cînd li se aducea de obicei apă pentru baie. Cu o zi mai înainte obţinuse o noapte de somn, pretextînd o răceală. Ca să îndepărteze orice bănuieli, stăruise să i se aducă nişte aspirină. Tabletele erau decolorate, păreau că stătuseră prea mult timp la magazinul universal din localitate. Luă două, cu o gură de saké ieftin : rezultatele fură imediate. Pînă să se-ntoarcă femeia de la munca ei, nu auzise decît zgomotele coşului urcat şi coborît.

Femeia, care de mult nu mai fusese nevoită să muncească singură, vădea, bineînţeles, semne de mare oboseală. În timp ce-şi făcea de lucru pregătind masa, bărbatul pălăvrăgea leneş despre tot felul de lucruri... haznaua, care de mult era într-o stare proastă, trebuia reparată... şi aşa mai departe. Ştia ce credea ea : purtarea lui dovedea că prinde rădăcini. De aceea nu îndrăznea să se arate nervoasă, de frică să nu-l indispună. Acum, după muncă, oricine ar trebui să dorească să facă baie. Nisipul care se lipea de piele o dată cu transpiraţia nopţii era foarte neplăcut, dar sosise ziua cînd se aducea apa de baie — iar femeii îi plăcea în mod deosebit să-l spele şi sigur că nu va face nici o obiecţie.

Pe cînd îl săpunea, se prefăcu aţîţat, şi o trase de chimono. O s-o spele şi el pe ea.

Prinsă între confuzie şi aşteptare, femeia făcu o mişcare de rezistenţă, dar nu era limpede că se opunea. Cînd îi veni rîndul, el vărsă repede peste trupul ei gol o găleată de apă caldă şi, fără nici un petic de pînză, îşi trecu mîinile săpunite peste pielea ei. Începu de la lobii urechilor coborînd spre gît, iar cînd trecu la umeri, o cuprinse mai strîns şi cu o mînă o apucă de sîn. Ea ţipă şi lunecîndu-i pe piept, se ghemui lipindu-se de stomacul lui. Fără-ndoială că era o poziţie de aşteptare, dar bărbatul nu se grăbea. Într-o cadenţă calculată, mîinile continuară masajul dintr-o parte în alta a trupului femeii.

Fireşte că aţîţarea trecu şi asupra lui. Simţea o tristeţe stranie, neobişnuită. Femeia ardea de parcă ar fi spălat-o un roi de licurici. A o de-

zamăgi acum ar fi ca şi cum ai împuşca pe la spate un criminal evadat. De aceea răspunse cu o frenezie şi mai mare, dînd pinteni simţurilor stîrnite.

Dar şi pasiunea înfrînată îşi are limitele ei. Femeia, care la început îl implorase, arăta acum o teamă vădită faţă de frenezia lui. Şi deodată se simţi cuprins de slăbiciune, de parcă ar fi fost după consumarea actului. Îşi făcu din nou curaj, silindu-se printr-un şir de fantezii pripite, libidinoase, stîrnindu-şi patima prin mîngîierea sînilor şi a trupului care, săpunit, transpirat şi acoperit cu nisip, îl făcea să se gîndească mai curînd la uleiul de maşină amestecat cu pilitură de fier. Avusese intenţia să o ţină aşa într-una cel puţin două ore, dar în cele din urmă femeia scrîşni din dinţi şi, plîngîndu-se că o doare, se strînse ghem, depărtîndu-se de el. Atunci o cuprinse pe după umeri, repede, iepureşte. Cînd totul se sfîrşi, îi turnă apă pe trup s-o spele de săpun ; o sili să bea saké dintr-o ceaşcă de ceai, şi să ia trei tablete de aspirină.

Ştia că femeia o să doarmă fără să se trezească pînă la noapte... şi, dacă lucrurile aveau să meargă bine, pînă va fi trezită de ţipetele echipelor de purtători de coşuri.

Somnul o cuprinse curînd şi începu să răsufle de parcă i s-ar fi vîrît în nas un dop de hîrtie. Respiraţia îi era profundă, la intervale lungi ; îi atinse uşurel călcîiul cu piciorul, dar ea rămase aproape ca mai înainte. Era ca o ţeavă veche, complet secată de sex. Îi aşeză prosopul care-i lunecase de pe faţă şi trase în jos chimonoul

peste genunchi, văzînd că se sucise ca o frînghie în jurul mijlocului. Din fericire era preocupat de aranjamentele finale ale planului şi nu era timp să fie sentimental. După ce isprăvi de fixat frînghia de foarfeci, sosise timpul hotărît. Aşa cum se aşteptase, cînd privi femeia pentru ultima dată, simţi un fel de durere sfîşietoare.

La vreun pas de poalele văgăunii juca în cerc o lumină palidă. Ceasul trebuia să fie între şase jumătate şi şapte fără douăzeci.

Era tocmai timpul potrivit. Cu toată puterea îşi zvîrli înapoi braţele şi suci gîtul, întinzîndu-şi muşchii umărului.

Întîi trebuia să se urce pe acoperiş. La căţărat, şansele de reuşită sînt cu atît mai mari cu cît unghiul de ridicare e mai apropiat de 45 de grade. Ar fi fost mai bine să se urce pe acoperiş folosind frînghia, dar se temea să nu trezească femeia cu zgomotul iscat în clipa cînd foarfecele vor lovi şindrila. Se hotărî să nu mai înconjoare casa şi să se urce pe acoperiş sprijinindu-şi picioarele pe ce mai rămăsese dintr-un adăpost împotriva ploii, care părea să fi folosit pentru uscat rufele.

Scîndurile subţiri şi pe jumătate putrede îl necăjeau. Dar ce urmă fu şi mai rău. Nisipul zburător poleise panta dreaptă a acoperişului, făcîndu-l să pară ca nou, însă cînd se căţără pe el, văzu că era moale ca un biscuit ud. Dacă picioarele i-ar trece prin el, ar fi o nenorocire. Îşi dispersă greutatea, tîrîndu-se încet înainte. Ajunse în sfîrşit la streaşină şi încălecînd peste ea, se înălţă în genunchi. Vîrful acoperişului se afla

în întuneric, iar petele vag colorate, ca mierea, din capătul de apus al văgăunii, erau semne că ceaţa începea să se instaleze treptat. Nu mai trebuia să-i pese de observatorul din foişor.

Legă funia într-un fel de laţ şi, ţinînd-o în mîna dreaptă, cam la un metru sub foarfece, o roti în cerc deasupra capului. Ţinta lui era unul din sacii de nisip, pe care oamenii îl foloseau în loc de scripete cînd ridicau şi coborau coşurile. De vreme ce sacii puteau să ţină scara de frînghie, probabil că erau bine îngropaţi. Roti frînghia din ce în ce mai repede şi ţintind, lăsă să zboare laţul, care nimeri într-o direcţie cu totul neaşteptată. Ideea lui de a arunca laţul era greşită. Foarfecele trebuiau să zboare tangent cu circumferinţa văgăunii, aşa că era mai bine să dea drumul frînghiei în clipa cînd va fi în unghi drept cu ţinta lui, sau poate cu o clipă mai devreme. Da, aşa era ! Dar data următoare foarfecele lovi din nenorocire mijlocul stîncii şi căzu la pămînt. Părea că viteza rotaţiilor şi unghiul de elevaţie la care ţinea frînghia nu erau corecte.

După încercări mereu repetate, reuşi să stabilească destul de bine atît distanţa cît şi unghiul, dar mai era mult pînă la reuşită. Ar fi fost fericit să vadă cel mai mic semn de progres, dar coeficientul de eroare nu scădea — dimpotrivă, ţinta lui se depărta tot mai mult, din cauza oboselii şi a nerăbdării. Poate că simplificase prea mult calculele. Era peste măsură de înciudat şi îi venea să plîngă, de parcă l-ar fi dezamăgit cineva.

Totuşi, exista o lege a probabilităţilor, conform căreia şansa de reuşită este direct proporţională cu numărul repetiţiilor. Cam la a treizecea încercare, cînd, desperat, renunţase să mai creadă că va izbuti, frînghia zbură drept deasupra sacilor. Gura îi era plină de nisip, şi, deşi înghiţea într-una, glandele continuau să secrete salivă. Dar era prea devreme ca să se bucure de isprava lui. Deocamdată pusese doar mîna pe banii cu care să-şi cumpere un bilet de loterie. Acum va vedea dacă va cîştiga ori va pierde. Toţi nervii se-ncordau spre frînghie, pe cînd o trăgea încet spre el aşa cum ar fi tras de stele cu o şuviţă din pînza unui păianjen, şi iată : rezista !

La-nceput nu-i veni a crede, dar într-adevăr frînghia rămînea întinsă. Încercă să tragă cu mai multă putere. Corpul lui era pregătit, aşteptînd dezamăgirea... oare vine acum — sau acum ? Dar nu mai era momentul să se îndoiască. Cîrligul improvizat din foarfece muşcase tare în sac. Ce noroc ! Ce noroc de necrezut ! Din clipa aceasta, lucrurile vor evolua în favoarea lui. Ameţit, coborî de pe acoperiş şi se duse înspre locul unde capătul frînghiei, care atîrna acum perpendicular, mătura uşurel nisipul de pe stîncă. Fundul văgăunii era atît de aproape încît nici nu-i veni a crede. Faţa-i înţepenise şi doar buzele îi tremurau. Fără îndoială că oul lui Columb fusese un ou tare. Totuşi, dacă-l ţii prea mult fierbinte, se strică.

Apucă de frînghie şi începu să se salte încetişor. Deodată frînghia prinse să se-ntindă, de parcă-ar fi fost de gumă. Încremenit, simţi cum

din toţi porii lui izbucneşte transpiraţia. Din fericire, după ce frînghia se lungi cam cu vreo doi coţi, rămase pe loc. Încercă să se lase cu toată greutatea şi, de data aceasta, i se păru că totul merge bine. Scuipă în palme, îşi potrivi frînghia între picioare şi începu să urce, punînd mînă peste mînă. Se înălţa ca un maimuţoi de jucărie care se caţără pe un cocotier. De emoţie, sudoarea de pe frunte era rece. În efortul de a evita să-i cadă nisip pe cap, se ţinea cît mai departe de peretele de nisip, bazîndu-se numai pe funie. Dar cînd trupul i se învîrti în aer, se simţi prost. Greutatea moartă a torsului era mai mare decît se aştepta şi urca prea încet. Şi apoi, de ce tremura aşa ? Braţele îi zvîcneau fără voie şi i se părea că se pocnea cu un bici. Poate că era o reacţie firească, după cele 46 de zile înfricoşătoare. După ce urcase un metru, văgăuna i se păru adîncă de 100 de metri... după doi metri, de 200 de metri. Treptat, pe măsură ce adîncimea văgăunii creştea, îl cuprinse ameţeala. Era atît de ostenit ! Nu trebuie să privească în jos ! Dar uite ! Colo era creasta ! Creasta de unde, ori ce cale va alege, va păşi spre libertate... pînă la capătul pămîntului. Cînd va ajunge sus, această clipă nesfîrşită nu va mai fi decît o floricică presată între paginile agendei lui... o iarbă otrăvitoare sau o plantă carnivoră... nu va mai fi decît o bucăţică de hîrtie semitransparentă, şi pe cînd îşi va sorbi ceaiul în salon, o va ţine ridicată în faţa luminii şi-i va face plăcere să-i depene povestea.

Acum parcă nici n-o mai învinuia pe femeie. Putea să garanteze că dacă nu era chiar o doamnă, apoi nu era nici femeie uşoară. Dacă mai tîrziu va avea nevoie, biata de ea, de un ajutor, i-l va da cu bucurie... atît cît va dori ea. Era o ființă stupidă, al cărei unic merit era că ținea strîns la biletul ei dus şi întors... ca şi el, de altfel. Dar chiar şi cu bilete dus şi întors, dacă punctul de plecare era diferit, destinația era, fireşte, şi ea tot diferită. Şi n-ar fi de loc straniu dacă biletul lui de întoarcere ar fi de fapt biletul ei de plecare.

Chiar dacă ea a greşit... la urma urmelor, o greşeală e o greşeală.

Nu te uita în jos ! Nu trebuia să privească în jos !

Un sportiv care face ascensiuni, un om care curăță geamurile unui zgîrie-nori, un electrician în vîrful turnului televiziunii, un acrobat pe trapez într-un circ, un coşar pe hornul unei fabrici... toți ştiu că le sună ceasul cînd privesc în jos.

24

Reuşise !

Unghiile lui atinseră sacul şi, fără să-i pese că i se jupuia pielea de pe mîini, se cățără sus ! Aşa ! Era în vîrf ! Nu mai trebuia să se teamă că va luneca în jos, chiar dacă slăbea strînsoarea. Dar îi

era peste putinţă să întindă braţul şi, timp de un minut, rămase aşa cum era, strîngînd spre el sacul.

În ziua aceasta a evadării lui, a 46-a de cînd fusese închis în văgăună, sufla un vînt puternic. În timp ce se tîra înainte, faţa şi gîtul îi erau izbite de fire înţepătoare de nisip. Nu se aşteptase la un vînt atît de puternic. Jos, în văgăună simţise doar mai aproape decît de obicei zgomotul mării. Şi cînd te gîndeşti că chiar acum era clipa de calm a serii. Totuşi vîntul sufla atît de tare, încît nu mai putea spera să se lase ceaţa. Poate că cerul păruse înnorat numai privit din văgăună. Poate că luase drept ceaţă nisipul spulberat de vînt. Oricum, situaţia era serioasă. Privi nervos în sus. În lumina care pălea, foişorul de foc părea rezemat într-o parte. Era surprinzător de subţire şi de îndepărtat. Dar cum paznicul supraveghea cu ocheanul, nu putea spera că distanţa va fi în folosul lui. Se întrebă dacă nu cumva l-au şi descoperit. Nu, dacă l-ar fi zărit, ar fi sunat îndată clopotul de alarmă.

Femeia îi spusese că într-o noapte furtunoasă, cu vreo jumătate de an în urmă, se prăbuşise un parapet într-o văgăună de la marginea din apus a satului, iar casa din fundul ei fusese pe jumătate îngropată. Se pornise ploaia, şi nisipul ud îşi dublase greutatea, zdrobind casa ca pe o cutie de chibrituri. Din fericire, nimeni nu fusese rănit ; dar a doua zi dimineaţa toată familia încercase să fugă. La mai puţin de cinci minute după ce sunase alarma, s-au auzit vaietele bătrînei, pe care o tîrau înapoi. Convingerea femeii era că familia aceea suferea de tulburări mintale ereditare.

Nu. Nu trebuia să piardă vremea. Ridică hotărît capul şi privi împrejur. De-a lungul dunelor cădeau umbre lungi. Tot peisajul era scăldat într-o lumină sîngerie, iar jerbele de nisip mînate de vînt, care se scurgeau în întuneric, erau înghiţite unele după altele de alte umbre. Putea oare să scape nedescoperit în dosul paravanului de nisip mînat de vînt ? Privind înapoi peste umăr, ca să-şi dea seama de efectul refracţiei luminii, deschise ochii mari, de mirare. Nisipul mînat de vînt nu era singur răspunzător de vălul de fum lăptos aşternut peste peisaj, care umbrea soarele ce apunea cu linii de culori pastel. De pe suprafaţa pămîntului se ridica o ceaţă zdrenţuită, călătoare. Dacă vîntul o gonea dintr-o parte, ea apărea în alta ; măturată de ici, vălurea dincolo. Din experienţa cîştigată în fundul văgăunii ştia prea bine că nisipul atrage umezeală, dar nu ştia că atît de multă. Era ca pe locul unui incendiu, după plecarea pompierilor. Era, desigur, o ceaţă subţire, nu prea deasă în lumina reflectată, dar îl ascundea destul de ochii observatorului.

Îşi puse pantofii, pe care şi-i vîrîse după curea şi băgă în buzunar frînghia încolăcită. Împreună cu foarfecele fixat de ea, putea să fie o armă preţioasă dacă se va ivi o primejdie. Fuga lui spre apus era oarecum acoperită de lumina refractată. Prima poruncă era să se ascundă pînă la apusul soarelui.

Bine, hai să pornim. Apleacă-ţi spinarea şi aleargă pe unde terenul e coborît. Nu-ţi pierde capul chiar acum. Ţine ochii deschişi şi mergi înainte. Uite ! Dincolo e o adîncitură în care te

poţi ascunde ! Ce-a fost zgomotul acesta suspect ? Un semn rău ? Poate că nu... hai, sus... ia-o înainte. Nu prea mult spre dreapta. Stînca din dreapta era atît de joasă, încît puteau să-l zărească.

Echipele de noapte ale purtătorilor de coşuri făcuseră o potecă de la o groapă la alta. Partea dreaptă a potecii avea o pantă netedă, cu cîteva crestături. Vîrfurile acoperişurilor celui de-al doilea rînd de case abia se zăreau. Erau astupate de linia caselor dinspre mare. Pe tot rîndul pereţii gropilor erau scunzi, iar gardul de vreascuri, ridicat împotriva nisipului, părea încă în stare bună. Probabil că dinspre peretele din partea satului oamenii intrau şi ieşeau cum voiau. Ridicînd puţin capul, bărbatul putu să vadă pînă în centrul satului. Acoperişuri de ţiglă, tablă şi stuf, adunate în pete întunecate, apăreau în centrul terenului ondulat, care se deschidea în faţa lui ca un evantai. Mai văzu şi un pîlc rătăcit de pini, şi ceva ce semăna cu un iaz. Numai pentru a apăra acest petic mizerabil de geografie, peste zece familii de pe ţărm erau supuse unei vieţi de sclavie.

Văgăunile în care se găseau casele sclavilor erau aşezate la rînd, pe stînga drumului. Ici-colo, se vedeau poteci laterale, făcute de echipele purtătorilor de coşuri, iar dedesubt, sacii de nisip jerpeliţi îngropaţi în nisip indicau locul gropilor. Îi făcea rău numai să le privească. În unele locuri nu erau fixate scări de frînghie în jurul sacilor, dar erau mai multe cu, decît fără. Cei mai mulţi

dintre sclavi pierduseră, îşi zise el, orice voinţă de a scăpa.

Acum putea pricepe cum era posibil să trăieşti o astfel de viaţă. Existau bucătării, sobe în care arde focul, lăzi de mere în loc de mese pline cu cărţi, bucătării, vetre îngropate, lămpi, sobe în care arde focul, uşi glisante rupte, tavane negre de funingine, bucătării, ceasuri care merg şi altele care nu, aparate de radio care urlă şi altele stricate, bucătării şi sobe în care arde focul... şi în mijlocul tuturor acestor lucruri, monede de o sută de yeni, animale domestice, copii, obsesia sexului, poliţe, adulter, cădelniţe pentru tămîie, fotografii, amintiri şi... şi tot aşa, într-una. Nu poţi trăi fără repetări, fără bătaia inimii, dar era adevărat că bătăile inimii nu însemnau totul în viaţă.

Repede, jos ! Nu, n-a fost decît o cioară. Din păcate, nu putea s-o prindă şi s-o împăieze, dar acum lucrurile acestea nu mai aveau nici o importanţă. Setea de decoraţii, de medalii, de tatuaj apărea numai cînd visai la lucruri nesăbuite.

În fine i se păru că ajunsese la marginea satului şi că drumul ducea pe creasta dunelor ; perspectiva se lărgi, iar la stînga văzu marea. Vîntul purta gustul înţepător al mării, şi urechile şi nările îi bîzîiau ca un titirez. Prosopul, pe care şi-l legase în jurul gîtului, fîlfîia în vînt şi-l plesnea peste obraji ; după cum se aşteptase, se părea că aici ceaţa nu se putea ridica. Marea plumburie părea acoperită cu un strat de staniol, strîns în cute, ca pieliţa de pe laptele fiert. Soarele, strivit de nişte nori ca ouăle de broască, părea încremenit, hotărît să nu mai apună. Orizontul era

pătat de siluetele nemişcate ale vapoarelor negre, a căror mărime şi depărtare nu le putea ghici.

Dincolo erau numai dunele netede de nisip, ondulînd în creste nenumărate, care se-ntindeau pînă la promontoriu. Poate că era periculos să meargă înainte. Îngrijorat, se-ntoarse şi privi în urmă ; din fericire, foişorul de foc scăpa vederii lui, fiind ascuns după o uşoară ridicătură de nisip. Înălţîndu-se puţin cîte puţin pe vîrful picioarelor, privirea-i căzu pe o colibă aşezată mai jos, pe jumătate îngropată în panta de la dreapta lui. Din cauza aşezării ei, nu putuse s-o vadă în umbră.

În partea opusă vîntului, era o adîncitură care părea scobită cu o lingură.

Ce ascunziş ideal. Nisipul era neted, ca partea de jos a scoicilor, şi nu erau semne că fusese cineva pe-acolo. Dar ce să facă cu propriile lui urme ? Se-ntoarse şi văzu că mai departe fuseseră şterse cu desăvîrşire de vînt. Chiar acolo unde stătea el, se-nfundau pierind în faţa ochilor. Tot era bun vîntul la ceva.

Cum se pregătea să înconjoare coliba, dinăuntrul ei apăru o pată negricioasă. Era un cîine roşcat, gras ca un purcel, care se furişa spre el. Să nu-l sperie ! Hei, marş de-aici ! Dar cîinele nu părea dispus să se retragă şi rămase încremenit, cu ochii aţintiţi asupră-i. O ureche îi atîrna ruptă, iar ochii mici şi urîţi îl făceau să pară şi mai viclean. Îl adulmeca. Oare are să latre ? se-ntrebă el. Să-ndrăznească ! Apucă foarfecele din buzunar. Un lătrat de va scoate, îi va străpunge creierii ! Cîinele îl privea ţintă, cu neîncredere, dar

tăcea, nici nu mîrîia măcar. Să fi fost un cîine de pripas ? Avea o blană ponosită, murdară, iar botul îi era acoperit cu coji. Se spune că un cîine care nu latră e primejdios. Drace ! Trebuia să fi luat cu el puţină mîncare. Şi fiindcă venise vorba, uitase să ia cianura de potasiu. Ei, lasă ! Femeia tot n-o să descopere unde a ascuns-o. Întinse mîna şi fluieră încetişor, să vadă dacă poate atrage atenţia cîinelui. Drept răspuns, cîinele îşi încreţi buzele subţiri, de culoarea scrumbiei afumate, şi-şi dezgoli colţii gălbui, încrustaţi cu nisip. Se gîndea că bruta nu putea să poftească tocmai la el. Totuşi, avea un grumaz îngrozitor de mare. Poate ar fi mai bine să-l răpună din prima încercare, dar...

Deodată cîinele se întoarse, îşi lăsă grumazul în jos şi plecă încet, ca şi cum nu s-ar fi întîmplat nimic. Probabil că se plecase în faţa voinţei neclintite a omului. Forţa lui spirituală era încă vie, dacă putea să răpună cu privirea un cîine sălbăticit. Bărbatul se lăsă să alunece în groapă şi se-ntinse cum era, rezemat de pantă. Era ferit de vînt şi oftă, uşurat şi mulţumit. Împleticindu-se sub palele de vînt, cîinele dispăru prin nisipul spulberat. Faptul că un cîine de pripas îşi făcuse culcuş în locul acela era o garanţie că nu prea venea nimeni pe acolo. Cît timp cîinele nu se ducea la cooperativa fermei să-l trădeze, era în siguranţă. În ciuda transpiraţiei care începea să mustească încet şi continuu, se simţea bine. Ce linişte ! Parc-ar fi fost învelit în gelatină. Deşi purta o maşină infernală fixată să explodeze în minutul X, ea nu-l supăra mai mult decît rotiţa ceasului

deşteptător. Prietenul lui, Möbius, ar fi analizat situaţia în felul următor :

— Amice, nu faci decît să te mîngîi cu mijloacele evadării şi nu-ţi fixezi ţinta.

Iar el ar fi încuviinţat cu uşurinţă :

— Foarte adevărat. Dar mă întreb dacă trebuie să faci o deosebire atît de netă între mijloace şi ţintă. N-ar fi bine să utilizăm definiţiile aşa cum le dictează nevoia ?

— Nu, nu, de loc. Nu-ţi poţi petrece timpul pe verticală. Toată lumea ştie că timpul se scurge orizontal.

— Şi ce se-ntîmplă dacă încerci să-l trăieşti vertical ?

— Atunci eşti o mumie !

Rîse şi-şi scoase pantofii. Într-adevăr, timpul părea că se scurge orizontal. Nu putea suferi nisipul şi sudoarea care i se adunaseră între degetele de la picioare. Îşi scoase apoi şi şosetele şi-şi întinse degetele, lăsînd aerul să treacă printre ele. Hmm, oare de ce miroseau atît de urît locurile unde trăiau animale ? N-ar fi plăcut dacă ar exista animale cu miros de flori ? A, nu, era mirosul propriilor lui picioare ! Cînd îşi dădu seama de asta, îl cuprinse un sentiment de simpatie. Îşi aminti de cineva care spunea că nimic nu era mai gustos decît propria-ţi ceară din urechi, că era mai bună decît brînza. Chiar dacă nu era aşa, existau tot felul de lucruri fascinante de care nu te săturai niciodată mirosindu-le... ca duhoarea unui dinte gangrenat de pildă.

Intrarea casei era pe jumătate blocată cu nisip, aşa că era aproape cu neputinţă să priveşti înăuntru. Să fi fost rămăşiţele unui puţ ? Poate că s-a clădit o colibă de lut deasupra unui puţ, ca să-l apere de nisip. Dar în locuri de acestea nu prea te aşteptai să găseşti apă.

Încercă să privească înăuntru, şi de data aceasta îl învălui adevăratul miros de cîine. Mirosul de animal întrece orice filozofie. Îşi aminti de un socialist care spunea că iubea sufletul coreenilor, dar nu putea să sufere mirosul lor. Ei bine, dacă timpul se scurge orizontal, n-avea decît să-i arate cît putea să fugă de repede... Speranţă şi nelinişte... un sentiment de eliberare şi nerăbdare. Găsi că era insuportabil să fii chinuit în felul acesta. Îşi acoperi faţa cu prosopul şi se culcă pe spate. Poate că el însuşi miroase aşa, dar în orice caz n-avea de gînd să proslăvească duhoarea asta.

Ceva se căţăra pe piciorul lui. Nu era mersul caracteristic al insectelor din familia coleopterelor. Trebuia să fie vreun gîndac de pămînt, căci se tîra cu greutate pe cele şase picioare firave. Nici nu avea poftă să afle ce era. Deocamdată, să zicem că aparţine familiei coleopterelor. Şovăia, neştiind dacă voia cu adevărat s-o vadă, sau nu. Părea incapabil să ia o hotărîre definitivă.

O briză îi flutură prosopul de pe faţă. Cu coada ochiului putu să vadă sclipind auriu creasta unei dune. O curbă care urca domol tăia linia de aur şi se pierdea brusc în umbră. În complexul spaţial era o tensiune stranie şi îl cuprinse fiorul misterios al singurătăţii. Da, desigur, e un

peisaj romantic... în zilele noastre un amurg ca acesta ar fi o atracţie mare pentru turiştii tineri. Afacere preţioasă, căptuşită cu aur... Pot să-i garantez dezvoltarea ulterioară, ca un expert. Dar dacă vrei s-o dezvolţi, mai întîi fă-i reclamă! Nici muştele n-or să vină, dacă nu-i faci reclamă. Locul acesta — e ca şi cum nici nu ar exista, dacă nu ştie nimeni de el. E ca şi cum ai avea o piatră preţioasă, şi n-ai şti ce să faci cu ea. Ei bine, şi atunci ce-o să facem? Am să încredinţez problema unui fotograf de mîna întîi, care să facă o serie de cărţi poştale ilustrate, într-adevăr frumoase. Pe vremuri găseai un colţişor frumos, şi-apoi îţi comandai cărţile poştale. Dar acum bunul simţ cere să faci mai întîi cărţile poştale... şi pe urmă să inventezi un loc frumos. „Am adus cu mine două-trei exemplare, dacă aţi vrea să le priviţi." Sărmanul vînzător de ilustrate venise cu gîndul să-i păcălească pe săteni, însă cel păcălit fusese el, iar la urmă se îmbolnăvise şi murise. Dar el nu-şi putea închipui că omul cu cărţile poştale fusese prea deştept. Probabil că era surprinzător de sincer în speranţele legate de acel loc, şi pentru această afacere pusese totul în joc. Care era, în numele cerului, adevărata esenţă a acestei frumuseţi? Oare precizia naturii, cu legile ei fizice, sau lipsa ei de îndurare, care se opunea mereu înţelegerii omului?

Pînă ieri, chiar şi gîndul la peisajul acesta îi făcea rău. Crezuse într-adevăr, într-un acces de plictiseală şi melancolie, că văgăunile acelea erau tocmai bune pentru nişte şarlatani ca vînzătorii de cărţi poştale ilustrate.

Totuşi, nu avea rost să te gîndeşti la viaţa din văgăuni şi la frumuseţea locului, ca la două lucruri opuse. Frumuseţea naturii nu trebuie să simpatizeze numaidecît cu omul. Punctul lui de vedere că nisipul este un rebut al stării staţionare nu era nebunie... un fluid de 1/8 mm... o lume a cărei existenţă era o serie de stări succesive. Cu alte cuvinte, frumuseţea nisipului aparţinea morţii. Frumuseţea morţii marca măreţia ruinelor lui şi marea-i putere de distrugere. Nu. Aşteaptă puţin. Aşa riscă să-l critice pentru că ţine morţiş la biletul lui de dus şi întors şi nu-i dă drumul de loc. Îţi plac filmele cu fiare sălbatice şi cu război, pentru că ştii că de-ndată ce ieşi de la cinematograf, te aşteaptă aceeaşi neschimbată curgere a zilelor, ba îţi plac chiar filmele care respectă atît de mult realitatea încît aproape că te îmbolnăveşti de inimă.

Cine e nebun să se ducă la cinema cu o puşcă adevărată, încărcată cu gloanţe adevărate ? Unele soiuri de şoareci, despre care se spune că îşi beau propria lor urină în loc de apă, sau insectele care mănîncă numai carne împuţită, sau triburile nomade care cunosc numai biletul „de dus" — în cel mai bun caz numai ei îşi pot adapta viaţa la pustietăţi. Dacă ai crezut mereu, de la început, că un bilet e valabil numai pentru o călătorie într-o singură direcţie, n-ar trebui să încerci atît de zadarnic să aderi la nisip, ca stridia la stîncă. Dar nomazii au mers pînă acolo încît şi-au schimbat numele, spunîndu-şi „păstori de turme"... aşa că...

Da, poate s-ar fi cuvenit să-i vorbească femeii despre peisajul acesta. Poate că ar fi trebuit să-i cînte cîntecul nisipurilor, care n-are nici o legătură cu biletul de dus şi întors, chiar dacă l-ar fi cîntat fals. În cel mai bun caz, fusese o biată imitaţie de gigolo, care încercase să cucerească o femeie, ispitind-o cu momeala unui alt mod de viaţă. Dar cu faţa apăsată în nisip, fusese mai degrabă un pisoi într-o pungă de hîrtie.

Lumina de pe creastă dispăru brusc. În faţa ochilor lui tot peisajul se cufundă în întuneric. Pe nesimţite vîntul se domolise, iar acum ceaţa se lăsa tot mai jos. Poate de aceea apusese soarele atît de repede.

Bine. Hai să plecăm mai departe !

25

Va trebui să evadeze trecînd prin sat înainte ca echipa celor ce duceau coşurile să-şi fi început munca. Ştia din experienţă că mai avea o oră, sau, şi mai sigur, patruzeci şi cinci de minute. Părînd că îmbrăţişează satul limba de pămînt a promontoriului se curba treptat înăuntru spre uscat, ajungînd pînă la braţul de mare din răsărit şi adunînd drumul satului într-o potecă unică. Acolo stîncile abrupte, golaşe ale promontoriului se terminau într-un şir de dune joase, spălate de ape. Dacă mergea înainte, avînd mereu în dreapta luminile învăluite în ceaţă ale sa-

tului, putea să iasă chiar deasupra locului unde încetau stîncile. Pînă acolo era ceva mai mult de o milă, iar dincolo se sfîrşea satul. Nu-şi putea aminti de nici o casă — doar ici-colo tufe de arahide. Dac-ar reuşi să străbată de-a curmezişul dunele, poate că ar fi mai sigur mergînd în josul drumului. Era, cel puţin, un drum de lut roşu, şi dacă ar fugi din toate puterile, i-ar trebui cam un sfert de oră ca să ajungă la şosea. Dacă reuşea să ajungă pînă acolo, însemna că a cîştigat partida. Acolo circulă maşini, iar oamenii sînt în toate minţile.

Astfel, după socotelile lui, îi trebuia o jumătate de oră ca să treacă prin sat. Dar mersul pe nisip te face să pierzi putere nu pentru că te scufunzi în el, ci pentru că nu-ţi opune rezistenţă. Cel mai obositor era să fugi. Va fi poate mai bine să meargă cu grijă, cu paşi mari. Totuşi exista o compensaţie pentru forţa pe care ţi-o sugea — nisipul înăbuşea zgomotul paşilor. Era bine, căci nu trebuia să se teamă că paşii îi vor fi auziţi.

Uită-te unde calci ! Ce importanţă are dacă se împiedică şi cade ? Se împiedica des pe micile creste şi gropi şi se cufunda pînă la genunchi. Dar dacă ar cădea din întîmplare într-o altă groapă, ce s-ar face ?

Era întuneric, iar nisipul se-ntindea fără sfîrşit în ondulări neregulate. Erau valuri în alte valuri, iar în interiorul celor mai mici erau alte creste, şi gropi mai mici. Luminile satului, după care se orienta, apăreau rar, căci erau ascunse de crestele nesfîrşitelor ondulaţii. Cînd nu putea zări luminile, se lăsa dus de instinct. Greşelile pe care le

făcea erau întotdeauna surprinzător de mari, poate pentru că picioarele lui se-ntorceau irezistibil spre locurile mai înalte, căutînd involuntar luminile.

Ah ! Greşise din nou ! Trebuia să meargă mai la stînga. Dacă mergea aşa înainte, va sfîrşi prin a ajunge direct în sat. Deşi tăiase trei dune ca trei coline mici, luminile nu se apropiau cine ştie ce. S-ar fi părut că mergea în jurul aceluiaşi punct. Sudoarea i se prelinse în ochi. Se opri să răsufle adînc.

Se-ntrebă dacă femeia se deşteptase. Apoi se gîndi ce va face cînd se va trezi şi-şi va da seama că plecase. Nu, probabil că nu va înţelege dintr-o dată. Va presupune fără îndoială că ieşise să se uşureze în dosul casei. Era tare ostenită. Va fi surprinsă că a dormit pînă se întunecase şi probabil că abia va fi în stare să se scoale. În cele din urmă îşi va aminti ce se-ntîmplase între ei dimineaţa. Va zîmbi sfios, căutînd lampa pe întuneric.

Dar, oricum, nu avea nici un motiv să simtă vreo obligaţie sau răspundere faţă de zîmbetul ei. Prin dispariţia lui ea nu va pierde decît un crîmpei de viaţă, crîmpei uşor de înlocuit cu un aparat de radio sau cu o oglindă.

— Îmi eşti într-adevăr de mare ajutor, îi spusese odată, şi acum e cu totul altfel decît atunci cînd eram singură. Dimineaţa pot să stau liniştită, iar munca e terminată cel puţin cu două ore mai devreme. Cred că am să mă rog de asociaţia sătească să-mi dea un fel de muncă suplimentară, de făcut acasă. Banii cîştigaţi am să-i

pun deoparte. Şi poate că într-o bună zi voi putea să-mi cumpăr un aparat de radio sau o oglindă, sau altceva.

(Radio şi oglindă... radio şi oglindă...) Ca şi cum totul în viaţa omului ar putea fi exprimat numai prin aceste două lucruri. Un aparat de radio şi o oglindă au un punct comun : amîndouă pot să facă legătura între o persoană şi alta. Poate că ele reflectă dorinţi arzătoare, care ating miezul existenţei noastre. În ordine — o dată ajuns acasă va cumpăra un aparat de radio şi îl va expedia femeii. Va da toţi banii pe care-i are pe cel mai bun tranzistor de pe piaţă.

Dar o oglindă nu putea să promită atît de uşor. O oglindă, aici — nu merge. Stratul de mercur de pe dosul ei s-ar coji în răstimp de o jumătate de an, chiar şi suprafaţa geamului se va păta prin frecarea continuă cu nisipul din aer. La fel ca oglinda pe care o avea acum : te priveai în ea cu un singur ochi şi nu reuşeai să-ţi vezi vîrful nasului... Iar cînd îţi vedeai nasul, nu-ţi vedeai gura ! Nu, nu-l interesa cît va dura oglinda. O oglindă nu era un radio ; ca să fie şi ea un mijloc de legătură, trebuia să mai fie cineva care s-o vadă privindu-se în oglindă. La ce ar folosi o oglindă cuiva care nu putea fi văzut ?

La vremea asta probabil că ea începea să fie neliniştită. Îşi va ciuli urechile. Nu întîrzia el prea mult ? Desigur că... pungaşul fusese destul de isteţ şi fugise ! Oare va începe să strige ? Va leşina ? Sau i se vor umezi ochii ? Orice ar fi făcut, el nu mai e răspunzător. Pentru că el refuzase să recunoască necesitatea unei oglinzi.

— E o poveste... pe care am citit-o undeva... acum e la modă să-ţi părăseşti casa. Credeam că se-ntîmplă din cauza condiţiilor rele de trai, dar nu pare să fie asta singura cauză. Se vorbea despre o familie de ţărani înstăriţi, care adăugaseră de curînd pămînt la averea lor, cumpăraseră maşini şi propăşeau, cînd, deodată, băiatul cel mai mare fugi de-acasă. Fiind un tînăr liniştit, foarte muncitor, părinţii au fost uluiţi ; nu bănuiau de ce plecase. La ţară, în sate, ai obligaţii sociale şi trebuie să ţii seama de bunul renume, încît moştenitorul familiei avusese desigur un motiv dacă plecase de-acasă...

— Da, desigur. O obligaţie e o obligaţie.

Apoi se pare că o rudă s-a ostenit să-l găsească pe tînăr şi i-a aflat povestea. Nu trăia cu nici o femeie, nu părea să fi fost mînat de datorii sau de plăceri, nu exista nici un motiv concret. Care era atunci cauza ? Căci ceea ce spunea tînărul era complet lipsit de sens. Părea incapabil să explice bine, dar spunea că pur şi simplu nu mai putuse îndura.

— Există într-adevăr în lume oameni nebuni, nu ?

— Dacă te gîndeşti la asta, poţi să-i înţelegi sentimentele. Ca să-şi cultive ogoarele, ţăranii trebuie să muncească foarte mult. În ultimă analiză, munca lor e fără de sfîrşit, şi cînd se-mbogăţesc, au încă şi mai mult de lucru. Totuşi ţăranul se răscumpără cu cartofii şi cu orezul. În comparaţie cu munca unui ţăran, a muta nisip cu lopata e ca şi cum ai îngrămădi stînci în Hades,

de unde dracii le scot tot atît de repede pe cum le arunci tu în rîu.

— Ei, şi ce se-ntîmplă pînă la urmă cu rîul Hades ?

— Nimic. E o pedeapsă infernală, tocmai pentru că nu se întîmplă nimic.

— Bine, dar ce s-a întîmplat cu băiatul acela care fugise ?

— Plănuise totul dinainte şi probabil că vorbise şi pentru o slujbă.

— Şi ce a mai făcut ?

— S-a dus şi s-a angajat la slujbă.

— Şi după aceea ?

— Ei bine, după aceea probabil că-şi lua leafa la ziua sorocită, iar duminica probabil că-şi punea o cămaşă curată şi se ducea la cinema.

— Şi-apoi ?

— N-o să ştim niciodată, decît întrebîndu-l pe el, nu crezi ?

— Iar cînd a economisit nişte bani, probabil că şi-a cumpărat un aparat de radio, nu ?...

Convins că sfîrşise cu urcatul, se uită, dar văzu că nu făcuse decît jumătate de drum. Nu, nu era bine aşa. Aici terenul era neted. Unde erau luminile după care se orienta ? Continuă să meargă, cu neîncredere. Locul pe care stătea era, se pare, creasta unei dune destul de înalte. De ce, atunci, nu putea să vadă de acolo luminile ? O presimţire îi paraliză genunchii. Probabil că tot lenea lui îl dusese la acest eşec. Lunecă în jos pe versantul pieziş, fără să-i mai pese de direcţie. Era un şanţ neaşteptat de lung, nu numai

adînc, dar şi lat. Pe fundul lui se-mpleteau şi se-ncurcau rînduri-rînduri de nisip ondulat. Ele îi zăpăceau judecata. Chiar aşa, nu putea să priceapă de ce nu se mai vedeau luminile satului. Coeficientul de eroare pe care-l acceptase nu întrecea jumătate de milă, de fiecare parte a liniei pe care mergea înainte. Se rătăcise, poate, dar nu prea mult. Se gîndi s-o ia la stînga, dar de frica satului, simţea că ar fi mai bine s-o ia cu curaj spre dreapta, ca să se apropie de lumini. Curînd ceaţa se va ridica şi vor apărea stelele. Drumul cel mai scurt ar fi într-adevăr să urce pînă la un loc mai înalt, indiferent unde, ca să aibă cît mai multă perspectivă.

Totuşi, nu putea să priceapă. Nu-nţelegea de ce se legase femeia atît de mult de rîul Hades... Dragostea de cămin şi obligaţia au rost numai atîta timp cît cineva pierde ceva, aruncîndu-le cît colo. Ce pierdea ea, pe această lume şi pe acest pămînt ?

(Radio şi oglindă... radio şi oglindă...)

Fireşte că-i va trimite un aparat de radio. Dar pînă la urmă nu va fi aşa, căci ea va pierde mai mult decît va cîştiga. De exemplu : nu va mai fi ceremonialul de a-l îmbăia, care-i făcea atîta plăcere. Obişnuia să strîngă apă pentru baia lui, lăsînd mai puţină pentru spălatul rufelor. Îi turna apă caldă pe picioare şi se scutura de rîs, ca şi cum şi-ar fi făcut-o ei însăşi. Nu va mai exista un prilej ca ăsta, şi nu va mai avea de ce să rîdă.

Nu, ea va trebui să înţeleagă. Dintru început n-a existat între ei nici un contract, şi de vreme

ce nu existase contract, nu putea fi vorba de ruperea lui. Şi-apoi, avusese şi el de suferit.

Să luăm, de exemplu, mirosul neplăcut de saké ieftin, care sosea o dată pe săptămînă, şi părea că fusese stors dintr-o grămadă de bălegar... carnea flască din partea dinăuntru a coapselor ei unde putea să vadă relieful muşchilor... senzaţia de ruşine, cînd cu un deget muiat în gură trebuia să îndepărteze nisipul, ba de pe o parte, ba de pe alta a trupului ei... şi zîmbetul sfios al femeii care făcea ca lucrurile acestea să pară şi mai indecente. Dacă le aduna pe toate, erau multe. Chiar dacă participarea lui părea de necrezut, era totuşi un fapt. Un bărbat tinde să se piardă în mărunţişuri mai mult decît o femeie.

Cînd se gîndea ce-i făcuseră sătenii, îşi dădu seama că ar fi aproape imposibil să socotească tot răul pe care-l suferise. Legătura dintre el şi femeie nu avea importanţă prea mare. Ceea ce voia era să se răzbune tare pe ei, odată şi odată. Încă nu hotărîse ce ar fi mai rău. Întîi se gîndise să dea foc satului, sau să otrăvească izvoarele, sau să-i momească, unul cîte unul, pe toţi într-o groapă din nisip. Îşi biciuise imaginaţia, născocind fel de fel de răzbunări. Dar acum, cînd ar fi avut ocazia să le pună în aplicare, nu putea să mai gîndească aşa, copilăreşte. La urma urmelor, violenţa unei singure persoane n-ar face mare lucru. Singura cale era să se plîngă autorităţilor. Chiar dac-o făcea, îl preocupa să ştie cît vor înţelege ei din cruda semnificaţie a experienţei lui. Bine, deocamdată va trimite un raport către prefectura de poliţie.

A, da, şi-apoi mai era ceva. Stai ! Un zgomot ! Nu-l mai auzea. Poate că fusese o închipuire. Şi unde dispăruseră luminile satului ? Chiar dacă terenul e neregulat, era de-a dreptul absurd că nu se mai vedeau de loc. Probabil că o luase prea mult spre stînga, şi că înaintînd prea departe în direcţia promontoriului, între sat şi el se interpuseseră creste înalte. Nu mai putea să piardă vremea. Va porni vitejeşte spre dreapta.

...La urmă, mai era un lucru pe care dorea ca ea să nu-l uite... niciodată nu-i răspunsese la întrebare. Plouase două zile în şir. Cînd ploua, forţa avalanşelor de nisip creştea, dar era mult mai puţin nisip zburător. Cum lucraseră mai mult în prima zi de ploaie, au putut s-o lase mai moale a doua zi. Folosindu-se de primul timp liber pe care-l aveau de cîtăva vreme încoace, se hotărîse să dea viaţă unui proiect. Era hotărît să afle ce-o determina să rămînă în văgăună şi se ţinu scai de ea, cu răbdarea cu care zdreleşte cineva cojiţele rămase după o boală de piele. Perseverenţa sa l-a uimit chiar şi pe el. La-nceput ea lăsase, veselă, ca ploaia să-i lovească trupul gol, dar pînă la urmă s-a pornit aproape să plîngă. La sfîrşit a-ncercat să spună ceva, explicîndu-i că nu putea să plece pentru că acolo erau rămăşiţele copilului şi ale soţului ei, îngropate împreună cu coteţul găinilor în ziua taifunului. Asta era de înţeles. Era raţional din partea ei, şi el putea înţelege că s-a ruşinat şi nu i-a vorbit de asta pînă în clipa aceea. Dar, oricum, voia s-o creadă, şi a doua zi ho-

tărîse să jertfească o parte din somn pentru a le căuta rămăşiţele.

Două zile săpase într-una pe locul indicat de ea. Dar nu găsise nici urmă de coteţe — de oseminte nici atîta. Apoi ea îi arătase alt loc. Dar nici acolo nu găsise nimic ; şi-atunci îi mai arătase unul. Săpase astfel zadarnic timp de nouă zile în cinci locuri diferite, şi ea începuse să se scuze, părînd că iar îi venea să se pună pe plîns. Spusese că, desigur, poziţia casei se schimbase, că fusese mişcată din loc de apăsarea nisipului. Sau poate că s-a mişcat din loc însăşi văgăuna. Mai spusese că rămăşiţele soţului şi copilului ar putea fi îngropate împreună cu coteţele sub stratul gros de nisip care despărţea casa de cea a vecinului şi că, poate, acum sînt în curtea vecinului. Teoretic era posibil. Expresia ei nenorocită, de cîine bătut, arăta lămurit că nu avusese intenţia să mintă, dar că n-a vrut să-i spună toate acestea chiar de la început. Rămăşiţele erau, ca să zicem aşa, doar o scuză. El nu mai avusese forţa să se înfurie. Aşa că se hotărîse să nu mai încerce să vadă cine cui îi era dator. Credea că ea va înţelege, dar...

Ce-i asta ? Se trînti la pămînt cît era de lung. Totul se-ntîmplase prea repede, şi nu pricepea cum. Deodată satul apăru în faţa lui. Probabil că mersese drept spre promontoriul alăturat. În clipa cînd perspectiva se deschise, el se găsea chiar în mijlocul lui. Înainte de a-şi putea aduna gîndurile, dinspre gardul de nuiele din apropiere răsună un lătrat duşmănos, preluat de alt cîine, apoi de încă unul. În întuneric se-ndesa în el un

cerc de colţi albi. Scoase din buzunar frînghia cu foarfecele fixat de ea, sări în sus şi începu să alerge. Nu avea de ales. Singurul lucru de făcut era să fugă drept spre marginea satului.

26

Fugea din toate puterile.

Casele, plutind în lumina vagă a lămpilor aprinse, alcătuiau un labirint de piedici şi de poteci, întretăiate de-a lungul unicei piste a fugii lui. Simţea vîntul prin gîtlejul lui strîmtat, cu un gust de rugină călduţă. Parcă se afla pe un geam subţire, îndoit, gata să crape. Cu siguranţă că echipele de purtători ai coşurilor îşi părăsiseră casele, dar era încă prea devreme să fi parcurs toată distanţa pînă la plajă. De fapt, nu-şi amintea să fi auzit zgomotul cărucioruluі cu trei roţi. Nu putea să nu audă păcănitul motorului cu doi cilindri, de la o distanţă de cel puţin o jumătate de milă. Situaţia era foarte serioasă.

Deodată, din umbră, sări o matahală neagră. Era un cîine destul de mare, judecînd după cum sufla. Totuşi, cîinele nu era antrenat, nu ştia să atace şi făcuse greşeala să latre înainte de a-şi înfige dinţii în el. Bărbatul îl plesni cu frînghia şi îl lovi cu foarfecele ; cîinele scoase un urlet de durere şi se topi din nou în umbră. Din fe-

ricire, îl apucase doar de manşeta pantalonilor. Cînd se dădu înapoi, picioarele lunecară sub el şi căzînd, făcu o tumbă. Numaidecît fu iar în picioare şi se porni pe fugă.

Dar nu era numai unul — erau, se părea, cinci sau şase cîini. Descurajaţi, poate, de insuccesul celui dintîi, ceilalţi îşi aşteptau rîndul în jurul lui, lătrînd. Poate că-i zorea din spate cîinele bondoc şi roşcat din colibă. Sări peste o grămadă de scoici, undeva pe un maidan, şi se repezi între cîteva garduri de vreascuri, străbătînd o grădină în care fusese întins fîn, la uscat. La urmă ieşi la drum lat. Încă puţin, şi era afară din sat.

Chiar lîngă drum era un şanţ, din care apărură doi copii, care păreau să fie frate şi soră. Îi observă prea tîrziu. Făcu tot posibilul să tragă spre el frînghia, dar ea îi lovi şi căzură toţi trei în şanţ. La fund era ceva asemănător unei conducte de lemn, iar zgomotul surd al lemnului lovit le întovărăşi căderea. Copiii începură să zbiere. Drace ! De ce ţipau aşa de tare ? Îi împinse cu toată puterea şi se căţără afară. În aceeaşi clipă îl izbiră în faţă razele a trei lanterne care-i tăiau drumul.

Începu să sune şi clopotul de alarmă. Copiii plîngeau... cîinii lătrau... şi la fiecare dangăt de clopot simţea cum îi sare inima din piept. Porii i se deschiseră şi sloboziră sudoarea, ca tot atîtea mii de insecte înţepătoare mici ca bobul de orez. Una dintre lanterne părea să fie de tipul celor cu focar ajustabil şi chiar cînd lumina se împuţina, ea îl străpungea iar, ca un ac incandescent.

Să încerce un atac frontal, repezindu-se în ei cît putea de tare ? Dacă ar trece dincolo de ei, ar fi afară din sat. Poate că mai tîrziu va regreta, sau nu va regreta, dar totul depindea de clipa aceea. Hai ! Nu şovăi ! Dacă nu profita de ocazie *acum*, va fi prea tîrziu. Nu putea să conteze pe un alt prilej.

În timp ce gîndea aşa, febril, lanternele, aşezate în semicerc în jurul lui, se răspîndiră în dreapta şi în stînga şi se apropiară încet. Bărbatul apucă frînghia cu putere, ştiind că trebuia să se mişte — dar sta locului, cu degetele de la picioare împlîntate în nisip, incapabil să ia o hotărîre. Spaţiile dintre lanterne erau umplute cu umbrele negre ale oamenilor, iar silueta întunecată de lîngă drum, care părea să fie o groapă, era desigur căruciorul cu trei roţi. Chiar dacă va reuşi să treacă, îl vor apuca pe la spate. În dosul lui auzea paşii copiilor, care nu mai plîngeau însă o luaseră la fugă. Deodată îi veni o idee : va prinde copiii şi-i va folosi ca scut. Luîndu-i ostatici, îi va împiedica pe săteni să se apropie. Dar cînd se-ntoarse să-i prindă, văzu şi în spate alte lumini. Drumul îi fusese închis şi într-acolo !

Se-ntoarse şi, adunîndu-şi puterile, fugi înapoi de-a lungul drumului pe care abia venise. Nu era o hotărîre, ci un fel de reflex, sperînd să găsească un loc pe unde să poată tăia duna de lîngă promontoriu. Bărbaţii din sat se luară după el, răcnind. I se muiară genunchii, ca şi cum i s-ar fi desfăcut articulaţiile ; poate că fugea prea tare.

Dar deocamdată, cel puţin, părea să-i fi luat prin surprindere şi era în stare să păstreze depărtarea ca să se-ntoarcă înapoi şi să vadă unde erau.

Se-ntreba unde o fi ajuns. Trecuse în goană peste cîteva dune. Cu cît se silea mai mult, cu atît părea că aleargă în zadar, ca-ntr-un coşmar, cînd fugi dar nu înaintezi de loc. În fine, nu era momentul să se gîndească la asta. În fundul gurii avea un gust de miere amestecată cu sînge. Încercă să scuipe, dar saliva era prea vîscoasă.

Tot mai suna alarma, însă departe şi intermitent. Lătratul cîinilor devenise şi el doar un zgomot depărtat, ostil. Ceea ce-l tulbura acum era propria-i răsuflare, ca o pilă pe metal. Cele trei lumini care-l urmăreau se aflau tot în şir, pîlpîind în sus şi-n jos, şi deşi nu se apropiau, nu păreau nici să se depărteze. Îi era la fel de greu să fugă cum le era şi lor să-l urmărească. De acum înainte era o chestiune de rezistenţă — dar asupra acestui punct el nu putea să fie prea optimist. Poate că tensiunea durase prea mult. Deodată i se păru că mintea încetă să mai funcţioneze ; avu o clipă de slăbiciune cînd speră din tot sufletul că puterile îl vor părăsi şi va sfîrşi cu toate. Simptomul era primejdios, dar tot era bine că-şi dădea seama de asta.

Pantofii îi erau plini cu nisip şi degetele de la picioare îl dureau. Privind în jur, observă că urmăritorii rămăseseră departe, la vreo 7—8 metri în spate, pe dreapta. Oare de ce se abătuseră ? Poate că încercau să ocolească crestele dunelor

şi de fapt continuau să-l urmărească doar aşa, ca să se afle în treabă. Erau şi ei obosiţi. Se spune adesea că urmăritorul oboseşte mai repede decît urmăritul. Se opri şi-şi scoase repede pantofii, ca să alerge desculţ. Îi vîrî sub cureaua pantalonilor, căci în buzunar l-ar fi încurcat. Recîştigînd puţin curaj, luă cu asalt într-o singură izbucnire de viteză o coastă destul de piezişă. Dacă lucrurile mergeau aşa şi dacă ar avea puţin noroc, ar putea să scape.

Deşi nu ieşise încă luna, din cauza stelelor peisajul era bălţat cu pete vagi, luminoase şi mai întunecate. Din depărtare, deosebea lămurit crestele. Părea că se-ndreptau spre capătul promontoriului. Din nou se simţi îndemnat s-o ia la stînga. Tocmai cînd era gata să schimbe direcţia, se opri brusc. Dacă o lua înspre stînga, va scurta distanţa dintre el şi urmăritori. Rămase trăsnit, dîndu-şi pentru prima dată seama de planul lor.

Urmărirea, care la început nu păruse organizată, era de fapt foarte bine gîndită ; încercau să-l împingă înspre mare. Fără să ştie, fusese condus. Înţelese deodată că şi lanternele fuseseră aprinse cu scopul de a-l face să ştie unde erau ei. Şi dacă păstrau distanţa fără a se apropia, o făceau anume.

Dar era încă prea devreme să se dea bătut. Auzise că promontoriul putea fi escaladat ; la nevoie, va încerca să treacă înot, spre partea dinapoi a promontoriului. La gîndul că-l vor prinde, îşi zise că nu era timp de şovăit. După cîteva pante blînde şi lungi, urmă o coastă abruptă, apoi iar una mai blîndă. Un picior după altul, un pas lîngă celălalt, ca nişte mărgele înşirate... cu răb-

dare... răbdare. Pe nesimţite, alarma încetase. Nu mai putea deosebi vîntul de zgomotul mării, şi de ţiuitul din urechile lui. Urcă în grabă pe o colină şi privi împrejur. Luminile urmăritorilor dispăruseră. Aşteptă un moment, dar nu reapărură.

Oare scăpase cu adevărat ?

Speranţa care năştea făcea să-i bată mai repede inima. Dac-ar fi adevărat, ar fi un motiv în plus să nu micşoreze eforturile... hai, şi mai sus... sus, pe panta următoare !

Deodată nu mai putu să fugă. Îşi simţea picioarele ca de plumb. Şi nu era numai senzaţia de greutate : picioarele începeau parcă să se cufunde. Ca şi cum ar fi mers pe zăpadă şi, gîndind aşa, se cufundă pînă la călcîie. Surprins, ridică un picior şi celălalt se scufundă repede pînă la genunchi.

Ce se-ntîmpla ? Auzise de nisipuri care înghit oameni. Se luptă încercînd să-şi elibereze picioarele, dar cu cît se zbătea mai tare, cu atît se cufunda mai adînc. Amîndouă picioarele îi erau îngropate pînă la coapse.

A ! Deci asta era capcana ! Ţinta lor nu fusese marea ci locul ăsta ! Voiseră pur şi simplu să-l omoare fără să se ostenească să-l prindă. Să-l lichideze ! Nici un scamator n-ar fi putut-o face mai bine. Încă o pală de vînt şi — gata — va dispare complet. Nu-l va găsi nici un cîine poliţist. Nemernicii nu trebuiau să-şi arate măcar feţele. Nu văzuseră — nu auziseră nimic. Un străin, un prost, se rătăcise de unul singur şi dispăruse. Aranjaseră totul fără să-şi păteze măcar mîinile.

Se cufunda... se cufunda într-una... curînd va ajunge pînă la brîu... Ce Dumnezeu să facă? Dac-ar putea mări suprafaţa de contact cu nisipul, greutatea corpului pe centimetru pătrat ar fi mai mică, şi poate că ar fi în stare să oprească întrucîtva cufundarea. Se culcă cu braţele întinse. Dar oricum, era prea tîrziu. Vrusese să se culce pe burtă, dar partea de jos a trupului era fixată vertical în nisip. Era cu neputinţă să-şi ţină şoldurile obosite în unghi drept — oricît de puţin ar fi durat. Dacă nu erai un artist la trapez, mai devreme sau mai tîrziu poziţia asta trebuia să te dea gata.

Ce întuneric era! Lumea întreagă închisese ochii şi-şi astupase urechile. Nimeni nu se va întoarce măcar să privească la spasmele morţii lui. Teama îi sugrumă gîtlejul, şi deodată izbucni. Fălcile se descleştară şi el scoase un ţipăt de animal.

— Ajutor!

Expresia tipică. Bine, las-o să fie tipică. Ce rost mai avea individualitatea, cînd erai în primejdie de moarte? Voia să trăiască, oricum, chiar dacă viaţa lui n-ar fi avut mai multă individualitate decît bobul de mazăre în teaca lui. Curînd va fi îngropat pînă la piept, la bărbie, la nas... Gata. Destul!

— Ajutor! Vă rog! Promit orice! Vă rog! Ajutor! Vă rog!

La urmă începu să plîngă. Mai întîi suspinele erau controlate, dar curînd totul se prefăcu într-un hohot nestăpînit.

Se supunea fricii, cu sentimentul oribil că totul fusese pierdut. Nu era cine să-l vadă — şi n-avea nici importanţă. Era prea nedrept că toate acestea

se întîmplaseră fără să fie respectată nici una din formalităţi. Cînd murea un criminal condamnat, rămînea cel puţin un proces verbal. Poate să urle cît va pofti. De vreme ce nu-i nimeni să-l vadă, era totuna...

Aşa că atunci cînd din spate îl strigară cîteva voci, surpriza lui fu şi mai zdrobitoare. Era învins. Dispăru pînă şi sentimentul de ruşine, ca cenuşa unei aripi de libelulă.

— Hei ! Apucă bine !

O scîndură lungă lunecă în jos spre el, lovindu-l în şold. Prin întuneric pătrunse un cerc de lumină şi căzu pe scîndură. Îşi suci torsul, implorîndu-i pe oamenii pe care-i simţea în spatele lui.

— Trăgeţi-mă în sus cu frînghia.

— Nu, nu. Nu te putem trage afară de parc-ai fi o rădăcină, izbucni lîngă el o voce veselă.

Nu putea fi sigur, dar păreau să fie vreo patru-cinci oameni.

— Mai rabdă puţin ; am trimis după o lopată. Aşază-ţi coatele pe scîndură şi n-o să te mai afunzi.

Îşi aşeză coatele cum i se spusese, şi-şi cuprinse capul în mîini. Părul îi era ud leoarcă de sudoare. Nu era prea emoţionat, dorea doar ca situaţia asta ruşinoasă să se termine cît mai repede.

— Hei... tu de colo ! Ai noroc că te-am urmărit. Aici te afunzi imediat. Pînă şi cîinii ocolesc locul. Ai fost în mare primejdie... O mulţime de oameni au pornit încoace, fără să ştie, şi nu s-au mai întors niciodată. Ăsta e un fel de golf săpat de mare în munţi. Sînt o mulţime de

curenţi. Iarna vin zăpezile, peste ele se aşază nisipul, apoi iar zăpada. Ei, şi de zeci de ani, locul s-a făcut ca o grămadă de pesmeţi subţiri. Aşa ne-a explicat băiatul mai mic al preşedintelui cooperativei, cel care învaţă la oraş. Ciudat, nu? Dacă sapi pînă-n fund, poate găseşti ceva de preţ....

De ce-i spunea toate astea?

Cum putea să vorbească atît de nevinovat, de parcă n-ar cunoaşte adevărul? Ar fi mai bine dacă şi-ar da arama pe faţă. Sau dacă l-ar lăsa singur cu resemnarea lui zdrenţuită.

În sfîrşit, în dosul lui se iscă o mişcare. Sosise pesemne lopata. Trei bărbaţi cu scînduri fixate pe tălpile ghetelor începură să sape greoi un cerc larg în jurul lui. Curăţiră nisipul, strat cu strat. Visele, desperarea, ruşinea, grija de aparenţe — totul fu îngropat în nisip. De aceea nu se simţi tulburat cînd mîinile lor îi atinseră umerii. Dacă i-ar fi poruncit, şi-ar fi scos pantalonii şi şi-ar fi făcut treburile în faţa lor. Cerul se luminase şi luna trebuia să iasă curînd. Cum o să-l primească la întoarcere femeia?... De fapt, nu mai avea nici o importanţă. Acum era ca un sac de box, lovit cu pumnul în toate părţile.

27

Sub braţe i-au trecut o funie şi l-au coborît din nou în văgăună, ca un pachet. Nimeni nu scotea o vorbă. Era ca la o înmormîntare. Văgă-

una se căsca adîncă şi întunecată. Luna învăluia peisajul dunelor într-o lumină dulce, făcînd să răsară lucioase urmele paşilor şi crestele de nisip. Numai văgăuna, refuzînd parcă să aibă vreun rol în toată înscenarea asta, era neagră. Nu-l supăra prea mult. Era atît de ostenit, încît pînă şi vederea lunii îl făcu să ameţească şi să-i fie greaţă.

Femeia era o pată neagră pe întunecimea nisipului. Se luă după el în timp ce se-ndrepta spre pat, dar el parcă nu putea s-o vadă bine. Nu numai femeia, ci totul din jurul lui era învăluit ca în ceaţă. Chiar după ce se prăbuşi pe pat, în minte se vedea gonind cu toată puterea peste nisipuri. În vis continuă să fugă, dar somnul nu era adînc. Îi stăruia în amintire lătratul cîinilor şi auzea zgomotele făcute de purtătorii de coşuri. Îşi dădu seama că o dată, în timpul nopţii, femeia se-ntorsese de la muncă şi că aprinsese lampa de la căpătîi, ca să mănînce la lumina ei. Se trezi de tot cînd se sculă să bea apă, dar nu avea încă destulă putere s-o ajute.

Neavînd nimic de făcut, aprinse din nou lampa şi fumă distrat o ţigară ; un păianjen gras, dar agil, începu să umble în jurul lămpii. Ar fi fost firesc dacă era o molie, dar un păianjen să fie atras de lumină ? Fu cît pe ce să-l ardă cu ţigara, însă se abţinu brusc. Păianjenul continua să umble jur împrejur, cu precizie, ca arătătorul secund al unui ceasornic. Ori poate că nu era un simplu păianjen. Îl observă atent, cînd deo-

dată sosi în zbor o molie cu aripile de un cenuşiu închis, pătate cu alb şi negru. Umbra ei enormă fu proiectată de cîteva ori pe plafon, în timp ce ea se izbea de apărătoarea lămpii iar apoi se cocoţă pe mînerul metalic şi rămase nemişcată. Era o molie curioasă, în ciuda aparenţei ei vulgare. Îi atinse cu ţigara trupul. Centrii nervoşi fură distruşi, şi el scutură insecta crispată în drumul păianjenului. Pe dată drama aşteptată începu. Păianjenul sări, fixîndu-se pe victima încă vie, apoi o luă din loc, cărînd prada imobilă. Părea că-şi linge buzele în aşteptarea acestei mese gustoase.

Nu ştiuse că există astfel de păianjeni. Ce idee grozavă să foloseşti lampa în locul plasei ! În plasă insecta aşteaptă pasivă, dar cu lampa poţi s-o atragi. Totuşi condiţia prealabilă a metodei este o lumină potrivită, imposibil de obţinut pe cale naturală. Nu poţi să provoci un foc în pădure sau să rătăceşti mereu sub lună. Să fie oare vorba de o specie nouă de păianjen, care şi-a dezvoltat instinctele în convieţuirea cu omul ? Ipoteza nu era rea, dar, în cazul acesta, cum se explică atracţia moliei pentru lumină ? O molie e altceva decît un păianjen, şi e greu să-ţi închipui că lumina lămpii serveşte la menţinerea speciilor. Problema rămîne aceeaşi : ambele fenomene au fost observate după apariţia luminii făcute de mîna omului, dovadă că moliile nu zboară toate spre lună. Ar fi uşor de-nţeles, dacă acesta ar fi obiceiul unei singure specii de

molii, dar cum el este comun moliilor din zeci de mii de variante, trebuie să presupunem că e o lege imuabilă. Această bătaie nebună şi oarbă din aripi, provocată de lumina făcută de om... această legătură iraţională între păianjeni, molii şi lumină ! Dacă, fără vreo raţiune, apare o lege ca aceasta, în ce să mai creadă omul ?

Închise ochii. În faţa lui păreau să plutească pete de lumină. Cînd încerca să le prindă, se-nvolburară repede şi scăpară. Erau ca umbrele gîndacilor rămase pe nisip.

Îl trezi plînsul cu sughiţuri al femeii.

— De ce plîngi ?

Femeia se sculă repede, încercînd să-şi ascundă stinghereala.

— Îmi pare rău... nu vrei să-ţi fac un ceai ?

Vocea ei înlăcrămată îl surprinse. Cu un gest nervos, femeia se aplecă să aţîţe focul în sobă şi mai trecu cîtăva vreme pînă înţelese el de ce. Mintea îi funcţiona încet, făcîndu-şi parcă drum prin paginile mucegăite ale unei cărţi. Reuşi totuşi să întoarcă paginile... şi se simţi atît de nenorocit, încît i se făcu milă de sine.

— N-am izbutit.

— Da.

— N-am izbutit să fug !

— Dar n-a izbutit nimeni, absolut nimeni.

Vocea ei era nesigură, însă ascundea o anumită forţă, de parcă i-ar fi apărat nereuşita. Era

plină de tandreţe şi de milă. N-ar fi cinstit să n-o răsplătească.

— Mare ghinion! Dacă reuşeam să scap, voiam să-ţi trimit un radio.

— Un radio?

— M-am gîndit mult la asta.

— O, nu. Nu trebuie să faci aşa ceva... zise femeia, tulburată de parcă s-ar fi scuzat. Dacă voi munci suplimentar, voi putea să-mi cumpăr singură. Dacă l-aş lua în rate, aş avea chiar şi acum bani destui pentru prima rată.

— Asta e bine. Ai putea, dacă l-ai cumpăra în rate...

— Cînd se-ncălzeşte apa, vrei să te spăl pe spate?

Deodată crescu în el o tristeţe plumburie. Singurul lucru pe care puteau să-l facă era să-şi lingă rănile, unul altuia. Dar vor linge mereu, şi rănile nu se vor vindeca niciodată, iar la urmă limbile li se vor toci.

— N-am priceput. Viaţa nu e ceva ce se poate pricepe. Există tot felul de vieţi, şi uneori partea opusă a colinei pare mai verde. Pentru mine cel mai greu este că nu ştiu unde vom ajunge cu traiul acesta, dar probabil că asta nu se ştie niciodată, indiferent ce fel de viaţă duci. Nu mă pot abţine să nu simt că ar fi mai bine să am ceva mai mult de lucru.

— Vino să te spăl.

Vorbea de parcă îi făcea curaj, cu o voce moale, tulburătoare. El îşi descheie încet cămaşa

şi pantalonii. I se părea că nisipul i-a un plut toată pielea.

(Oare ce face acum femeia cealaltă? — se întrebă.) Tot ce se-ntîmplase înainte de ieri părea să se fi petrecut de mult de tot.

Femeia începu să frece cu săpun un petic ud.

PARTEA A TREIA

28

Octombrie.

Refuzînd să plece, urmele verii aprindeau încă nisipul în timpul zilei, iar tălpile lor goale nu-l puteau suporta mai mult de cinci minute în şir. Dar cînd soarele apunea, pereţii crăpaţi ai camerei lăsau să treacă umezeala rece a nopţii şi erau nevoiţi să usuce cenuşa udă din vatră. Din cauza schimbării de temperatură, în dimineţile şi în serile lipsite de vînt, ceaţa se înălţa ca un rîu noroios.

Într-o zi, el încercă să aşeze o capcană de prins ciori în locul gol din dosul casei. O boteză „Speranţa".

Proiectul era extrem de simplu. Se baza pe proprietăţile speciale ale nisipului. Făcu o groapă destul de adîncă, iar pe fundul ei puse o găleată de lemn. Cu trei beţe, de lungimea chibriturilor, propti un capac ceva mai mic decît gura vasului. De fiecare băţ era legat un fir subţire. Firele treceau printr-o gaură din mijlocul capacului şi erau în legătură cu o sîrmă care ieşea în

afară. De capătul sîrmei fixă, ca momeală, o bucată de peşte uscat, şi totul fu acoperit cu nisip. Dinafară se vedea numai momeala pe fundul unei adîncituri. De-ndată ce o cioară va apuca momeala, beţele vor luneca afară, capacul va cădea în oală, o dată cu nisipul, iar cioara va fi îngropată de vie. Făcuse două-trei încercări ; totul funcţiona perfect.

Îşi închipuia aievea nenorocita cioară înghiţită de nisipul mişcător, fără să aibă nici măcar timp să dea din aripi !

Apoi va scrie o scrisoare şi o va fixa pe picioarele ciorii. Desigur, era o chestiune de noroc. În primul rînd, posibilitatea ca după ce-i va da drumul cioara să cadă în mîinile altcuiva era foarte mică. Nu va şti niciodată încotro va zbura cioara. De obicei, raza zborului ei e foarte limitată. Riscul cel mai mare era că sătenii vor observa în stol o cioară cu o bucată de hîrtie albă fixată de picioare, şi-i vor descoperi planurile. Toată răbdarea lui îndelungată şi chinuită va fi fost zadarnică.

Acum, fiindcă nu reuşise să scape, devenise foarte prevăzător. Se adaptă la viaţa din văgăună, de parcă ar fi fost un fel de hibernare, concentrîndu-şi eforturile în scopul de a-i face pe săteni să slăbească vigilenţa. Se spune că repetarea continuă a aceloraşi gesturi asigură o formă eficientă de camuflaj. Dacă s-ar topi într-o viaţă de repetări simple, ar sosi poate o vreme cînd nu-şi vor mai da seama de prezenţa lui.

Repetarea gesturilor mai avea o proprietate eficientă. De pildă, în ultimele două luni femeia

se apucase să înşire în fiecare zi mărgele, concentrîndu-se atît de tare încît faţa ei părea umflată. Acul părea că dansează cînd culegea cu vîrfu-i fin mărgelele risipite pe fundul unei cutii de carton. Îşi făcea socoteala că economisise vreo două mii de yeni, destul ca să plătească un aparat de radio peste două săptămîni.

Mişcările acului erau importante, căci îl făceau pe bărbat să se simtă centrul lumii. Mişcările repetate colorau prezentul şi-i dădeau un sentiment de actualitate. Ca într-un fel de întrecere, se hotărî şi el să se concentreze asupra unei munci deosebit de monotone. Să mături nisipul de pe bîrnele din tavan, să cearnă orez, să spele — muncile acestea deveniseră ocupaţiile cele mai însemnate ale zilei. Timpul zbura, cel puţin cînd muncea. Proiectul de a confecţiona un cort de plastic, care să-i apere de nisip cînd dormeau, şi planul de a coace peşti îngropîndu-i în nisip fierbinte — lucrurile acestea făceau să treacă timpul în mod destul de plăcut.

De vreme ce se întorsese, încercase serios să nu mai citească ziare, ca să nu se enerveze. După o săptămînă, nu se mai gîndi să citească. După o lună parcă uitase că există ziare. Văzuse o dată o reproducere după o gravură numită „Iadul singurătăţii" şi găsise că era stranie. Un bărbat plutea instabil în aer, cu ochii larg deschişi de groază, iar spaţiul din jurul lui, departe de a fi gol, era atît de îmbîcsit cu umbrele semitransparente ale celor morţi, încît abia se mişca. Morţii, fiecare cu expresia lui, încercau să se împingă unii pe alţii, vorbind ne-

încetat cu omul. Ce fel de „Iad al singurătății" era acesta ? se mirase el. Poate că îi greșiseră titlul, crezuse el atunci, dar acum înțelegea foarte bine. Singurătatea era o sete nesatisfăcută de iluzii.

Și astfel, îți mușcai unghiile, încapabil să te mulțumești cu simpla bătaie a inimii, fumai, incapabil să te mulțumești cu ritmul creierului... dansai, incapabil să găsești mulțumire numai în sex. Respirație, mers, contracții ale mușchilor, obligații zilnice, duminici revenind după șapte zile, examene finale la patru luni — departe de a-l liniști, toate acestea avuseseră efectul de a-l împinge spre o nouă repetare a lor. Curînd, începu să fumeze mai mult și avu coșmaruri teribile, în care căuta să se ascundă de ochii lumii cu o femeie cu unghiile murdare ; iar cînd își dădu seama că începe să prezinte simptome de intoxicație, se trezi deodată în ceruri dominate de un ciclu eliptic extrem de simplu, și în dunele de nisip guvernate de lungimile de undă de 1/8 mm.

Deși simțea un fel de mulțumire blîndă în munca manuală pe care o săvîrșea zilnic și în bătălia repetată împotriva nisipului, reacția lui nu era chiar masochistă. Nu i s-ar fi părut curios dacă s-ar institui o asemenea cură.

Într-o dimineață, alături de ceea ce i se aducea de obicei, primi și o revistă de caricaturi. Revista în sine nu era cine știe ce. Coperta era uzată și purta urme de degete soioase ; o luaseră probabil de la un anticar. Dar, exceptînd faptul că era murdară, reprezenta genul de atenție

de care erau capabili sătenii. Ceea ce l-a deconcertat a fost că, văzînd-o, se pornise pe rîs, tăvălindu-se pe jos și zvîrcolindu-se ca apucat.

Caricaturile erau teribil de stupide. Schițe lipsite de sens, vulgare, zvîrlite în grabă pe hîrtie, și totuși dacă l-ar fi întrebat cineva, n-ar fi putut să explice — erau amuzante. Una era atît de nostimă, numai din cauza expresiei de pe mutra unui cal care căzuse, cu picioarele zdrobite, sub povara campionului care-l încălecase. Cum putea să rîdă, cînd el însuși era în aceeași situație ? Rușine să-i fie ! Acomodarea cu starea în care se afla avea o limită. Planul nu fusese ca această acomodare să fie un mijloc, nu un scop. Suna bine să vorbească de hibernare ; dar oare se preschimbase într-o cîrtiță și pierduse orice dorință de a-și arăta fața în lumina soarelui, tot restul vieții ?

Cînd se gîndea la asta, înțelegea limpede că nu avea de unde să știe cînd și cum se va ivi o nouă ocazie de evadare. Putea să conceapă o obișnuință în așteptare, fără vreo țintă precisă, iar cînd, în cele din urmă, hibernarea avea să se sfîrșească, prevedea că va orbi de atîta lumină, că-i va fi cu neputință să iasă din văgăună. Trei zile cerșetor, toată viața cerșetor — așa e zicala. Caria aceasta internă apare, pesemne, neașteptat de repede. Era un lucru serios, dar în clipa cînd își reamintea de expresia de pe chipul calului, îl cuprindea din nou rîsul acela stupid.

În lumina lămpii, femeia, concentrîndu-se ca de obicei la înșirat mărgele, înălță capul și-i zîmbi

nevinovată. Nu-şi mai putu suporta înşelarea de sine şi dînd la o parte revista, ieşi afară.

Deasupra stîncii o ceaţă lăptoasă se agita în valuri şi în vîrtejuri. Spaţii pline de umbre, stropite cu urmele nopţii... spaţii care sclipeau ca sîrma incandescentă... spaţii care pluteau ca scame de aburi lucioşi. Combinaţia umbrelor era plină de fantezie şi trezea în el visări nelimitate. Nu se va sătura niciodată de priveliştea asta. Fiecare clipă era plină de descoperiri noi. Acolo erau toate — forme aievea, confundate cu forme fantastice, nemaivăzute.

Se-ntoarse spre învolburarea de umbre şi lumini şi, fără să vrea, i se adresă :

— Înălţimea-ta, cer să mi se comunice de ce sînt acuzat. Cer să mi se spună de ce am fost condamnat. Ai în faţă un inculpat care aşteaptă bunavoinţa domniei-tale.

Atunci, din ceaţă îi răspunse o voce pe care îşi amintea c-o mai auzise. Era înăbuşită, de parcă ar fi venit prin telefon.

— Unu la sută, la urma urmei...

— Ce-ai spus ?

— Îţi spun că în Japonia schizofrenia apare în raport de unu la o sută de persoane.

— Ce vrei să spui, în numele cer...

— Şi cleptomania apare tot în proporţie de unu la sută.

— Despre ce tot vorbeşti, în numele cerului ?

— Dacă printre bărbaţi homosexualitatea există în proporţie de unu la sută, proporţia de lesbiene trebuie să fie tot de unu la sută. Incendiatorii reprezintă unu la sută ; beţivii cronici,

unu la sută ; arieraţii mintali, unu la sută ; maniacii sexuali, unu la sută ; megalomanii, unu la sută ; şarlatanii obişnuiţi, unu la sută ; femeile frigide, unu la sută ; teroriştii, unu la sută ; paranoicii, unu la sută...

— Aş vrea să încetezi cu aceste absurdităţi...

— Ascultă-mă liniştit. Morfinomanii, istericii, ucigaşii maniaci, sifiliticii, debilii mintali — presupunînd că din toţi aceştia ar fi cîte unu la sută, totalul ar fi de douăzeci la sută. Dacă ai putea să enumeri încă optzeci de astfel de anomalii — şi sigur că ai putea —ar exista dovada statistică a faptului că omenirea este formată într-o proporţie de sută la sută din anormali.

— Ce prostie ! Anormalitatea n-ar putea apare dacă n-ar exista un standard de normalitate !

— Haide, haide, încercam doar să te apăr.

— Să mă aperi ?

— Chiar şi dumneata vei insista prea puţin asupra vinii dumitale.

— Fireşte !

— Atunci, aş vrea să fii mai ascultător. Oricît de excepţional ar fi cazul dumitale, n-ai nici un motiv să te frămînţi. După cum nimeni nu e obligat să salveze o pasăre atît de stranie ca dumneata, nimeni n-are dreptul nici să te judece.

— Pasăre stranie ? De ce protestul împotriva detenţiei ilegale face din mine o pasăre stranie ?

— Nu mai pretinde că eşti nevinovat. În Japonia, regiune tipică de umiditate şi fierbinţeală mare, optzeci şi şapte la sută din daunele anuale se datoresc apei ; daune provocate de

nisipul purtat de vînt, ca în cazul dumitale, n-ar reveni nici la a suta mia parte. Ridicol! Ar fi ca şi cum s-ar face în Sahara legi speciale împotriva daunelor cauzate de apă.

— Nu vorbesc de legi speciale. Vorbesc de suferinţele prin care am trecut. Detenţia ilegală este ilegată, fie că e într-un deşert, fie că e într-o mlaştină.

— O detenţie ilegală... lăcomia omenească nu are limite. Dumneata eşti o avuţie preţioasă a sătenilor.

— Oh, la naiba! Pînă şi eu am un alt rost în viaţă decît acesta.

— Eşti chiar atît de sigur că e bine să învinuieşti scumpul tău nisip?

— Să-l învinuiesc?

— Aud că sînt în lume persoane care au pierdut cîte zece ani ca să calculeze valoarea lui π, cu cîteva sute de zecimale. Ei bine, să presupunem că acesta este rostul existenţei lor. Dar dumneata te-ai obosit să vii în locurile acestea, tocmai pentru că ai respins un astfel de rost al existenţei.

— Nu, nu-i adevărat. Chiar şi nisipul are aspecte diferite. Poţi să-l utilizezi la turnat tipare şi este un material indispensabil la legarea betonului. În agronomie s-au făcut cercetări, profitînd de faptul că nisipul elimină uşor buruienile şi ciupercile parazite. S-au făcut experienţe de preschimbarea nisipului în sol, folosind enzime care dezintegrează solul. De nisip nu poţi să vorbeşti superficial.

— Ei, lasă. Vrei să faci prozelitism ? Dacă-ţi schimbi aşa de mult punctul de vedere, n-am să mai ştiu ce să cred, nu ?

— Nu vreau să mor ca un cerşetor !

— Ei, ce mi-e una, ce mi-e alta ! Peştele pe care nu-l prinzi e întotdeauna cel mai mare.

— Drace, cine eşti ?

Dar ceaţa se învolbură şi mistui vocea. În schimb lunecară în jos sute de jerbe de lumină. Ameţit, sufocat, simţi o oboseală care-l cuprindea ca un fum.

Auzi un croncănit de cioară. Deodată, îşi aduse aminte de capcană şi se gîndi să se ducă în dosul casei şi să-şi arunce privirea asupra „Speranţei". Nu erau perspective de succes, dar era ceva mai bun decît revista de caricaturi.

Momeala atîrna la fel ca atunci cînd aşezase capcana. Îi ajunse pînă la nări putoarea de peşte stricat. Aşezase „Speranţa" de două săptămîni, şi nu se întîmplase nimic. Care să fie motivul ? Avea încredere în construcţia lui. Dacă vreo cioară ar lua momeala, ar fi prinsă. Numai că nici o cioară nu catadicsise să ia în seamă capcana.

Ce nu le plăcea, de nu se apropiau de „Speranţă" ? De oriunde o privea, nu putea să descopere nimic suspect. Ciorile erau poate prea prudente, obişnuite să adune resturi pe lîngă casele oamenilor. Ei bine, atunci problema era cine va avea mai multă răbdare... pînă ce se vor obişnui cu peştele stricat din gropiţa lui. Răbdarea în sine nu însemna numaidecît înfrîngere. Mai degrabă înfrîngerea începea atunci cînd răbdarea era socotită înfrîngere. Îşi botezase invenţia „Speranţa"

tocmai din această cauză. Capul Bunei Speranţe nu era la Gibraltar, ci la Capetown.

Se-ntoarse încet în casă, tîrşîindu-şi picioarele. Sosise din nou vremea somnului.

29

Cînd îl văzu, femeia stinse lampa, ca şi cum atunci şi-ar fi amintit, şi se mută mai lîngă uşă, la lumină. Oare avea de gînd să lucreze înainte ? se întrebă el. Deodată simţi un impuls irezistibil. Stînd în faţa ei, îi răsturnă cutia de mărgele de pe genunchi. Grăunţe negre, ca seminţele de iarbă, curseră peste podeaua de lut, cufundîndu-se numaidecît în nisip. Ea îl privi surprinsă, dar nu spuse nimic. De pe faţa bărbatului dispăru brusc orice expresie. Un geamăt slab i se desprinse de pe buzele încreţite... urmat de puţină salivă.

— N-are rost. Lasă mai bine totul baltă. Nimic n-are rost. Curînd otrava ţi se va cuibări în sînge.

Nici acum femeia nu zise nimic. Mărgelele pe care apucase să le înşire se legănau încet între degetele ei, strălucind ca picăturile de melasă. Tot trupul lui fu cuprins de un tremur uşor.

— Da, aşa e. Curînd va fi prea tîrziu. Într-o zi vom vedea că sătenii au dispărut pînă la unul, şi că noi singuri am rămas. Ştiu că va fi aşa — e adevărat. Şi se va întîmpla curînd. Va fi prea tîrziu cînd ne vom da seama că am fost trădaţi. Ce

am făcut pentru ei pînă acuma, li se va părea un fleac.

Ochii femeii erau aţintiţi asupra mărgelelor pe care le ţinea în mînă. Dădu încet din cap.

— N-au să facă asta. Nu toată lumea poate să trăiască după ce pleacă de aici.

— E totuna, nu ? Nici cine trăieşte aici nu duce cine ştie ce viaţă.

— Dar mai e nisipul...

— Nisipul ? Bărbatul scrîşni din dinţi, ridicînd capul. La ce slujeşte nisipul ? Afară că-ţi face viaţa amară, nu-ţi aduce nici o para chioară.

— Ba da. Poate fi vîndut.

— Îl vinzi tu ? Cum poţi să spui aşa ceva ?

— Unor societăţi de construcţii... şi altor întreprinderi. Îl amestecă cu ciment.

— Nu glumi ! Ar fi grozav dacă ai amesteca nisip din acesta cu ciment ! Are prea multă sare. În primul rînd, e oprit de lege, sau cel puţin de regulile construcţiilor.

— Fireşte că-l vînd pe ascuns, şi împart pe din două cheltuielile de transport...

— Asta-i prea absurd ! Chiar dacă l-ar da pe degeaba, ce-or să facă atunci cînd clădirile şi digurile vor începe să se dărîme ?

Femeia îl întrerupse brusc, cu ochii acuzatori. Vorbea rece, privind îndărătnic spre pieptul lui, şi atitudinea ei era cu totul neaşteptată.

— De ce să ne batem capul cu ce li se-ntîmplă altora ?

Bărbatul încremeni. Schimbarea era atît de totală, încît avu impresia că de pe faţa ei că-

zuse o mască. Părea să fie chipul satului, descoperit prin ea. Pînă atunci crezuse că satul joacă rolul călăului. Sau poate că sătenii erau nişte plante fără minte, carnivore, iar el era o victimă nenorocită, care se-ntîmplase să le cadă în ghiare. Dar din punctul de vedere al sătenilor, ei fuseseră cei părăsiţi. Fireşte că nu aveau nici un motiv să se simtă obligaţi faţă de cineva din lumea de afară. Astfel, dacă el săvîrşea o nelegiuire, îşi scoteau colţii faţă de el. Niciodată nu i se-ntîmplase să vadă în felul acesta legăturile dintre el şi sat. Era natural ca sătenii să se înfurie şi să se enerveze. Dar dac-ar fi aşa, ar însemna că-şi respinge propria-i justificare.

— Poate că ţie nu trebuie să-ţi pese de ce li se întîmplă altora, zise el, încercînd desperat să-şi restabilească poziţia, dar cineva ia, la urma urmei, o mulţime de bani de pe urma acestei afaceri meschine, nu? N-are rost să dai ajutor unor astfel de oameni.

— O, nu. Cumpărarea şi vînzarea nisipului se face de către cooperativă.

— Înţeleg. Dar chiar şi aşa, cu ceea ce cîştigă ori cu bunurile cumpărate...

— Oricine a fost destul de bogat să aibă bărci sau altceva, a plecat de mult de aici. Tu şi cu mine am fost trataţi foarte bine... Zău aşa, nu s-au purtat urît cu noi. Dacă crezi că mint, pune-i să-ţi arate socotelile şi ai să vezi...

Bărbatul sta încremenit, cuprins de o vagă ameţeală. Se simţea cumplit de descurajat. Harta militară, pe care forţele inamice şi prietene fuseseră clar însemnate, era umbrită de necunoscute

în culori intermediare, ca nişte pete neregulate de cerneală. Cînd se gîndea la asta, înţelegea că nu era nevoie să se tulbure pentru un lucru atît de mărunt ca o revistă de caricaturi. Nu era nimeni în jur căruia să-i pese dacă el rîdea prosteşte ori nu. Gîtlejul i se strînse şi începu să mormăie fără şir :

— Da... Da, desigur. E adevărat... treaba lor... a celorlalţi...

Apoi de pe buze i se desprinseră cuvinte la care nici el nu se aştepta :

— Hai să cumpărăm un ghiveci cu o plantă, vrei ?

Se mira şi el de ce spusese asta, dar cum expresia femeii era şi mai mirată, nu mai putu să dea înapoi.

— E aşa de plictisitor să n-avem nimic în faţa ochilor...

Ea răspunse în silă :

— Vrei să avem un pin ?

— Un pin ? Nu-mi plac pinii. Orice mai bine decît un pin, pînă şi o buruiană. Înspre promontoriu creşte nişte iarbă. Cum îi ziceţi ?

— E un fel de grîu, sau de iarbă a dunelor, cred eu. Dar un copac ar fi mai bun, nu ?

— Dacă ne dau un copac, să fie un arţar sau un arbore din aceia cu crengi subţiri şi frunze mari... ceva cu frunze care să foşnească în bătaia vîntului.

Care să foşnească... foşnet de frunze, răsucindu-se, încercînd zadarnic să scape de pe ramuri...

Respiraţia, fără legătură cu simţirea lui, părea ca o adiere uşoară. Simţea că e gata să plîngă. Se aplecă repede, acolo unde mărgelele se vărsaseră pe podeaua de lut, şi începu să pipăie de jur împrejur suprafaţa nisipului, bîjbîind.

Femeia se ridică.

— Lasă asta. Am să le caut eu. Va fi uşor dacă voi lua sita.

30

Într-o zi, pe cînd sta şi urina privind luna cenuşie, care atîrna parcă pe marginea văgăunii gata să-i sară în braţe, îl cuprinse brusc un tremur. Se întrebă dacă nu cumva răcise. Nu, tremurul părea să fie de altă natură. Îl cunoştea bine pe cel care precede temperatura ridicată, dar acum era altceva. Nu-l lua cu frig, şi nici nu-l usturau ochii. Îi tremura nu pielea, ci mai degrabă măduva oaselor. Şi erau ca nişte valuri răspîndindu-se încet, în cercuri tot mai mari, pornite din acelaşi centru. Fiecare oscior îi era cuprins de o durere surdă şi continuă. Era ca şi cum i-ar fi trecut prin trup, clinchenind, o cană de tinichea ruginită, dusă de vînt.

Cum sta aşa tremurînd, privind la lună, îi veniră în minte o serie de gînduri. Suprafaţa lunii era ca o cicatrice granulată, pudrată... ca un săpun ieftin, uscat... ca o gamelă ruginie de aluminiu. Apoi, i se păru că seamănă mai degrabă cu un

craniu alb — simbolul universal al otrăvii... cu tabletele albe, pudrate, de pe fundul cutiei lui de insecte... ce asemănare uluitoare între suprafaţa lunară şi tabletele eflorescente de cianură de potasiu. Se întrebă dacă borcanul mai era ascuns sub prispa de pe podeaua de lut, de lîngă intrare, unde o lăsase.

Inima începu să-i bată neregulat, ca o minge spartă de ping-pong. De ce trebuia să se gîndească numaidecît la lucruri atît de sinistre ?... Ce tristă asociaţie de idei. Şi chiar fără asta, vîntul de octombrie purta în el un ecou apăsător de regrete, şuierul lui mlădios răsunînd ca prin nişte păstăi goale, fără seminţe. Cînd privi iar în sus, spre marginea văgăunii, uşor luminate de razele lunii, se gîndi că sentimentul acesta de jale era, poate, gelozie.

Poate că era gelozie de tot ce avea formă dincolo de văgăună : străzi, troleibuze, semne de circulaţie la intersecţii, reclame pe stîlpii de telefon, stîrvul unei pisici, debitul de ţigări. Aşa cum nisipul rodea lemnul pereţilor şi grinzile, la fel gelozia îi rodea sufletul, făcîndu-l să semene cu o oală goală pusă pe sobă. Dar într-o oală goală temperatura creşte repede şi, nefiind în stare să suporte fierbinţeala, el va trebui să renunţe curînd. Întîi să reziste clipei prezente, abia apoi va putea vorbi de speranţă.

Ah, cît dorea un aer mai respirabil ! Cel puţin să fie curat, neamestecat cu propria-i suflare. Ce minunat ar fi dacă o dată pe zi, măcar o jumătate de oră, ar putea să se urce sus pe stîncă şi să privească în largul mării. Ar trebui să-l

lase măcar atît. Îl păzeau prea straşnic ca să poată evada, dar cerea atît de puţin, ţinînd seama cît de cinstit muncise pentru ei timp de peste trei luni. Pînă şi un puşcăriaş are dreptul să se mişte puţin.

— Nu mai pot suporta ! Dacă o să continui tot aşa, înfundîndu-mă zi de zi tot mai mult în nisip, am să mă prefac într-o murătură umană ! Mă-ntreb dacă i-aş putea convinge să mă lase să mă plimb o dată.

Femeia tăcu, plictisită parcă, aidoma unei persoane mature în faţa unui copil rău care şi-a pierdut bomboana.

— Să nu-mi spună că nu se poate !

Deodată bărbatul se supără. Pomeni şi de scara de frînghie, care-i răscoli amintiri dureroase.

— Data trecută, cînd am evadat, am văzut cu ochii mei cum la cîteva case de pe rîndul acesta atîrnau scări de frînghie, lăsate tot timpul.

— Da... dar... spuse ea sfios, de parcă îşi cerea iertare, cei mai mulţi oameni de acolo trăiesc în ele dintotdeauna.

— Şi vrei să spui că pentru noi nu există nici o speranţă ?

Femeia aplecă privirea resemnată, ca un cîine părăsit. Chiar dacă ar fi înghiţit în faţa ei cianură de potasiu, l-ar fi lăsat probabil s-o facă, fără să spună nici un cuvînt.

— Bine. Am să-ncerc să mă înţeleg direct cu ei.

Dar în inima lui nu credea că va izbuti mare lucru. Se obişnuise să fie înşelat în aşteptări, şi

de aceea cînd, o dată cu al doilea rînd de ridicători de coşuri, bătrînul aduse răspuns, fu surprins şi năucit.

Dar uimirea-i fu şi mai mare cînd află răspunsul.

— Bine, hai să vedem... spuse încet şi ezitînd bătrînul, de parcă şi-ar fi rînduit în cap nişte hîrţoage vechi. Ştii... ăă... nu... ăă... fără putinţă de îndeplinit... Eh... ar fi numai, spre pildă, dar dacă aţi ieşi în faţă... voi amîndoi... iar noi toţi v-am privi... şi dacă v-aţi apuca de... şi ne-aţi lăsa să vedem... ce ceri e destul de cuminte, aşa că am hotărît... e în ordine...

— Ce vrei să spui să vă las să vedeţi ?

— Ei... uh... voi doi... făcînd împreună... asta vrem să spunem.

În jurul lui, echipa purtătorilor de coşuri izbucni într-un rîs nebun. Bărbatul stătea amorţit, de parcă cineva l-ar fi strîns de gît ; încet, încet, începu să înţeleagă ce doreau. Şi începu să înţeleagă că a-nţeles. O dată ce pricepu, propunerea lor nu părea prea surprinzătoare.

Ca o pasăre de aur raza unei lanterne îi trecu pe la picioare. Parcă la un semn, încă şapte sau opt săgeţi se adunară într-un disc de lumină, şi începură să se tîrască în cerc pe fundul văgăunii. Molipsit de ardoarea încinsă ca de răşină a bărbaţilor din vîrful stîncii, fu cuprins de nebunia lor înainte de a se gîndi să i se împotrivească.

Se întoarse încet spre femeie. Pînă în clipa aceea, ea îşi mînuise lopata, dar acum dispăruse. Fugise în casă ? Se uită prin uşă şi o strigă.

— Ce trebuie să facem ?

Vocea înăbuşită a femeii venea chiar din dosul peretelui.

— Lasă-i în pace !

— Dar vreau să ies de aici. Crede-mă.

— Cum poţi să...

— Nu trebuie s-o iei în serios.

— Ţi-ai pierdut minţile ? strigă deodată femeia. Asta e ! Ţi-ai ieşit din minţi. N-aş putea să fac aşa ceva. Nu sînt o tîrfă.

Se-ntreba dacă aşa era. Oare îşi pierduse minţile ? Tresări în faţa vehemenţei femeii, dar în suflet i se răspîndi un fel de confuzie perversă. Fusese atît de chinuit... ce mai contau acum aparenţele ? Dacă ei, cei observaţi, fac ceva rău, tot atîta rău fac şi cei care-i observă. Nu trebuie să deosebească pe observat de observatori. Poate că mai există încă între ei o mică deosebire, dar ceea ce-i cereau să facă, această mică ceremonie o va face să dispară. Şi cînd te gîndeşti ce răsplată va primi... va putea să meargă în orice direcţie, să ridice capul şi să tragă în piept o gură de aer curat, deasupra acestei cloace.

Pe bîjbîite, se aruncă deodată spre femeie cu tot trupul. Ţipătul ei şi zgomotul pe care-l făcură amîndoi, înlănţuiţi, lovindu-se de peretele de nisip, iscă o aţîţare şi o frenezie animalică pe vîrful stîncii. Fluierături, bătăi din palme... strigăte obscene, nearticulate... Numărul observatorilor crescuse şi cuprindea acum, alături de bărbaţi, cîteva tinere femei, şi erau cel puţin de trei ori mai multe lanterne, a căror lumină se revărsa peste prag.

Reuşise, poate pentru că o luase prin surprindere. Fu în stare s-o scoată din casă, ţinînd-o de guler — o greutate moartă ca un sac. Luminile în semicerc, în jurul văgăunii, păreau focuri aprinse în aer liber pentru cine ştie ce sărbătoare nocturnă. Deşi nu era chiar atît de cald, de sub braţ îi izbucni sudoarea, ca un strat de piele jupuită, iar părul îi era ud de parcă şi-ar fi turnat apă pe cap. Ţipetele observatorilor sunau ca nişte ecouri comprimate, umplînd cerul de deasupra capului cu nişte aripi mari şi negre. Avea impresia că îi crescuseră aripile. Simţea atît de clar privirea sătenilor, aşa cum stăteau deasupra lor, cu respiraţia tăiată, de parcă ar fi fost chiar el acolo. Făceau parte din el, iar saliva lor vîscoasă, băloasă — era propria lui dorinţă. În sinea sa se socotea mai degrabă unealta călăului decît victima lui.

Şnurul care-i ţinea strîns pantalonul îl strîngea tare. În întuneric, degetele lui tremurătoare păreau de două ori mai neîndemînatice decît de obicei. Cînd, în cele din urmă, îl rupse, apucă cu mîinile fesele femeii şi-şi mută şoldurile sub ea, dar în aceeaşi clipă femeia se răsuci toată şi se smuci într-o parte. El se zbătu prin nisip, încercînd s-o prindă, dar din nou fu respins cu o rezistenţă de oţel. O apucă violent, implorînd-o.

— Te rog! Te rog! Tot nu pot... ne prefacem doar...

Dar nu mai era nevoie s-o prindă. Acum ea nu mai voia să fugă. Auzi un zgomot de pînză ruptă şi-n aceeaşi clipă fu lovit cu putere

în burtă de umărul ei, care purta greutatea și mînia întregului trup.

Își apucă genunchii și se îndoi în două. Rezemată de el, femeia îl lovea într-una peste față, cu pumnul. La-nceput mișcările ei păreau încete, dar fiecare lovitură, aplicată ca și cum ar fi pisat sare, avea greutate. Îi dădu sînge pe nas. Nisipul se lipi de sînge : fața nu-i era decît o bucată de țărînă.

Ațîțarea oamenilor de sus se potoli repede, ca o umbrelă cu spițele rupte. Deși încercau să-și unească vocile nemulțumite, rîzînd și stîrnindu-i, ele nu mai erau la unison și răsunau fals. Larma obscenă de bețivani nu mai stimula pe nimeni. Cineva aruncă ceva în jos, dar fu certat numaidecît de un altul. Sfîrșitul fu la fel de brusc ca și începutul. În depărtare răsunară strigăte care-i chemau înapoi la muncă pe bărbați, iar șirurile de lumini dispărură ca și cum le-ar fi retras cineva. Rămase doar vîntul mohorît din nord, care risipi și ultimele urme de ațîțare.

Dar bărbatul, bătut și acoperit cu nisip, își zicea că de fapt totul se-ntîmplase așa cum fusese scris. Gîndul acesta îi stăruia într-un colț al conștiinței, ca o rufă udă, acolo unde, singură, bătaia inimii era dureros de clară. Brațele femeii, fierbinți ca focul, erau la subsuorile lui, iar mirosul trupului ei era ca un spin care-i străpungea nasul. Se lăsă pradă mîinilor ei, ca o piatră netedă și plată în albia unui rîu. Parcă tot ce rămăsese din el se prefăcuse într-un lichid care se scurgea în trupul ei.

31

Săptămîni monotone de nisip şi de nopţi treceau una după alta.

„Speranţa" sta nebăgată în seamă de ciori, ca mai înainte. Iar momeala de peşte uscat nici nu mai exista. Deşi fusese dispreţuită de ciori, nu fusese refuzată de bacterii. Într-o dimineaţă, pipăind capătul băţului, simţi că nu mai rămăsese decît pielea. Peştele se prefăcuse într-o pulpă neagră, aproape lichidă. Pe cînd schimba momeala, se hotărî să verifice instalaţia. Cînd dădu la o parte nisipul şi deschise capacul, rămase trăsnit. Pe fundul găurii se adunase apă. Nu era multă, doar vreo cîteva degete, dar era limpede, era aproape curată, mai curată decît apa cu gust metalic care li se aducea zilnic. Oare plouase de curînd ? se-ntrebă el. Nu. Nu mai plouase de cel puţin o jumătate de lună. Atunci, putea să fie ploaia rămasă de acum o jumătate de lună ? Să zicem că-i aşa, dar îl mira faptul pentru că ştia că fundul capcanei era găurit. Cînd o ridică în sus, începu să curgă apa din fundul ei, aşa cum se aştepta. La adîncimea aceea nu putea să fie vorba de un izvor subteran, ceea ce-l silea să desprindă concluzia că apa nu putea decît să fi fost împrospătată mereu. Teoretic, cel puţin, aşa trebuia să fie. Dar de unde putea să provină apa în miezul acestui nisip uscat ?

Abia putu să-şi stăpînească emoţia crescîndă. Nu putea decît să se gîndească la un singur răspuns : acţiunea capilară a nisipului. Avînd o

mare căldură specifică, suprafaţa nisipului este invariabil uscată, dar dacă sapi puţin, vezi că partea de dedesubt e totdeauna umedă. Probabil că evaporarea de pe suprafaţă acţionează ca un soi de pompă, aspirînd apa de dedesubt. Cînd se gîndea la asta, totul se explica uşor — uriaşa cantitate de ceaţă emanată de dune în fiecare dimineaţă şi seară, umezeala anormală care se lipea de stîlpi şi de pereţi, făcînd lemnul să putrezească. Pe scurt, uscăciunea nisipului nu se datora pur şi simplu lipsei de apă, ci mai degrabă faptului că absorbţia provocată de atracţia capilară nu egala niciodată viteza evaporării. Cu alte cuvinte, pentru că apa era mereu înlocuită. Dar apa aceasta circula cu o viteză de neconceput într-un sol obişnuit. Şi iată că „Speranţa" întrerupsese undeva acest circuit. Probabil că şansa de a aşeza capcana cu spărtura ei din jurul capacului fusese suficientă să prevină evaporarea apei. Nu putea explica însă aşezarea şi raportul ei cu alte elemente ; dar continuînd studiul, cu siguranţă că va fi în stare să repete experienţa. Mai mult, poate n-ar fi imposibil să conceapă un dispozitiv mai eficient pentru păstrarea apei.

Dacă va izbuti în experienţele acestea, nu va mai fi nevoit să se supună sătenilor ori de cîte ori nu-i aduceau apă. Dar mai importantă era descoperirea că nisipul reprezenta o imensă pompă. El stătea, deci, pe o pompă aspiratoare. Fu nevoit să se aşeze jos un moment, să-şi controleze respiraţia, ca să-şi liniştească bătăile sălbatice ale inimii. Desigur, încă nu avea rost

să spună nimănui despre asta. Va fi atu-ul lui în caz de nevoie.

Dar nu-şi putu înăbuşi valul de rîs care izbucni în el. Chiar dacă reuşea să tacă, să nu spună nimic despre „Speranţă", era greu să-şi ascundă bucuria.

Slobozi brusc un strigăt şi apropiindu-se pe la spate, îmbrăţişă şoldurile femeii care făcea patul ; ea sări la o parte, iar el căzu pe spate şi rămase aşa, dînd din picioare şi rîzînd toată vremea. I se părea că-l gîdilă în stomac un balon de hîrtie umplut cu un gaz foarte uşor. Simţea că mîna pe care o ţinea pe faţă plutea liberă în aer.

Femeia rîse, în silă, probabil numai ca să-i facă pe plac. El se gîndea la vasta reţea de firişoare de apă care se tîrau prin nisip, în timp ce ea credea, desigur, că purtarea lui conţine îmbieri sexuale. Era în ordine. Numai un naufragiat abia scăpat de la înec ar putea înţelege psihologia cuiva care izbucneşte în rîs doar pentru că poate să respire.

Faptul că se afla tot pe fundul văgăunii, ca întotdeauna, nu se schimbase, dar el se simţea urcat sus, pe un turn înalt. Poate că lumea se-ntorsese cu fundul în sus, iar ridicăturile şi depresiunile se inversaseră. Oricum, descoperise apă în nisip. Avînd acest proiect, sătenii nu vor putea să se amestece în viaţa lui. Oricît îi vor tăia apa, se va descurca foarte bine. Din nou îi veni să rîdă gîndindu-se cît de uimiţi vor fi sătenii. Era tot în groapă, dar i se părea că era afară. Întorcîndu-se, putea să vadă toată scena. Nu vezi bine un mozaic decît privindu-l de la distanţă. Dacă te apropii prea mult de el, te pierzi în

amănunte. Părăseşti un detaliu, numai ca să dai peste altul. Poate că ce văzuse pînă atunci nu era nisipul, ci doar grăunţe de nisip.

Acelaşi lucru putea să-l spună despre cealaltă femeie şi despre foştii lui colegi, profesorii. Pînă acum îl preocupaseră doar amănuntele, exagerate : nările unui nas gros, buze încreţite, netede sau subţiri, degete late sau ascuţite, ochi injectaţi, cîţiva negi pe gît, vinişoarele vineţii de pe un sîn. Dacă privea toate acestea de foarte aproape, i se făcea greaţă. Dar unor ochi prevăzuţi cu lentile care îndepărtează, totul îi apărea minuscul, asemenea unor insecte. Fiinţele mărunte ce se tîrau de ici-colo erau colegii lui care luau ceaiul în cancelarie. Fiinţa aceea din colţ era cealaltă femeie, goală, pe un pat jilăvit, cu ochii pe jumătate închişi, nemişcată, în timp ce scrumul ţigării ei era gata să cadă. Mai mult, simţea fără cea mai mică gelozie că micile insecte erau ca formele de prăjituri. Formele de prăjituri au numai margini, fără miez. Ce-ai zice de un bucătar atît de pasionat, încît să nu poată rezista şi să prepare prăjituri cînd nu e nevoie, numai ca să utilizeze formele ? Dacă se va întîmpla să-şi reînnoiască legăturile cu ei, va trebui s-o ia de la început. Modificarea stării nisipului corespundea modificării fiinţei lui. Poate că, paralel cu apa din nisip, găsise şi un Eu nou.

Astfel, la ocupaţiile lui zilnice s-a adăugat munca pentru captarea apei. Cifrele şi schemele se adunau — locul unde să îngroape o putină, forma ei, raportul dintre orele de zi şi viteza acumulării apei, influenţa temperaturii şi a presiunii

asupra eficienţei aparatului. Dar femeia nu înţelegea ce putea să-l pasioneze atît de mult la o cursă de prins ciori. Recunoştea că nimeni nu poate trăi fără un fel de jucărie, iar dacă lui îi convenea asta, era mulţumită. Mai mult, fără să înţeleagă ce se întîmplase, văzu că el începu să arate mai mult interes pentru munca ei. Nu era un sentiment neplăcut. Lăsînd la o parte chestiunea cursei de prins ciori, ea tot era în cîştig. Dar îşi avea şi el motivele. Munca la proiect era neaşteptat de grea, căci trebuia să combine multe elemente. Numărul materialelor crescuse, dar era greu să găseşti principiul care să le îmbine pe toate. Dacă dorea mai multă precizie, avea nevoie de un aparat de radio, ca să adauge datele meteorologice. Aparatul de radio devenise scopul lor comun.

La începutul lunii noiembrie, notase cantitatea zilnică de apă cu un vas gradat, dar după aceea cantitatea începuse să scadă zi de zi. Poate că din pricina temperaturii va trebui să aştepte primăvara ca să facă o experienţă completă. Venise în sfîrşit lunga, greaua iarnă şi, o dată cu nisipul, vîntul aducea zăpadă îngheţată. Între timp, ca să poată cumpăra un aparat de radio mai bun, se hotărîse s-o ajute pe femeie în munca ei. Văgăuna era ferită de vînt, dar lucrul cel mai greu de suportat era că în tot timpul zilei soarele abia se vedea. Chiar şi în zilele cînd nisipul îngheţa, vîntul continua să aducă nisip, şi nu scăpau de munca lor cu lopata. Adesea degerăturile de la degete începeau să sîngereze.

Pe nesimțite, iarna trecu și veni primăvara. La începutul lunii martie primiră aparatul de radio.

Pe acoperiș ridicară o antenă înaltă. Femeia dădu glas de mai multe ori bucuriei și uimirii, învîrtind butonul la stînga și la dreapta, cîte-o jumătate de zi. La sfîrșitul lunii, femeia îi spuse că e însărcinată. Mai trecură două luni. Trei zile în șir zburară de la răsărit spre apus mari păsări albe, iar în ziua următoare femeia începu să piardă sînge și să se plîngă de dureri mari. Una dintre sătence, despre care se știa că era rudă cu un veterinar, spuse că ar fi vorba de o sarcină extrauterină. Sătenii hotărîră s-o ducă cu căruciorul cu trei roți la spitalul din oraș. Pînă să vină căruciorul s-o ia, bărbatul stătu cu ea ținînd-o de mînă, în timp ce cu cealaltă îi masa ușor pîntecul.

În cele din urmă, căruciorul se opri în vîrful crestei. Pentru prima dată de o jumătate de an fu coborîtă o scară de frînghie, iar femeia, înfășurată în cearșafurile ei, fu trasă în sus cu scara. Îl privea rugător, cu ochii orbiți de lacrimi, pînă ce nu mai putu să-l vadă. Bărbatul se uita în altă parte, de parcă n-ar fi văzut-o.

Deși femeia fusese dusă, scara de frînghie rămase unde era. Întinse mîna șovăind și o atinse cu vîrful degetelor. Asigurîndu-se că nu era o închipuire, începu să urce, încet. Cerul era de un galben murdar. Brațele și picioarele îi erau grele, de parcă ar fi ieșit chiar atunci din apă. Asta era mult-așteptata scară de frînghie.

Vîntul păru că-i smulge respirația de pe buze. Dînd ocol văgăunii, se cățără pe o dună, de

unde putea să vadă marea. Şi ea era de un galben murdar. Răsuflă adînc, dar aerul îi ardea gîtul şi nu avea gustul la care se aşteptase. Se-ntoarse. La marginea satului se vedea un nor de nisip. Probabil că era căruciorul care transporta femeia ; o, da... poate că s-ar fi cuvenit să-i spună ceva, să-i explice ce importanţă avea cursa de prins ciori.

Pe fundul văgăunii se mişca ceva. Era umbra lui. Chiar lîngă ea era capcana de apă. O parte din ramă se desfăcuse. Poate că vreunul dintre cei care veniseră să ridice femeia călcase pe ea. Se grăbi să coboare pe scară în jos ca s-o repare. După socotelile lui, apa se urcase pînă la gradaţia 4. Stricăciunea nu părea să fie prea mare. Din casă se auzea, de la aparatul de radio, cum cineva cînta cu o voce scîrţîită. Încercă să înăbuşe sughiţul de plîns care părea gata să izbucnească ; îşi cufundă braţele în putina cu apă. Era de o răceală pătrunzătoare. Se prăbuşi în genunchi şi rămase nemişcat, cu mîinile în apă.

Nu trebuia să se grăbească să evadeze. Avea acum în mînă biletul de dus şi întors, pe care ceasul plecării şi locul unde pleca era lăsat în alb. Le putea completa cînd voia. În plus, îşi dădea seama că dorea să-i vorbească cuiva despre capcana de apă. Iar dacă tot dorea să vorbească despre asta, n-ar fi fost nimeni mai atent decît sătenii. Pînă la urmă, o să spună cuiva — dacă nu astăzi, mîine.

Putea să-şi amîne evadarea pe altă dată, după ce el va vorbi de capcană.

Înştiinţare privind dispariţii de persoane

Numele : *Niki Jumpei*

Data naşterii : *7 martie 1924*

Ca urmare a faptului că un anunţ asupra dispariţiei unei persoane a fost dat de către Niki Shino (mamă), înştiinţarea privind respectiva dispariţie va fi înaintată acestei curţi pînă la 21 septembrie 1962.

În lipsa unui alt raport, persoana sus-numită va fi declarată dispărută. Oricine ştie ceva despre persoana în cauză, este rugat să raporteze acestei curţi pînă la data menţionată.

18 februarie 1962

Tribunalul litigiilor civile

Hotărîre

Reclamant : *Niki Shino*

Persoana dispărută : *Niki Jumpei*

Data naşterii : *7 martie 1924*

În urma depunerii la dosar a unei înştiinţări privind dispariţia persoanei sus-numite, procedura anunţării publice fiind îndeplinită şi fiind recunoscut că nu se cunoaşte nici existenţa, nici decesul persoanei în cauză de la data de 15 august 1955, deci cu şapte ani în urmă, a fost dată următoarea decizie :

Decizie :

Prin prezenta Niki Jumpei este declarat dispărut.

5 octombrie 1962

Tribunalul litigiilor civile

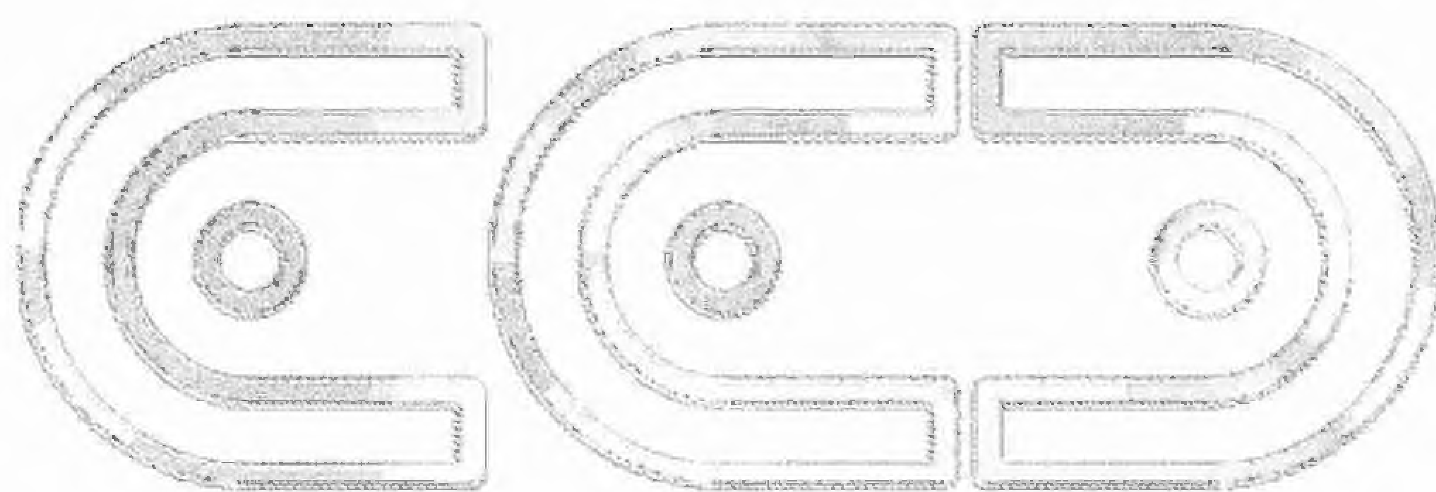
Semnătura judecătorului

Redactor responsabil: MARIA VONGHIZAS
Tehnoredactor: AURICA IONESCU

Dat la cules 13.04.1968. Bun de tipar 19.07.1968. Apărut 1968. Tiraj 25.140 ex. Broşate 21.140. Legate 1/1 4.000. Hîrtie tipar înalt tip B mat. de 63 g/m². Format 700×900/32. Coli editoriale 8,37. Coli de tipar 2,75. A. nr. 2272. C.Z. pentru bibliotecile mari şi mici 89—31=59.

Întreprinderea Poligrafică „13 Decembrie 1918", Str. Grigore Alexandrescu nr. 89—97, Bucureşti, Republica Socialistă România
Comanda nr. 1485.

Scanare și prelucrare digitală

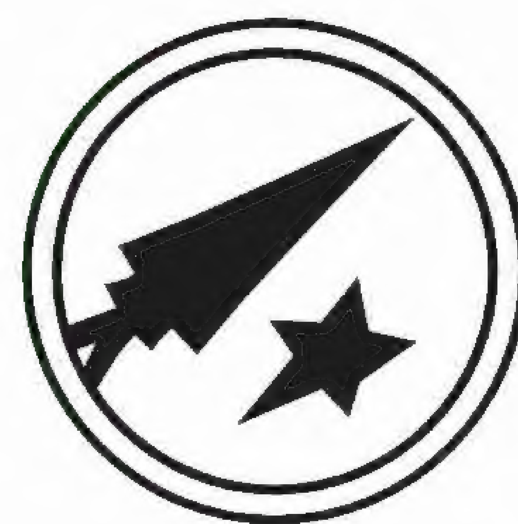

de

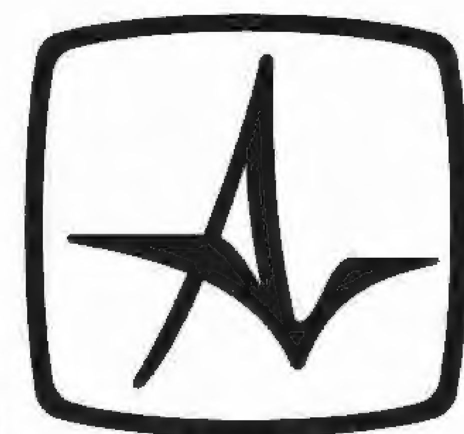
Anonim

și

CAT Graur

Antwerpen

2023